

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 874

17. SIJEČNJA 2020. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Općina Ruma novi vlasnik Hrvatskog doma

**Odbijeni zahtjevi
za restituciju**

SADRŽAJ

6

Kako se sve može promatrati drugi krug izbora za predsjednika Hrvatske?

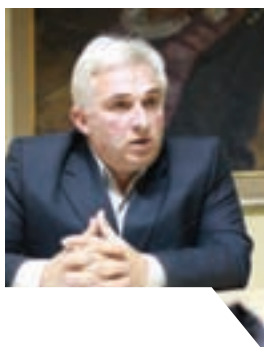
Navala na dvojna vrata!

8

Osnivanje Hrvatskog obrazovno -odgojnog centra u Subotici

Zapelo na prvom koraku

12

Lazar Cvijin, predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici

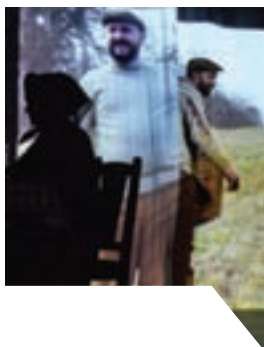
Obljetnica ispisana zlatnim slovima

20

Počeo s radom Književno -teatarski kružok u okviru HKC-a *Bunjevačko kolo*

Obogaćivanje kulturne scene

30

Nakon Zagreba, predstava *Bunjevački blues* postavljena i u Pečuhu

Kazališni kaleidoskop jednoga svijeta

36

Dani biskupa Ivana Antunovića – XXVIII. *Razgovor*

Na svetost pozvani

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stanić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinirator dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Ivana Petrekanić Sić

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Kome smeta?

Priča o Hrvatskom obrazovno-odgojnom centru postala je u našim novinama priča u nastavcima. Od kolovoza prošle godine (da ne idem previše unatrag) kada smo izvijestili, ili bolje reći: citirali predsjednicu Radne skupine za osnivanje Hrvatskog obrazovno-odgojnog centra **Biljanu Kašerić**, koja je rekla da će Autonomna Pokrajina Vojvodina na prvoj narednoj sjednici Skupštine usvojiti odluku o izmjeni akta o mreži srednjih škola. Ona je to izrekla kao predsjednica Radne skupine, ali i kao v. d. pomoćnice pokrajinskog tajnika za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice. Od tog kolovoza održane su tri sjednice Skupštine AP Vojvodine, a odluka o izmjeni akata o mreži srednjih škola još nije stigla pred zastupnike. A upravo ta odluka jedan je od najvažnijih koraka koje treba načiniti da bi se realizirala ideja o osnutku Hrvatskog obrazovno-odgojnog centra. Pitali smo u Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice gdje je zapelo. A odgovor neodređen, sročen u dvije rečenice koje se mogu sublimirati u nekoliko riječi – materijal je u pripremi. I to je to. Ma što značilo to da je materijal u pripremi.

I nije samo problem odluka o mreži srednjih škola, već i ona koja se odnosi na mrežu osnovnih škola i vrtića. I tu je zapelo, ali sada u lokalnoj, subotičkoj vlasti. Zašto te odluke još uvijek nema na dnevnom redu lokalnog parlamenta? Naravno da smo pitali. I to nekoliko puta. Da li po onoj narodnoj: upornost se isplati ili iz nekih drugih razloga, tek ovaj put nam se posrećilo.

Ukratko, kako smo konačno doznali, Grad Subotica pripremio je nacrt prijedloga odluke o dopuni odluke o mreži javnih osnovnih škola na njegovu teritoriju. Taj nacrt upućen je nacionalnim vijećima čiji su jezici u službenoj uporabi na teritoriju Grada Subotice ili se ti jezici koriste u obrazovno-odgojnom radu. Mađarsko nacionalno vijeće dalo je pozitivno mišljenje. Ali, očekivano, za Nacionalni savjet bunjevačke nacionalne manjine sporno je što je u elaboratu navedeno da je jedan od ciljeva osnutka Hrvatskog školskog centra njegovanje bunjevačkog govora. Neću o tome već o rekaciji jednog drugog nacionalnog vijeća kome također smeta bunjevački govor. A njegovanje bunjevačkog govora zasmatalo je i Nijemcima. U najmanju ruku čudno i neočekivano. I logično pitanje: zašto? Zašto Nijemcima smeta bunjevački govor kada ni na koji način ne zadire u njihove nacionalne interese? Ili su oni ovdje u nekoj drugoj ulozi?

Z. V.

Čestitka predsjednice HNV-a novoi- zabranom predsjedniku Hrvatske

Poštovani gospodine Milanoviću,
dopustite da Vam u svoje osobno ime i u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća, krovne institucije hrvatske zajednice u Republici Srbiji, uputim iskrene čestitke na izboru za predsjednika Republike Hrvatske. Uvjeren sam da su državljani Republike Hrvatske u Vama dobili predsjednika koji će odgovorno i posvećeno obnašati svoju dužnost. Isto tako, vjerujem da će i Hrvati u Srbiji u Vama imati državnika koji će svojim djelovanjem pridonositi rješavanju brojnih izazova s kojima se suočavamo.

Istakla bih ovom prigodom da vodstvo hrvatske zajednice u Republici Srbiji ulaže velike napore i posvećeno radi kada je u pitanju kako ostvarivanje prava svih pripadnika hrvatske zajednice u Srbiji tako i razvoj zajednice. Vjerujem da ćemo s Vama, kao predsjednikom naše matične domovine, nastaviti dobru komunikaciju i suradnju, da ćete razumjeti izazove s kojima se suočavaju pripadnici hrvatske zajednice u Srbiji te svojim zalaganjem učiniti da oni i nadalje budu prioritet i na pozitivni način se razrješuju kako bi u konačnici i Hrvati mogli uživati prava koja imaju i drugi građani Republike Srbije.

U tom duhu još jednom Vam, gospodine Milanoviću, upućujem iskrene čestitke, te Vas u čvrstoj vjeri u daljnju suradnju srdačno pozdravljam,

Jasna Vojnić, predsjednica

Čanak najavio »novi početak« borbe za autonomiju

Predsjednik Lige socijaldemokrata Vojvodine (LSV) **Nenad Čanak** izjavio je da je formiranje koalicije Vojvođanski front »novi početak« borbe za prava Vojvodine i dodao da su svi iz Beograda protiv autonomije te pokrajine, prenosi agencija *Beta*. »Aleksandre Vučiću, ovo što sada gledaš je novi početak. To nije početak našeg kraja, već njihovog, jer smo mi jači, bolji i dokazali smo da imamo strpljenje, a kada strpljenja više nema, Vojvođani nemaju rezervni položaj. Dakle, ovo je novi početak i upamti, Aleksandre Vučiću, ja sam Vojvođanin«, poručio je Čanak na tribini u Zrenjaninu, održanoj 10. siječnja.

Predsjednik Liberalno-demokratskog pokreta Vojvodine **Drgan Civrić** kazao je kako se ponosi time što je autonomaš, jer »autonomaši vole Vojvodinu, a ne mrze Srbiju«. »Vojvođanin nije nacionalnost, Vojvođanin je način života, vrijednost, kultura, tradicija. To više ne dozvoljavamo da se uruša«, poručio je Civrić.

Predsjednik Vojvođanske partije **Aleksandar Odžić** je rekao da se Vojvođani trebaju izboriti za »suštinu i ono bez čega nema boljitka u Vojvodini, a to je zakonodavna, izvršna i sudska vlast, vojvođanska imovina, vojvođanski prihodi, vojvođanske institucije; to su prirodni i radom stvoreni resursi, sve ono što je bilo naše, a što su nam nasilno oduzeli. Vojvodine će biti onoliko koliko bude borbe za nju«.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** naveo je da sve članice Vojvođanskog fronta dijele identične političke vrijednosti: Europska unija, demokracija, moderna decentralizirana država, vladavina prava, poštovanje manjinskih prava, prenijela je agencija *Beta*.

J. D.

Zastoj koji nije dobar

Predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** ocijenio je u *Danu* uživo na N1 kako se može reći da u odnosima Hrvatske i Srbije »postoji zastoj koji nije dobar«. Govoreći o odnosima Beograda i Zagreba, rekao je da u posljednje dvije godine nije bilo sastanka na najvišoj razini između dvije države.

»Toga mislim da mora biti, mislim da mora postojati vrijeme kada će se određena vrsta komunikacije morati ostvarivati i na višim nivoima, ne bi trebao postojati prostor za sujetu. Ne može se to nazvati 'zamrznuti konflikt', ali ima mnogo elemenata koji govore o tome. Može se govoriti da postoji zastoj koji nije dobar, neće doprinositi ni europskim integracijama Srbije, ni normalizaciji odnosa«, kazao je Žigmanov.

Govoreći o čestitki koju je predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** uputio novoizabranom predsjedniku Hrvatske **Zoranu Milanoviću**, kazao je da je »najvažnije da je čestitka došla«.

»Mislim da je prva gesta sa strane Vučića učinjena: čestitao je pobjedu, a Milanović je registrirao da je čestitka stigla. Ne vjerujem da će biti poziva na inauguraciju, ali to ne treba iščitavati kao negativnu gestu«, kaže Žigmanov.

DSHV osudio prijeteci grafit upućen Čanku

Prijeteci grafit »Čanka pod nož« koji je ispisan na zgradi u Novom Sadu, u novosadskom naselju Liman 1 najoštrije je osudio Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** ocijenio je u pisanoj izjavi za javnost da je to »još jedan od dokaza da, kada su u pitanju predstavnici političkih snaga koje se kritički odnose spram određenih fenomena, tema, problema unutar srbijanskog društva, nema određene tolerancije. Svjedoci smo da se na tako negativan i brutalan način prijeti«, upozorio je on. Dodao je da se nada da takve prijetnje ni na koji način neće ostaviti traga na djelovanje predsjednika LSV-a.

»Čak smo čvrsto uvjereni da će on, kao jedan od najhrabrijih političkih subjekata u Srbiji, nastaviti da djeluje i govori ono što je i do sada govorio, a u tome će imati saveznika i u DSHV-u«, poručio je Žigmanov.

Pojavu grafita osudili su i LSV, Vojvođanska partija, Crnogorska partija i Liberalno-demokratski pokret.

J. D.

Hrvatska za kormilom EU

Prioritet – proračun

Hrvatski premijer **Andrej Plenković** u Europskom parlamentu u Strasbourgu na prvoj ovogodišnjoj plenarnoj sjednici predstavio je prioritete hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije za sljedećih šest mjeseci.

»Republika Hrvatska je danas prvi put za kormilom Europske unije, a na putu našeg razvoja europska integracija bila je jasan putokaz u reformama koje smo poduzimali. Veselim se uspješnoj suradnji s Europskim parlamentom u sljedećih šest mjeseci u želji da našim građanima pokažemo da od Unije imaju opipljive koristi«, poručio je Plenković. Naglasio je kako je prioritet pravovremeni dogovor o novom zajedničkom proračunu EU i da se mora nastaviti s financiranjem politika ključnih za razvoj mlađih država članica.

Kazao je kako hrvatski primjer »doista daje jednu dodatnu simboličnu vrijednost sljedećem sastanku na vrhu u Zagrebu«.

»Iz tog razloga, nadamo se da ćemo na tom sastanku uputiti jasnu poruku našim partnerima u jugoistočnoj Europi koji se još uvijek nalaze u nekoj vrsti europskog predvorja, odnosno čekaonice. Možemo im reći – nastavite li provoditi reforme i ispunite li sve kriterije za pristupanje, vaša europska perspektiva neće biti dovedena u pitanje«, dodao je.

»Slogan hrvatskog predsjedanja je snažna Europa u svijetu punom izazova. Ta snaga potrebna nam je iz dana u dan i sada moramo biti vrlo konstruktivni i snažni kako bismo se usprotivili destruktivnim težnjama«, rekla je predsjednica Europske komi-

sije **Ursula von der Leyen**. Ustvrdila je kako je Hrvatska samo u tri desetljeća od zemlje koja je bila u ratu stekla svoju nezavisnost i postala punopravna članica EU-a. Čestitala je premijeru na jedinstvu, ustrajnosti hrvatskih građana kako bi to ostvarili. Program hrvatskog predsjedanja usmjeren je na četiri glavna prioriteta: Europa koja se razvija, Europa koja povezuje, Europa koja štiti i Europa koja je utjecajna. Teme kojima će se hrvatsko

predsjedništvo baviti obuhvaćaju Brexit i dugoročni proračun EU-a – Višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027. Osim toga, u središtu interesa ovog predsjedanja bit će i zemlje zapadnog Balkana, kao i Istočnog partnerstva (Armenija, Azerbajdžan, Bjelorusija, Gruzija, Moldavija i Ukrajina), najavili su hrvatski dužnosnici.

Dačić: Od Hrvatske očekujemo poseban doprinos

Ministar vanjskih poslova Srbije **Ivica Dačić** rekao je u utorak u Beogradu da eurointegracije i Kosovo ostaju prioriteti Srbije i u 2020. godini. Na novogodišnjem prijemu za šefove diplomatskih misija i međunarodnih organizacija u Srbiji i direktore i glavne i odgovorne urednike medija Dačić je rekao da usprkos zalaganju Srbije nije zadovoljan situacijom s Kosovom »jer je pravi dijalog izostao, uslijed odbijanja Prištine da ukine odluku o taksi na robu iz centralne Srbije«, prenosi dnevni list *Politika*. Dačić je istakao vojnu neutralnost Srbije i rekao da je situacija na Kosovu za Srbiju najveći političko-sigurnosni izazov.

On je istaknuo da europske integracije ostaju ključni vanjsko-politički prioritet Srbije i da od Hrvatske, koja je preuzela predsjedanje Vijećem EU, očekuje poseban doprinos politici proširenja.

»Samit EU – zapadni Balkan koji se planira za svibanj u Zagrebu trebao bi zabilježiti konkretan rezultat i da do tada bude u

potpunosti jasna metodologija pristupnog procesa. Za države koje su već odmakle s integracijom i otvorile više od polovine pregovaračkih poglavlja, kao što je Srbija, dinamika procesa mora biti unaprijeđena s jasnom političkom podrškom«, rekao je Dačić i dodao da posebnu podršku očekuje i od Njemačke, najsnažnije ekonomije EU.

Nabrajajući rezultate srpske diplomacije u 2019. godini Dačić je naveo i da je u svijetu otvoreno više srpskih veleposlanstava i počasnih konzulata.

»U 2019. godini u ukupnom iznosu od preko 100 milijuna dinara sufinancirano je 414 projekata namijenjenih dijaspori i Srbima u regiji. Podržali smo više od 200 omladinsko-sportskih i kulturno-umjetničkih događaja i priredbi u inozemstvu i matičnoj državi«, naveo je on.

Dodao je da građani Srbije bez viza mogu putovati u 71 zemlju, po čemu je Srbija na 39. mjestu na svijetu.

Kako se sve može promatrati drugi krug izbora za predsjednika Hrvatske?

Navala na dvoja vrata!

Crni puzzle može biti dio suncobrana na slici prekrasnog zalaska Sunca. Pitanje je vidimo li cijelu sliku ili samo boje pojedinih puzzlea.

Još jedni izbori su prošli. Izbori na kojima se, kao što znamo, gubi ili dobiva. Izbori za predsjednika Hrvatske, čiji je drugi krug bio održan 5. siječnja. Izbori na kojima je naša zajednica pokazala kako se može planski, organizirano i zajedno djelovati. I tako ostvariti rezultat iznad svih očekivanja! Čak 846 važećih glasova, uz 14 nevažećih listića, u drugom krugu predsjedničkih izbora, od čega je 555 birača izašlo na biračkom mjestu u Generalnog konzulatu u Subotici, naspram 168 na istim predsjedničkim izborima 2014. godine u prvom krugu. Mi smo – Hrvati u Srbiji – moguće i apsolutni pobjednici ovih izbora!

Ali zašto kada se i brojka 846 izišlih hrvatskih državljana na izbore u svojoj apsolutnoj vrijednosti čini tako mala? Zašto kada su brojni napisi u medijima pisali samo o velikoj izlaznosti hrvatskih državljana na predsjedničke izbore u BiH, o gotovo apsolutnoj pobjedi jednog kandidata u Irskoj, o zanemarivom broju izišlih na izbore u Mađarskoj ili Crnoj Gori, a nijedan napis nije glasilo: »Navala glasača na samo dvoja vrata u Srbiji!«. Zašto se kontekst tako često prešućuje?

Ovoga puta kontekst čini prosta matematika. Uzmimo, za primjer, da je u BiH glasalo 35.547 glasača na 44 izbornih mjesta. U Srbiji je glasalo 860 glasača na samo dva izborna mjesta. Dakle u BiH 807 glasača po jednim vratima, a u Srbiji 430 glasača po jednom izbornom mjestu. Znači li to da analogno u BiH ima samo 1.75 puta više birača nego u Srbiji? Ili je možda, kao što znamo, taj broj u realnosti deset puta veći?

Kada bi, samo mašte radi, u Srbiji otvorili 44 vrata teoretski bi moglo glasati 18.930 glasača, a gledajući proporcionalno da bi nas hvalili kao uspjeh u BiH, nama je potrebno samo 3.602 glasača! Dakle, samo još petora vrata! S još samo pet otvorenih glasačkih mjesta naša snaga bi bila jednako vidljiva kao i ona u BiH. A da, pri tomu, ne spominjemo koliko naših ljudi još nije dobilo državljanstvo, odnosno drugih jeste – pa i onih Hrvata koji sebe smatraju samo Bunjevcima i danas javno djeluju s tih pozicija, da predizbornih aktivnosti nikakvih nije bilo, da osiguranih

sredstava za prijevoz do birališta nema i to da je u Njemačkoj bilo 17 glasačkih mjesta, a u Srbiji jednak broj kao u Afganistanu i Turskoj, gdje Hrvata, osim u vojnim misijama NATO saveza, gotovo i nema.

Sve u svemu, jasno je da *crna puzzle* ne čini cijelu sliku. I vodstvo hrvatske zajednice u Srbiji je na nju i ovaj put ponosno. Jer kao takva, vrlo lijepo se uklapa i u nekim drugim slikama. I u slici školskog centra gdje se s druge strane boje otvoriti ijedna vrata i u slici **Josipa** bana **Jelačića** gdje drže nogu u vratima i u prostoru za udruge u Beogradu gdje već mjesecima samo stojimo pred vratima. Polako, strpljivo, imamo sve vrijeme ovoga svijeta. Samo oni s druge strane vrata moraju biti svjesni da mali broj vrata čini da snaga s druge strane raste... i raste... i ako se ne otvore na vrijeme.... Hm. Splasnuti, sigurna sam, neće.

Jasna Vojnić, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Redni broj	Država	Ukupan broj Hrvata	Broj glasača	Broj biračkih mjesta
1	Bosna i Hercegovina	544780	35547	44
2	Srbija	57900	860	2
3	Njemačka	395665	8284	17
4	Crna Gora	6021	211	2
5	Švedska	26000	88	1

Zastupljen u tragovima

Uz srpski i mađarski, hrvatski jezik je u ravnopravnu službenu uporabu u Gradu Subotici uveden 1993. Gradska Služba za prevodilačke poslove na hrvatskom jeziku ustanovljena je 2004. i ona već punih 16 godina prevodi dokumente za sjednice lokalne skupštine, lokalni *Službeni list*, dokumente vezane za obavljanje raznih poslova Gradske uprave s građanima itd. Na hrvatskom se može čitati i službena internet stranica Grada, no kada su u pitanju gradska javna poduzeća i lokalne institucije, to nije slučaj.

Ima i romskog

Od 17 javnih poduzeća kojima je osnivač Grad Subotica internet stranicu ima njih 15, ali se svega na dvije internetske stranice sadržaj može čitati i na hrvatskom. Stranice su to Javnog komunalnog poduzeća *Pogrebno* i Javnog komunalnog poduzeća *Subotička toplana*.

Slična zastupljenost hrvatskog jezika je i na službenim stranicama lokalnih institucija. Od njih 16, četiri nemaju internet stranicu, što znači da promatramo 12 sajtova. Hrvatski jezik zastupljen je na jednoj četvrtini, odnosno tri stranice – Povijesni arhiv Subotica, Gradska knjižnica i Centar za socijalni rad Grada Subotice (na kojem kad se odabere hrvatski jezik sadržaj bude na srpskom).

Kada zbrojimo internet stranice javnih poduzeća i lokalnih institucija, od 27, sadržaj na hrvatskom ima svega pet stranica gradskih poduzeća

Najčešće se na sajtovima javlja mogućnost čitanja na srpskom, mađarskom i engleskom, a na samo tri mađarski jezik nije ponuđen. Zanimljivo je da su na stranici Gerontološkog centra ponuđeni jezici srpski, mađarski, engleski i romski, dok hrvatski nije. Također, interesantno je i da na stranici Turističke organizacije Grada Subotice među sedam jezika svoje mjesto nije našao hrvatski, ali zato su ponuđeni engleski, poljski, njemački, ruski, mađarski i španjolski.

Legitimno očkivanje

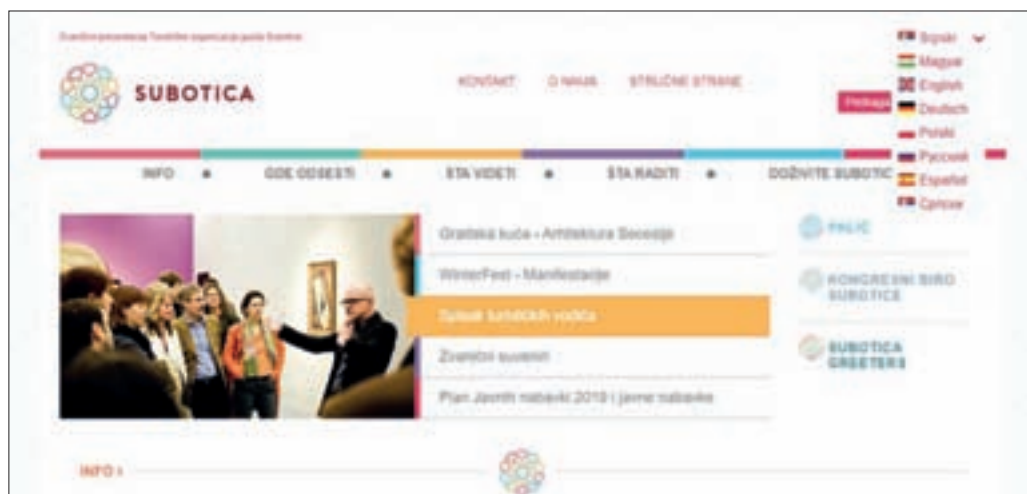
Postoji li obveza da javna poduzeća i institucije građane o svojoj djelatnosti informiraju, osim na srpskom jeziku, i na jezicima nacionalnih manjina u službenoj uporabi u gradu, pravnik **Emil Lulić** kaže da da, iako samo implicitno.

»S obzirom na to da je Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma donijet još 1991. godine, u njemu se ne uređuje eksplicitno uporaba jezika na internetu. Iako prema tom zakonu obavijesti i upozoravanje javnosti spada u polje primjene tog zakona, pi-

tanje je tumačenja potpada li pod to u potpunosti internet stranica određenog javnog poduzeća ili institucije. Zakon o javnim službama, koji je također prvo donijet 1991. godine, ne regulira internet stranice. Iz ovog područja to čini jedino Zakon o javnim poduzećima iz 2016. godine, koji kao glavni cilj postojanja obaveznih internet stranica javnih poduzeća vidi osiguravanje javnosti rada poduzeća, ali ovaj zakon o uporabi jezika ne govori«, kaže Lulić.

Navodi i da je vođenje višejezičnih internet prezentacija javnih poduzeća i institucija, pored zakonske osnove, u gradu s tradicijom izvrsne višejezičnosti kao što je Subotica legitimno očekivanje svih njenih građana.

»Ovakvom uporabom jezika raste njegova društvena vrijednost, oslikava se prisustvo govornika tih službenih jezika u gradu te čini tu službenu uporabu prirodnom«, ističe Lulić.

Predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća za službenu uporabu jezika **Zlatko Načev** kaže kako ne postoji ustrojeni sustav na temelju kojega bi se moglo u punom opsegu pratiti primjena službene uporabe jezika i pisma.

»Postoje ankete koje u ovom području provode tijela državne uprave, ali njihov doseg je ograničen i ne mogu nam prikazati realnu sliku na terenu. Još uvijek najbolji pokazatelj stanja na terenu su informacije koje dobivamo od pripadnika naše zajednice«, kaže Načev.

Ističe i da od svih općina u kojima je hrvatski službeni Grad Subotica najbolje primjenjuje Zakon o službenoj uporabi jezika. Pripisuje to velikom broju Hrvata u Gradu i njihovom informiranju o pravima na službenu uporabu svog jezika, ali i veličini Gradske uprave koja ima dovoljno kadrova za primjenu Zakona u praksi.

Načev kaže da je jedan od planova HNV-a za 2020. godinu izrada Strategije o službenoj uporabi jezika i pisma, koja će odrediti glavne smjernice razvitka zajednice u ovome području te mjere za njegovu realizaciju.

J. D. B.

Osnivanje Hrvatskog obrazovno-odgojnog centra u Subotici

Zapelo na PRVOM koraku

Hrvatsko nacionalno vijeće 2016. godine donijelo je *Strategiju obrazovanja na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji* iz koje je proizašla potreba za osnivanjem Hrvatskog obrazovno-odgojnog centra u Subotici koji bi na jednome mjestu objedinio vrtić, osnovnu i srednju školu. Elaborat za osnivanje ustanove izrađen je 2018., a iste godine Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice osnovalo je radnu skupinu za izradu akta o osnivanju navedenog Centra.

Ova radna skupina, koju čine predstavnici spomenutog pokrajinskog tajništva, Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV), Subotičke biskupije i Tajništva za društvene djelatnosti Grada Subotice još prije godinu i pol dana, prilikom osnutka utvrdila je korake za osnivanje Hrvatskog obrazovno-odgojnog centra. U skladu sa Zakonom sublimirani su u 17 točaka, a do danas nije riješena niti prva.

Među prve tri točke navedeno je donošenje odluka o izmjeni mreže javnih predškolskih ustanova Grada Subotice, izmjeni mreža javnih osnovnih škola Grada Subotice i izmjeni mreže javnih škola Autonomne Pokrajine Vojvodine (APV).

Iako je HNV zahtjev poslao nadležnima prije točno godinu dana izmjene mreža škola nisu usvojene, odnosno još uvijek nisu stigle ni na dnevni red Skupštine Grada i Pokrajine, usprkos što su na posljednjem sastanku radne skupine koji je bio sre-

dinom 2019. dana uvjeravanja da će se Odluke donijeti već na sljedećim sjednicama.

Dostavili i »jedan papir«

Samo od tog danog obećanja u kolovozu prošle godine održano je dvije sjednice Skupštine Grada Subotice i tri sjednice Skupštine APV, ali bez odluka o izmjeni mreža škola na dnevnom redu.

Pokrajinski tajnik resornog tajništva **Mihály Nyilas** čekanje na odluku obrazlaže činjenicom da je materijal predan Tajništvu Pokrajinske vlade, gdje se kako navodi, nalazi u fazi pripreme radi usvajanja na jednoj od narednih sjednica. Kaže i da će nakon usvajanja od strane Pokrajinske vlade materijal biti upućen u dalju proceduru, radi usvajanja na sjednici Skupštine AP Vojvodine.

Puno duži odgovor na isto pitanje dobili smo iz Gradske uprave Grada Subotice.

Kao prvu primjedbu za osnivanje Centra nadležno Tajništvo za društvene djelatnosti navelo je (zadebljanim slovima) utvrđivanje potrebe za postojanjem ovakve ustanove.

»Ono što je najvažnije, a nedostaje je temeljno provedena anketa o zainteresiranosti roditelja čija bi djeca pohađala ovaj obrazovni centar«, dio je obrazloženja.

Iako je HNV zahtjev poslao nadležnima prije točno godinu dana izmjene mreža škola nisu usvojene, odnosno još uvijek nisu stigle ni na dnevni red Skupštine Grada i Pokrajine * Svaki dobronamjeran i razuman čovjek može zaključiti kako je izvan svake logike tražiti potvrde roditelja od kojih jedan dio kada školski centar počne s radom će već imati djecu na fakultetima, kaže predsjednica HNV-a Jasna Vojnić

Oko pitanja ankete, odnosno opravdavanja potreba za osnivanjem Centra predstavnici HNV-a i Gradske uprave sporili su se i na tri sastanka koja su imali. Predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** kaže da su na jednom sastanku čak pozvali telefonom pravnu službu APV kako bi utvrdili Zakonski osnov postavljenog plana aktivnosti za osnivanje Centra. Kako navodi, tad je, kao što piše i u Planu aktivnosti koji je donijela radna skupina, potvrđeno da se prvo moraju izmijeniti mreže škola, a tek nakon toga slijedi osnivanje same ustanove.

Iako nisu bili u zakonskoj obvezi, Vojnić kaže da su na koncu uradili ankete i dostavili ih Gradu.

»Nekoliko puta smo na sastancima zaključili, a na posljednjem čak i telefonski pozvali pravnu službu APV da potvrdi da za plan nije potreban 'još jedan papir', tj. anketa roditelja koji Grad Subotica traži. No, iako je to nekoliko puta apsolvirano, HNV je ipak dostavio i 'taj jedan papir'. Ankete su napravljene, u konzultaciji s inspeksijskim službama APV, i dostavljene Gradu. No, svaki dobronamjeran i razuman čovjek može zaključiti kako je izvan svake logike tražiti potvrde roditelja od kojih jedan dio kada školski centar počne s radom će već imati djecu na fakultetima. Po takvoj logici, trebali bi anketirati roditelje djece u vrtićima, ili ne daj Bože one koji se upravo odlučuju na roditeljstvo«, kaže Vojnić.

Iznesene neistine

Ocijenila je Vojnić tendencioznim i zlonamjernim dio odgovora resornog Tajništva koji ide protiv osnivanja Centra, a govori kako odjele na hrvatskom koji bi bili povučeni u Centar pohađaju i djeca koja su u pojedinim školama zbog popunjenosti kapaciteta odjela na srpskom. Navela je ona da do sada nije zabilježen niti jedan primjer da je netko morao upisati osnovnu školu na hrvatskom, jer je na većinskom jeziku bilo popunjeno. Istakla je i da je u vrtiću na hrvatskom godinama velika navala i pripadnika drugih nacionalnosti, ali ne iz moranja nego iz želje te je rekla da gimnaziju, koja će biti obuhvaćena Centrom, nitko nije morao upisati. Obrazlaže Vojnić navedeno podatkom da svake godine u Subotici ostane 20 posto neraspodijeljenih mjesta u srednjim školama.

U odgovoru koji smo dobili iz Gradske uprave stoji i da se u odluci za osnivanje Centra mogu nazreti elementi segregacije učenika koji nastavu pohađaju na hrvatskom nastavnom jeziku. Predsjednica Vojnić na naše pitanje kako komentira te riječi, odgovara:

»Zamoliti ću vas da ovo pitanje ponovno postavite Gradskoj upravi Grada Subotice ili nekim drugim predstavicima vlasti, ali riječ 'Hrvatski školski centar' zamijenite s mađarskom školom *Kosztolányi Dezső*, slovačkom gimnazijom u Petrovcu ili Srpskom pravoslavnom gimnazijom u Zagrebu. Kako tumačite da tada argument o segregaciji nije predstavljao problem? Ili, ako su se u međuvremenu promijenili stavovi predstavnika vlasti, onda očekujem da se pokrene postupak zatvaranja pomenu-tih.... ne, ne očekujemo, jer s drugim nacionalnim manjinama imamo zaista odličnu suradnju, pa čak i sa srpskom u Hrvatskoj i drago nam je da su oni to uspjeli ostvariti. Očekujemo samo da predstavnici vlasti dobro promisle prije no što nešto izgovore. I da razumiju da za izgovore nema potrebe, jer dobra država se

poznaje po dobrim cestama i dobrim školama. Bit će to odista na ponos svih.«

Bunjevci i Nijemci protiv

Gradska uprava za prijedlog izmjene mreža škola i vrtića tražila je mišljenje i od nacionalnih vijeća, čiji su jezici u službenoj uporabi i onih čiji se koriste u obrazovno-odgojnom radu u Subotici.

Negativno mišljenje dostavili su Nacionalni savjet bunjevačke nacionalne manjine i Nacionalni savjet njemačke nacionalne manjine uz isto obrazloženje – iz Elaborata se treba isključiti izučavanje bunjevačkog govora.

Iako njihova mišljenja nisu obvezujuća u postupku donošenja odluke, kako navode, dostavljena mišljenja su u razmatranju. Također, smatraju potrebnim da se Nacionalni savjet bunjevačke nacionalne manjine obrati HNV-u, s »obzirom na to da je bunjevački jezik normirani književni jezik, a ne govor koji bi se izučavao u okviru Hrvatskog obrazovno-odgojnog centra«.

Kao razlog zašto odluke o promjeni mreže škola nisu došle na red u skupštinsku proceduru Grada naveden je i problem prostornih kapaciteta. Potrebno je riješiti pitanje izmještanja srednje Tehničke i Politehničke škole koji u zgradi u kojoj je predviđeno otvaranje Centra koriste prostore za izvođenje praktične nastave. Iako je objekt restitucijom vraćen Subotičkoj biskupiji, ona je dužna školama omogućiti daljnje nesmetano korištenje sve dok im se ne osigura drugi odgovarajući prostor, što će biti, kako doznajemo od nadležnog Tajništva, do kraja 2021. Vojnić kaže kako su jedino po pitanju ovoga učinjeni neki koraci i da je i HNV raspoloženo pomoći, ali nakon što bude ostvarena prva aktivnost iz plana.

DSHV se očitovao

Zbog neuvrštavanja godinu dana od poslanog zahtjeva za izmjenu o mreži vrtića i osnovnih škola u skupštinsku proceduru Grada Subotice predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV), vijećnik u Skupštini Grada i zastupnik Hrvata u Narodnoj skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov** je rekao da se vrši »više nego očit vid diskriminacije hrvatske zajednice u Subotici«. Iz tog razloga vijećnici DSHV-a su i napustili posljednje skupštinsko zasjedanje Grada Subotice.

Vojnić kaže kako ne podržava ovakve metode komuniciranja, ali da su Hrvati u Srbiji često primorani činiti ono što u drugim uređenijim državama vjerojatno ne bi.

»Strategija rješavanja pojedinog pitanja se uvijek sastoji od bijelog papira i plana aktivnosti. Te aktivnosti u svojoj vremenskoj dinamici prema planu najčešće zahtijevaju nekoliko mjeseci, no u slučaju ostvarivanja prava Hrvata u Srbiji svaka aktivnost traje najčešće nekoliko godina«, navodi Vojnić i dodaje kako na vremensku dužinu realiziranja projekata hrvatske zajednice ne utječe inertnost institucija, već zaprječavanje od strane pojedinih dijelova sustava.

»Ledeni brijeg je ogroman ispod vode«, zaključuje predsjednica HNV-a.

J. D. B.

Odbijeni zahtjevi za restituciju

»U ovom trenutku nemamo potrebu za novim objektom i u interesu nam je, kao i svim građanima Rume, da se zgrada Hrvatskog doma obnovi. Hoće li nekad ta zgrada biti vraćena nama kao nekom tko bi mogao biti pravni sljednik Hrvatske kreditne seljačke zadruge, to je već na razini odnosa i političkog dogovora između dvije države, što nam je više puta i neformalno rečeno. Hoće li do takvog dogovora doći, to ne zavisi od nas«, kaže Nikola Jurca

Sada je i službeno Hrvatski dom (Dom JNA) u Rumi postao vlasništvo Općine Ruma. Predsjednik te Općine **Sladjan Mančić** i ravnatelj Republičke direkcije za imovinu **Jovan Vorkapić** uz prisustvo državnog tajnika u Ministarstvu obrane **Bojana Jocića**, potpisali su 26. prosinca ugovor o kupovini ovog objekta. Početna cijena objekta je bila 760.000 eura i ona je prema riječima predsjednika rumske općine prepolovljena na nešto više od 328.000 eura. Prvu ratu od osam milijuna dinara Općina je uplatila odmah, dok će ostatak biti isplaćen u četiri godišnje rate. Za prvu fazu adaptacije, konzervacije i restauracije objekta koja se planira na proljeće, osigurano je 30 milijuna dinara. Prema obećanjima čelnika lokalne samouprave, jednoj od najljepših građevina u Rumi, koja godinama stoji ruinirana će biti vraćen stari sjaj i ona će biti dom svih građana Rume.

Odgovor na pitanje po kom pravnom osnovu je odbijen zahtjev za restituciju HKPD-a **Matija Gubec**, koji smo uputili Agenciji za restituciju, do zaključenja našeg tjednika nismo dobili.

Dom svih hrvatskih udruga

Gradnja Hrvatskog doma u Rumi započeta je još 1907. godine, a završena 1912. na zemlji koju je za te namjene od vlastelinstva **Pejačević** kupio *Hrvatski sokol* – društvo za tjelebovjebe. Sredstva su prikupljana dragovoljnim priložima članova i prijatelja *Sokola* te uglednih Hrvata iz Rume, Golubinaca, Gospića i drugih gradova, ali i amortizacijom i mjeničnim zajmom kod Prve hrvatske štedionice u Zagrebu. Akciju gradnje vodio je *Hrvatski sokol*, koji je i uknjižen kao vlasnik zemljišta na kojem je izgrađen Hrvatski dom 10. listopada 1912. godine. Međutim, upis samog Hrvatskog doma u zemljišne knjige zbog izbijanja Prvog svjetskog rata izvršen je tek 1925. godine. Kao vlasnik Hrvatskog doma uknjižena je Kreditna hrvatska seljačka zadruga (ali pravo korištenja su imale i druge hrvatske udruge u Rumi: Hrvatska ratarska čitaonica, *Hrvatski sokol* i Hrvatsko pjevačko društvo *Jedinstvo*). Kreditna hrvatska seljačka zadruga je bila vlasnik doma sve do 1957. godine kada je dom dan na korištenje tadašnjem Tajništvu za narodnu obranu, jer je sama za-

druga prestala postojati. Zaključkom Savjeta za društveni plan i financije NOO Ruma na sjednici od 15. srpnja 1957. godine, a na prijedlog Odjela za financije, predloženo je NOO-u Ruma da donese rješenje i istovremeno preda zgradu Hrvatskog doma kao neraspoređenog dijela imovine Kreditne hrvatske seljačke zadruge za potrebe Doma JNA, što je Narodni odbor općine iste godine i usvojio.

Slučaj kojeg ne poznaje Zakon

Rukovodeći se činjenicom da je jedini pravni sljednik hrvatskih udruga koje su dom svojedobno gradile, HKPD *Matija Gubec* iz Rume je 12. listopada 2006. godine podnijelo zahtjev za povrat Hrvatskoga doma Republičkoj direkciji za imovinu Republike Srbije u skladu sa Zakonom o prijavljivanju i evidentiranju oduzete imovine.

»Dva puta smo podnosili zahtjev za restituciju: u vrijeme kada je prvi put promijenjen Zakon o restituciji i kada je donijet novi koji je obuhvatio mnogo širi raspon slučajeva. Tko god ga je čitao, mogao je vidjeti da je u preambuli jasno navedeno na koje slučajeve imovine se on odnosi, a i zakoni su striktno navedeni. Oba zahtjeva su nam bila odbijena. Uložili smo žalbu u čemu nam je pomogao bivši predsjednik HNV-a dr. **Slaven Bačić**. No, i ona je odbijena. Pokrenuli smo spor pred Upravnim sudom, ali smo i njega izgubili tako da više nema instance kojoj bi smo se mogli žaliti«, ističe tajnik rumske udruge **Nikola Jurca**, dodajući da je pitanje Hrvatskog doma bilo tema na više sastanaka državnog vrha Srbije i Hrvatske, o čemu su bili obaviješteni od bivšeg predsjednika HNV-a.

Dopisom za pomoć povrata Hrvatskoga doma obraćali su se i zastupnici Europskog parlamenta **Marijani Petir**, Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici, a s problematikom Hrvatskoga doma na jednom sastanku s predstavnicima Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, upoznali su i tadašnju predstojnicu ureda **Dariu Krstičević**.

Kako Jurca u razgovoru za naš tjednik navodi, jedini pravni osnov kojim su se rukovodili prilikom podnošenja zahtjeva za restituciju bio je taj što je Hrvatska seljačka kreditna zadruga na jednoj od svojih sjednica donijela odluku da u slučaju gašenja njenog vlasništva nad Hrvatskim domom, vlasništvo prelazi na ostale hrvatske udruge u Rumi.

»Razlog zbog kojih naš zahtjev nije usvojen, a što nam je ukazano i prilikom podnošenja prvog zahtjeva, jest što Zakonom o restituciji nisu uopće predviđeni slučajevi za vraćanje imovine kao što je ovaj naš. Zašto je Hrvatski dom oduzet od Hrvatske kreditne seljačke zadruge? Novi Zakon o zadrugama stupio je na snagu 1955. godine. U njemu je između ostalog predviđeno da sve tadašnje zadruge koje su postojale i radile, moraju u određenom roku uskladiti svoje osnivačke akte s novim državnim poretkom koji se tada stvarao. Iz nekog razloga, a koji je to razlog možemo samo nagađati, Hrvatska seljačka kreditna zadruga to nije uradila. Zakon je predviđao da u slučaju da se to ne uradi, sva imovina zadruga prelazi u vlasništvo države. To je nama i rečeno, ali smo i pored toga pokušali na sve moguće načine vratiti zgradu Hrvatskog doma u naše vlasništvo. No, nismo uspjeli.«

Obnova doma u interesu svih građana

Kako u daljnjem razgovoru Jurca navodi, i članovima udruge je u interesu kao i ostalim građanima Rume, da se velebitni ruinirani objekt koji je spomenik kulture od povijesnog značaja, konačno obnovi i privede namjeni.

»Tko god je bio ili prolazio kroz Rumu, mogao je vidjeti da je objekt u jako lošem stanju. Godinama se ne koristi i propada, tako da je i nama u interesu, ako već ne možemo biti vlasnici, da se on restaurira i privede namjeni. Prema neslužbenim informacijama, objekt će biti za potrebe kulture. Mi nemamo ništa protiv toga, a s lokalnom samoupravom imamo sjajnu suradnju. Imamo svoje prostorije za rad i jedno smo od rijetkih Društava koje nema problem s tim. U ovom trenutku nemamo potrebu za novim objektom i u interesu nam je, kao i svim građanima Rume, da se zgrada Hrvatskog doma obnovi. Hoće li nekad ta zgrada biti vraćena nama kao nekom tko bi mogao biti pravni sljednik Hrvatske kreditne seljačke zadruge, to je već na razini odnosa i političkog dogovora između dvije države, što nam je više puta i neformalno rečeno. Hoće li do takvog dogovora doći, ne zavisi od nas«, zaključuje Jurca.

Inače, zgrada Hrvatskog doma, odnosno Doma JNA, jedna je od najreprezentativnijih građevina u Rumi koju mnogi nazivaju »rumske dragulj pomućenog sjaja«. Pod zaštitom je Zavoda za zaštitu spomenika kulture i od velikog je povijesnog i kulturnog značaja za Rumu. Dugi niz godina ovaj objekt je ruiniran. Nakon potpisivanja ugovora o kupovini ovog objekta, predstavnici lokalne vlasti su obećali da će mu ubrzo vratiti stari sjaj i da će on biti na ponos svim Rumljanima. Prema informacijama koje smo dobili iz Općine, o namjeni zgrade znat će se uskoro, ali je sigurno, kako su nam potvrdili, da će ona imati kulturni značaj za grad.

Lijepe uspomene

Starije generacije Rumljana za Hrvatski dom vezuju samo lijepe uspomene. U njemu su se održavale igranke, organizirale svirke, desile su se prve ljubavi, a postojao je, kako su nam i sami potvrdili, kodeks ponašanja i *dress code*.

»U Domu smo svirali za igranke, zatim za razna posela koja su organizirale žene iz Rume, zatim za proslave nove godine i druge svečanosti. Za ta vremena me vezuju samo lijepa sjećanja. U Hrvatski dom se nije moglo ući bez kravate. Morali smo biti kulturno odjeveni i lijepo se ponašati. Ali, provodi su bili nezaboravni. Sjećanja na te dane nikada neće izbljediti«, kaže **Ivan Radoš**.

»Najljepše igranke su bile u Hrvatskom domu. Postojala su stroga pravila ponašanja. U domu se nalazila velika dvorana s binom, koja je uvijek bila popunjena. Uglavnom su svirali rum-ski orkestri i zabavljali su nas kulturni djelatnici iz Rume. Svake subote su objavljivani plakati putem kojih su Rumljani pozivani na ples. U dvorištu je bila prelijepa ljetna bašča u kojoj su se okupljali mladi i uvijek je bila predivna atmosfera. Drago mi je što će Hrvatski dom biti obnovljen i što će se spriječiti njegovo daljnje propadanje, jer to nije u interesu nikome od nas«, kaže **Marko Mijić**.

S. D.

Lazar Cvijin, predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici

*Svaki odjel je važan i svaki nam je član važan * Gradu nije prioritet obnavljanje ovakvih prostora i na to teško možemo računati, a dok smo mi u njemu, moramo osigurati bar podnošljive uvjete za rad * I nakon svega što se loše događalo, HKC je svaki puta opstao * Kakav i koliki HKC treba našoj zajednici je pitanje na koje vrlo brzo moramo pronaći odgovor * Tribina je prva u nizu izvanrednih manifestacija kojima ćemo obilježiti 50. obljetnicu osnutka i 25. obljetnicu reosnutka HKC-a Bunjevačko kolo * Svečanu akademiju s dodjelom priznanja planiramo za lipanj. U izradi je monografija, a plan nam je i sašiti potpuno nove complete bunjevačke nošnje*

Obljetnica ispisana zlatnim slovima

Intervju vodila: Željka Vukov

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* osnovan je 18. siječnja 1970. godine u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici pod imenom HKUD *Bunjevačko kolo*. Toj prvoj osnivačkoj skupštini nazočilo je čak 354 člana. Bila je to nakon 1956. godine prva, a u sljedećih dvadesetak godina i jedina kulturna udruga Hrvata u Subotici. Već nakon nekoliko godina HKUD *Bunjevačko kolo* doživjelo je brojna politička previranja, veliki broj članstva je isključen zbog optužbi za nacionalizam, a iz imena je na dirigitiranoj skupštini Društva (24. lipnja 1973.) izbrisan pridjev »hrvatsko«. Bez obzira na političku strukturu, u Društvu se i tada čuvala tradicija Hrvata-Bunjevaca. Uz nekoliko prethodnih pokušaja, Društvu je na skupštini, koja je održana 18. lipnja 1995. godine vraćen pridjev »hrvatski«, a ono je preustrojeno u Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo*.

Bez obzira na brojna politička previranja, kasnije i financijske poteškoće i skoro gašenje samoga Centra, HKC *Bunjevačko kolo* i danas, nakon 50 godina djeluje. Povodom ovoga jubileja razgovarali smo s predsjednikom HKC-a *Bunjevačko kolo* **Lazarom Cvijinom**.

 U kakvom ozračju dočekujete zlatni jubilej? Koji su ključni problemi s kojima se susrećete u radu?

Dočekujemo ga u pozitivnom ozračju. Ovoj upravi mandat traje dvije i pol godine i znajući od čega smo krenuli možemo reći da smo dostigli ono o čemu smo na početku mogli samo maštati i moliti se za to. Molitve su nam uslišane i u načelu smo jedna stabilna udruga, u kojoj je kao u košnici, jer svaki dan neki od odjela radi, ima probe ili susrete. A na početku smo zatekli tek 30-ak članova folkloru u svim uzrastima. Voditelji odjela su napustili Centar ili su to kanili učiniti. Financijska situacija je, blago rečeno, bila nezavidna. Sve vrijeme nam je bilo u glavi da je blizu godina jubileja i pitanje kako ćemo ju dočekati. Srećom, još jednom se pokazalo kolika je snaga našeg Centra: od onog trenutka kada su se smirili nemiri i prijepori, kada se vidjelo da svaki odjel ima vrlo kvalitetnu ponudu, članstvo se ponovo počelo okupljati i njihov broj iz dana u dan raste. I tu sad nastaju, ne bih rekao problemi, nego više slatke muke: kako svima osigurati kvalitetan prostor za rad, potreban broj termina, ugrijati prostore zimi i drugo. Naravno da su ključni problemi financijske prirode. Kulturne udruge su oduvijek imale ovu vrstu problema i to nije od jučer tako da i nije samo nama tako. Velika je naša tuga kada moramo voditeljima i članstvu reći da nešto ne može, bilo da se radi o nekom odbijenom

gostovanju, novim nošnjama, novoj opremi, pa i kada se radi o nadoknadama voditeljima i osoblju.

 Jedan od velikih problema odnosi se na prostorije. Centar se nalazi u prostorijama koje su u vlasništvu Grada Subotice. Samim time niste u mogućnosti aplicirati na natječaje za tu namjenu, a s druge strane je potrebno održavati prostorije koje su stare i koje zahtijevaju velika ulaganja. Kako se borite s ovim problemom?

Jako teško. Ima puno problema i mi pored toga što prostor nije naš svake godine ulažemo značajna sredstva u održavanje i popravke. Sredstva se osiguravaju iz natječaja. Od 2018. godine do danas smo radili popravku krova na dvorani za probe, pa zamjenu vrata, zamjenu i popravku oluka, popravke kupatila, ličenje svlačionica, a o sitnim popravkama da ne govorim. Gradu nije prioritet obnavljanje ovakvih prostora i na to teško možemo računati, a dok smo mi u njemu moramo osigurati bar podnošljive uvjete za rad. Najgore od svega je da je ugovor o zakupu samo na 5 godina, pa se može dogoditi da i pored uloženog možemo i ostati bez tog prostora. No, nadajmo se da ćemo u budućnosti naći povoljnije rješenje za nas, a to je bar zakup na duže razdoblje.

 Kako se Centar financira i imate li uposlenih osoba ili se sve radi na dobrovoljnoj osnovi?

Kao i sve udruge, financiramo se putem natječaja, članarina i donacija. Pokušavamo da svaki odjel bude do neke mjere financijski samoodrživ. Tako folklorni odjel ostvaruje prihod od članarina, dramski od prodaje ulaznica za predstave, likovni od prodaje slika itd. Težimo da ta samoodrživost bude što veća, ali to nikada neće do kraja biti moguće. Od uposlenika imamo uposlenu jedino tajnicu, dok voditelji odjela rade na dobrovoljnoj osnovi uz povremene i simbolične nagrade.

 Od osnutka HKC-a *Bunjevačko kolo*, pa sve do danas folklorni odjel nije prestajao s radom. Istina je da su bili odljevi članstva, ali je folklor uvijek iznova stao na noge. Je li folklorni odjel okosnica Centra?

Svaki odjel je važan i svaki nam je član važan. Istina je da smo u folklornom odjelu u posljednjih godinu i pol imali najveći rast članstva, pa je njihov broj trenutačno oko 130 u četiri uzrasne skupine. Folklorni odjel uživa veliku popularnost, što pokazuju rasprodana oba godišnja koncerta na kojima je bilo preko 600 posjetitelja. Isto primijetimo prilikom gostovanja, jer svi s velikom pozornošću čekaju naše nastupe i osobito ih toplo pozdravljaju. Postoji kod naših roditelja vrlo pozitivno

mišljenje o tome da se njihova djeca bave folklorom, da je to korisno za njihovu djecu s više gledišta i zbog toga je i veliki broj članova. Naravno, velike zasluge idu i našim voditeljima folklora **Marinu Jaramazoviću** i **Senki Horvat** i njihovom kvalitetnom radu.

HR Osim spomenutog odjela, koji su još odjeli aktivni i koliko imate članova?

Imamo čak tri dramska odjela. Prvi, i s najduljim stažom, je dramska skupina koju predvodi **Marjan Kiš** i koja broji oko 20 članova. Nedavno je predstava *Ča Grgina huncutarija* izvedena 30. put, što je veliki uspjeh za bilo koje amatersko kazalište, a osobito je to veliko kada je to kazalište jedne manjinske udruge. **Nevena Mlinko** je počela raditi s djecom i mladima. Ukupno ih je oko 30, vrijedno se pripremaju i već i nastupaju. Djeca su nastupala za sv. Nikolu, a mladi će nastupiti sutra na Tribini koju organiziramo u sklopu jubileja. Nadalje, imamo naš likovni odjel koji predvodi **Željko Vidaković** i školu slikanja koju vodi poznati slikar **Kristijan Sekulić**, ukupno njih oko 40. Imamo još odjel za manifestacije koji predvodi **Denis Lipozenčić**, a odnedavno je aktivan i *Klub* koji vodi **Vlatko Vidaković** u kojem se okupljaju nekadašnji i sadašnji članovi i simpatizeri Centra.

HR Osnutkom HKUD-a Bunjevačko kolo obnovljeno je Veliko prelo, te se godinama organizirala Dužijanca, kao i brojni kulturni događaji. Koje su danas manifestacije koje Centar organizira?

Da, u pravu ste. Puno je toga nekad bilo, a sada nije više u okviru Centra. Ali nismo bili lijeni, pa smo zatečene manifestacije potpuno inovirali, a otprilike svake godine dodajemo još po jednu novu. Pred nama je *Veliko prelo*, najpoznatija manifestacija koju organizira Centar. I ove godine će na *Prelu* biti preko 500 ljudi okupljenih u zajedništvo koje su nam naši preci ostavili u naslijeđe još prije 140 godina. Odmah potom ide *Prelo sićanja*. Prelo čija je ulaznica naša divna nošnja. Zatim ide uskrсна izložba likovnog odjela, pa oko Mladog Uskrsa *Dalmatinska večer*. U lipnju je *Dužijanca malenih*, a u srpnju izložba *Bunarić 2019.* i kolonija *Bunarić 2020.* U jesen će biti održan *Festival tradicijskog pivanja* i godišnji koncerti. Između toga je mnoštvo gostovanja, nastupa i predstava. Ova godina će imati i posebne manifestacije vezane za godinu jubileja, ali o tome nešto kasnije.

HR Svjedoci smo da se zbog nezakonitih radnji i poslovanja HKC prije desetak godina suočavao s potencijalnim gašenjem. Tada su pokretane i tužbe, međutim za to imenom i prezimenom za sada nitko nije odgovarao. Ima li nekih pravosudnih ishoda iz toga razdoblja?

Ovo je jako teško pitanje. Moram priznati da se mi kao uprava nismo mnogo bavili prošlošću, jer smo imali puno važnijih problema o kojima sam već govorio, a koji su tražili maksimalnu posvećenost da ne bismo napravili pogrešku jedne od prethodnih uprava, koja se, pokušavajući naći odgovorne za potencijalne nezakonitosti, nedovoljno posvetila stvarnim tadašnjim potrebama i vrlo brzo izgubila konce. Doista mislim da to nije naša zadaća. Ono što mogu reći je da je iz tog vremena ostao problem neevidentiranog radnog staža mnogih uposlenika, što ćemo u narednom periodu riješiti. Moje osobno mišljenje je da su problemi nastajali kada su želje u velikoj

mjeri nadilazile stvarne mogućnosti i kada se s time nije stalo na vrijeme, nego su se pokušavala iznalaziti riskantna rješenja u graničnim područjima zakonitosti.

HR Nekad je Bunjevačko kolo bila jedina udruga Hrvata u Subotici. Danas je situacija drugačija, imamo više hrvatskih udruga u ovome gradu. Što danas HKC predstavlja za Hrvate u Subotici?

Mnogo više od obične udruge. Dokaz za to je i činjenica da i pored svega što se loše događalo, o čemu smo maloprije govorili, HKC je svaki puta opstao i poput *feniksa* vraćao svoju poziciju najveće udruge Hrvata-Bunjevaca. Puno je ljudi tijekom 50 godina ponijelo lijepa sjećanja na dane provedene u HKC-u, kao član ili kao redoviti posjetitelj manifestacija. Upravo se rade istraživanja u cilju prikupljanja građe za monografiju i nadam se da će se bar približno moći reći podatak koliko je ljudi prošlo kroz Centar. Nadalje, mi kao uprava svjedočimo o stalnim novim ponudama da se otvore novi odjeli, da se članstvo, osobito mladi, žele još češće okupljati i družiti se u svom Centru. Obraćaju nam se udruge za pomoć, jer znaju da je mogu dobiti. Primjer za to je suradnja s HKPD-om *Đurđin* u dijelu pomoći oko održavanja proba njihovog folklornog odjela i suradnja s *Pučkom kasinom* kojima ćemo ustupiti prostor za sastanke i rad. Pa i svim ostalim udrugama, od kojih je jedan broj nastao odvajanjem od HKC-a, pružena je u svakom trenutku ruka suradnje i sa zadovoljstvom konstatiramo da ju mnogi prihvaćaju.

HR Što je ono što biste istaknuli kao posebnost u HKC-u Bunjevačko kolo?

Baš ono što sam u prethodnom odgovoru napomenuo: HKC je više od obične udruge već sada, a da ne govorimo o onom što bi mogao biti. Možemo doći u situaciju da rast članstva i aktivnosti nećemo moći financijski pratiti i opet doći u probleme. To naravno ne smijemo dopustiti, ali se moramo zapitati propuštamo li onda veliku priliku da u vremenu kada je pripadnike naše zajednice teško okupiti i aktivirati mi to ne učinimo. Mjera stvari, kakav i koliki HKC treba našoj zajednici je pitanje na koje vrlo brzo moramo pronaći odgovor. Uputit ćemo ga na sve relevantne adrese. Ne želimo tu odluku donijeti sami.

HR Sutra, 18. siječnja, tribinom Kako je nastalo Bunjevačko kolo? započinjete proslavu ovoga jubileja. Kako ćete i kojim sadržajem obilježiti ovu godinu?

Tribina je prva u nizu izvanrednih manifestacija kojima ćemo obilježiti 50. obljetnicu osnutka i 25. obljetnicu reosnutka HKC-a *Bunjevačkog kola*. Zbog blizine termina održavanja *Velikog prela* odlučili smo se da sam dan osnutka, 18. siječnja 1970., obilježimo nešto skromnije nego što bismo htjeli, ali očekujemo da će tribina ispuniti očekivanja. Moći će se čuti svjedočenja živih svjedoka tih vremena, koji će nam vjerno dočarati atmosferu i sve kušnje kojima su bili izloženi ti hrabri nositelji preporoda hrvatske zajednice na ovim prostorima. Kanimo organizirati i smotru više generacija folklorša i njihovih voditelja koji su nastupali za HKC. Svečanu akademiju s dodjelama priznanja planiramo za lipanj. Priprema se tiskanje monografije, a plan nam je i sašiti potpuno nove komplete bunjevačke nošnje. Bit će tu i izložbi i književnih večeri, a nešto ćemo ostaviti i kao iznenađenje.

Hrvatski kulturni centar

"Bunjevačko kolo"

u povodu 50. obljetnice od osnutka Centra
priređuje tribinu

"Kako je nastalo Bunjevačko kolo"

18. siječnja u 18 sati,

u HKC "Bunjevačko kolo" (Subotica, Preradovićeva 4)

O ovoj temi svjedočit će:

1. Naco Zelić
2. Grgo Bačlija
3. Bela Ivković
4. Ružica Šimić

U okviru večeri bit će prikazan
film Zvonimira Sudarevića

snimljen o 30. obljetnici od osnutka Bunjevačkog
kola.

U kulturnom dijelu programa sudjelovati će:

književno teatarski kružok "Bunjevačko kolo"
s poetskim prikazom "Avaške godine",
po istoimenom djelu Milovana Mikovića
i
pjevačka skupina "Prelje" – HKC "Bunjevačko
kolo"

Republika Srbija

Autonomna Pokrajina Vojvodina

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i
nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
psounz@vojvodina.gov.rs

OBAVIJEST

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i
nacionalne manjine – nacionalne zajednice je dana 15.
siječnja 2020. godine raspisalo Natječaj za financiranje
nabave opreme – interaktivnih ploča s projektorom za
ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i
učeničkog standarda s teritorija Autonomne Pokrajine
Vojvodine u 2020. godini, na koji se može konkurirati
do 21. siječnja 2020. godine. Tekst natječaja objavljen
je u dnevnom listu *Alo* i u *Službenom listu Autonomne
Pokrajine Vojvodine* dana 15. siječnja 2020. godine i na
web site-u Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

POKRAJINSKI TAJNIK
Mihály Nyilas

Temeljem članka 63. a Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-isp. 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14, 145/14, 83/18 i 31/2019) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019) Tajništvo za građevinarstvo u saradnji s Pokrajinskim tajništvom za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životnog okoliša obavještavaju zainteresirane građane da će od 24. 1. 2020. do 30. 1. 2020. godine u uredu 204 Stare Gradske kuće biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

– URBANISTIČKO-ARHITEKTONSKA RAZRADA LOKACIJE – ZA PROŠIRENJE SADRŽAJA POLJOPRIVREDNOG KOMPLEKSA NA KATASTAR-SKOJ PARCELI br. 13868 K.O. Bajmak
(naručilac projekta *Patent CO. d.o.o.*)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 24. do 30. siječnja 2020. godine, svakog radnog dana od 8 do 15 sati u Tajništvu za građevinarstvo, Stara Gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid. Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je COING d.o.o., Novi Sad.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida, mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 24. do 30. siječnja 2020. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Pokrajinskom tajništvu za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životnog okoliša, Novi Sad.

Temelji nekadašnje Meteorološke stanice

Vila Szigethy ucrtana je na karti obale Paličkog jezera koja (vjerojatno) potječe iz 1908. godine (Povijesni arhiv Subotica; 3.2.2.27.). Na fotografiji na kojoj je prikazan dio te karte ime vile ispisano je u desnom kutu. Radi pojašnjenja, lokacija vile koje danas nema, ali se suvremenici još sjećaju ove zgrade kao Meteorološke stanice, nalazi se uz šetnicu kraj jezera u smjeru ka Muškom štrandu.

U knjizi *Istorija Palića*, objavljenoj 1998. godine prema istraživačkim zapisima Palićanina **Auréla Stadlera**, navode se podaci i o Szigethy vili, dijelom i iz osobnih razloga autora. Naime, ljekarnik **Béla Szigethy** 1903. godine otvorio je ljekarnu na spomenutom mjestu (»na obali blizu Štranda«), zato što su u to vrijeme postojali planovi o izgradnji ljetovališta subotičkog Dječjeg doma u neposrednoj blizini, odmah preko ceste. Plan, međutim, nije realiziran, te je Szigethy 1912. godine zatvorio ljekarnu i prodao je **Móru Stadleru**, ocu autora knjige zapisa o povijesti Palića. Mór Stadler je prije toga imao apoteku u Győru, a ovu je kupio preseljenjem na Palić. Farmacijom se nastavio baviti i sin. Obiteljska ljekarna iz vile preselila se u zgradu *Male Abazie*, koje također više nema, a potom 1931. godine kod Glavnog ulaza.

I Aurél Stadler u svojoj knjizi bilježi kako se u zgradi nekadašnje ljekarne u vrijeme nastajanja rukopisa nalazi Meteorološka stanica. Ova zgrada, međutim, više ne postoji. Srušena je u bombardiranju Palića u noći 20. svibnja 1999. godine, kada je pogođena antena Radio Subotice koja se nalazila u blizini. Na mjestu zgrade ostao je veliki krater, a na ulazu u dvorište – neoštećena kapija. Usamljena kapija još je postojala izvjesno vrijeme (fotografiju snimio **Nikola Tumbas** 2001. godine). Više je nema.

KLOPKA za neznalice

Čitanje građevinskih ili arhitektonskih planova je posebno umijeće, zahtijeva određenu imaginaciju i stvaranje određene prostorne slike u svijesti onog tko »čita« određeni projekt. Svoju graditeljsku karijeru počeo sam kao izvođač tuđih planova i često se desilo da ni ja nisam mogao protumačiti što je projektant »želio reći«. Onda smo sjeli i zajedno smo razradili detalje. To smo često radili tako što smo crtali prostornu skicu, uglavnom tzv. aksonometriju. Druga vrsta prostornog crtanja je crtanje »perspektive«. To je posebna vrsta nacrtne geometrije i ljudi su tek u doba renesanse otkrili njene zakonitosti. Interesantno je da su građevinske planove u jednoj dimenziji i u razmjeri znali crtati već stari Egipćani. Poznajemo tri tisuće godina stare planove, ali istovremeno nisu znali crtati lica čovjeka. Zato su ljudski likovi uglavnom predstavljeni iz profila. Drugi način predstavljanja jednog budućeg objekta bio je taj da su izradili njegovu vjernu maketu. To je služilo »investitorima« kraljevima, visokim svećenicima itd. da »vide« kako će im izgledati palača, crkva ili utvrđenje. Zahvaljujući razvoju računalne tehnike danas se budući objekti prikazuju u 3D tehnici. Projektanti Narodnog kazališta u Subotici bili su dužni po ugovoru, što je inače i standardni dio projektantskih ugovora, izraditi veliku maketu kazališta, manju maketu i njeno uklapanje u okolinu i 3D crtež objekta. Kada sam pitao jednog od projektanata zašto to nije urađeno, odgovorio mi je da za to »nisu dobili novac«, što je bilo djelomično istina, jer su (po mojim saznanjima) dio dobijenog novca za projektiranje uplatili jednoj od partija koja je tada bila na vlasti i držala resor kulture, i na taj način je bila financirana. Naravno, on to meni nikad ne bi priznao. Kod ove točke stigli smo zapravo do onog o čemu sam želio pričati: naručivanje i izrada projekata koji nikad neće biti izvedeni ali su plaćeni, a šareni crteži su zapravo klopka za sve »neznalice« ili za građane u propagandne svrhe: »Vidite mi radimo, razmišljamo o budućnosti, ne kao oni prethodni«.

Tržnice

Mnogi današnji stanovnici grada ne znaju da se »u staro doba« petkom cijeli centralni dio grada pretvorio u jednu ogromnu tržnicu. Po mojim istraživanjima, u srednjem vijeku pijačni trg se nalazio ispred tvrđave, točnije na trgu ispred Franjevačke crkve i samostana. Ovaj trg u XIX. vijeku postao je pijaca za prodaju starih stvari i sadnica. Do 1910. godine glavna pijaca je bila ispred Gradske kuće. Pijace su bile diferencirane u prostoru, zavisno od robe koja se na njima prodavala. Tako su postojale zelena, mliječna, stareška, za posuđe (grnčarije), živinu, sijeno, ogrjev, žito, ribu, meso, bostan i voće, *golupčija* i zanatlijska pijaca. U sredini ulice bio je kolovoz, a proširenje s obje strane služilo je za tezge i šatore kao mjesto za prodaju. U prizemlju zgrada koje su okruživale ove pijačne trgove bile su prodavaonice i radnje obrtnika. Od mnoštva ovih tržnica jedino je ostala u funkciji »Mliječna pijaca« na kojoj se danas prodaje svašta, ali ime je sačuvano kao toponim. Vjerujem da većina građana ni ne

zna službeno ime ovog prostora. Donedavno on se zvao Trg Oktobarske revolucije, a danas Trg Jakaba i Komora. Nedavno sam u jednoj novini naletio na duži članak, ilustriran idejnim projektom neke nove »Mliječne pijace«, »koja je projektirana u stilu secesije, da bi se uklopila u okolinu, npr. Sinagoge« (tvrdi ravnatelj JKP-a *Subotičke tržnice* kao naručitelj projekta). Dalje kaže: »Ovo

Gdje je nestalo drveće?

će biti atraktivan prostor sa sadržajima koji su pogodni za stvaranje novog gradskog društvenog centra i nezaobilazne turističke točke za goste Subotice. Što se tiče secesije, ne znam što bi rekli vrsni stvaraoci u secesijskom stilu u našem gradu **Marcell Komor** i **Jakab Dezső**, pretpostavljam da bi se složili s mojom ocjenom da prikazani projekt blage veze nema ni s nekom neo-secesijom, prije bi to bio 'neo-neo klasicizam'«.

Složeni projektni program

Projektним programom nazivamo »želje investitora«, zapravo što se na jednoj određenoj lokaciji želi izgraditi. Ideja zatvorene tržnice u našem gradu stara je najmanje 110 godina. U Povijesnom arhivu čuva se regulacijski plan iz 1910. godine o preuređenju centralnih prostora oko buduće nove Gradske kuće. U tom cilju porušene su mnoge kuće, a iza Velike vijećnice na prostoru gdje je sada park s poprsjima bila je planirana izgradnja nove zatvorene gradske tržnice. Po riječima ravnatelja, nova zatvorena Mliječna pijaca sastojala bi se iz tri zone. Prva je komercijalno-degustacijska jednokatna (P+1) zona, druga prodaja proizvoda životinjskog podrijetla i treća prodaja povrća i voća (obje zone su prizemne). Predviđene su i tri međuzone visine P+1, gdje bi bili smješteni sanitarni čvor, smočnice, hladnjaci i ugostiteljski lokal s ljetnom bašcom. Nažalost, nigdje nisam naišao na jednu osnovu budućeg kompleksa ili možda urbanističkog projekta, ali gledajući šareni crtež idejnog projekta 'ladno mogu zaključiti da su iskazane želje, program i ono što je na crtežu u suprotnosti: gdje je prizemni dio, što će biti s gelegunjama, gdje će se parkirati itd.? Mojoj susjedi se dopada objekt i priča i ona je upala u »šarenu klopku«, a nije neuka.

»Zeleno« ispred mrtvačnice

Drugo lice **SUBOTICE**

Bolji poznavatelji, što bi se ono reklo fanovi, **Jozefa Škvorec-
Bkog** sjetit će se da je u *Oklopnom bataljonu* opisao sveopću privrženost češkog naroda, pa tako i češke djece, prema predsjedniku Sovjetskog Saveza tako što je u hodniku škole bio instaliran »toplomjer ljubavi prema Josifu Visarionoviču Staljinu«. Za toplijih dana, piše Škvorecký, ljubav je naprosto cvjetala, ali su problemi počeli nastajati kada je zahladnjelo, jer je »ljubav« u takvim trenucima rapidno opadala. Ali, kako svaka bolest ima svoj lijek, netko dovitljiv sjetio se da toplomjer stavi iznad peći kako bi ljubav uvijek bila na potrebnjoj razini.

Danas, svjedoci smo toga gotovo svakog trenutka, iskazivanje ljubavi poprimilo je nove, mnogo komotnije forme: pošalješ sms, poruku preko fb-a, messenger, vibera, instagrama ili twittera i ti si osobi kojoj si poželio nešto ujedno pokazao da misliš na nju, a da se opet ne moraš gnjaviti dosadnim pozivima ili čak, nedajbože, odlaskom do nje uz nezaobilaznu kupovinu poklona. Dakle, staru suštinu upakirao si u novu formu. Pa ipak, čak i takva »instant-virtualna ljubav« ljepša je od pojave koju je doživio doljepotpisani autor prije, »plus-minus dan-dva«, mjesec dana.

Sprovod ispred mrtvačnice u Bajskom groblju počeo je točno u podne. Nakon što je svećenik otpjevao *Tilo moje spušti se* i nakon što je lijes iznesen vani, na petnaestak koraka od malobrojne skupine ožalošćenih stiže taksi (firmu nećemo reklamirati) i iznosi putnicu-žalosnicu koja se zaputila do susjedne grupe ožalošćenih koji čekaju početak sprovoda njihovog najmilijeg pokojnika. Svećenik napravi kraću stanku, dok se taksi ne okrene i nastavi put do druge mušterije i taman kada je počeo s molitvom stiže novo vozilo: djelatnica neke cvjećarnice otvara vrata automobila i iz njega vadi oveliki buket cvijeća – »suzu«, kako se u novije vrijeme kaže – i nosi ga do pokojnika-susjeda. Svećenik (koji je na sprovod došao biciklom!), izgubivši volju udovoljavati hirovima vozača na groblju, nastavlja obred dok djelatnica mirno sjeda u auto i polako, rutinirano odlazi iza njegovih leđa. I taman je malobrojna

ožalošćena skupina uspjela razabrati dio onoga što je svećenik u međuvremenu rekao, kad iz obližnje staze stiže novi auto: dvoje starijih ljudi bilo je valjda na grobu nekog svog ranije sahranjenog pokojnika i skrećući lijevo, puteljkom tik uz mrtvačnicu nastavljaju put Ulice Gregora Kreka i dalje valjda prema gradu. Naravno, malobrojna ožalošćena skupina na sprovodu nije čula skoro ništa od posljednjih riječi upućenih pokojnici, rodbini i prijateljima. Naravno, ovaj je događaj do nogu unizio dostojanstveni čin kakav svaki sprovod predstavlja, i to prije svega lik pokojnice i duše njenih najbližih i nanio kal sramote na obraz (ako ga imaju) odgovornih.

Nije, naime, moguće da djelatnici *Pogrebnog, Funera, Urne* ili nekog drugog pogrebnog poduzeća u Subotici među sobom o ovakvim događajima – a opisani sigurno nije jedini – ne progovore baš niti jednu jedinu riječ. Nije, također, moguće niti da rukovodstvo *Pogrebnog*, u čijoj je nadležnosti skrb o grobljima, ne zna za novu praksu vožnje automobilima čak i do nadgrobno spomenika »najmilijeg« koja se svakodnevno odvija ne samo na Bajskom nego i na Senčanskom i Kerskom, a možda i još nekom drugom od šest gradskih grobalja. Moguće je jedino, a to se svakodnevno potvrđuje, da su ovu praksu primili zdravo za gotovo, ne razmišljajući o apstraktnim imenicama (u gramatičkom značenju navedenih, naravno) kao što su sram, nepriličnost, bahatost, svinjarija i slično.

Stoga, poučeni u uvodu opisanim primjerom ljubavi što nam ga je predočio Jozef Škvorecký ali i praksom ovoga tjednika u ovoj rubrici, slobodni smo rukovodstvu *Pogrebnog* (koji skrbi o grobljima), ali i Grada (koji skrbi o *Pogrebnom*), predložiti jedan praktični savjet koji će možebitno ublažiti buduće probleme zbog vremensko-prostorne neusklađenosti sprovoda i prometa: angažirajte nadležna poduzeća za postavljanje semafora i ostale prometne signalizacije i instalirajte ih pred mrtvačnicu, Peičevu kape-lu i sve ostale krizne točke gdje se spaja plač ožalošćenih i trube nervoznih. Zeleno svjetlo ispred mrtvačnice bit će tako i sigurnosni signal svećeniku da ga neki užurbani taksist neće pokositi s njegovog bicikla, te da će živ i zdrav obaviti svoj posao s mrtvima.

Z. R.

Sezona je oboljenja od trihineloze

Malo, ali je IMA

Sezona je kolinja i razdoblje u godini u kojemu se kroz povijest, a i danas, bilježi najveći broj oboljelih osoba od trihinele. Iako se trihinelozu javlja puno rjeđe nego ranije, na područje Vojvodine se ona posljednjih i više od 50 godina, od kako se kontrolira meso, javlja svake godine. Stručnjaci apeliraju na prevenciju, jer liječenja nema.

Posljedica aritmije srca

»Konzumirajte provjereno meso, naročito ono koje nije termički obrađeno i koje je najrizičnije za oboljenje trihinelozu. Prilikom kolinja treba iskontrolirati u najbližoj veterinarskoj stanici uzorak svake svinje, bez obzira je li vaša ili nije. Zbog male veličine parazita, dva ili manje milimetra niti jedan mesar ne može utvrditi ima li ili nema trihinele u mesu«, upozorava epidemiolog Zavoda za javno zdravlje Subotica dr. **Nebojša Bohucki**.

Navodi i da posljedice unosa zaraženog mesa u organizam nisu bezazlene.

»Nakon konzumiranja namirnica koje u sebi sadrže larvu trihinele, možemo već za dva dana očekivati stomačne tegobe, povraćanje i proljev praćene povišenom tjelesnom temperaturom. I ako se ode liječniku, on neće niti posumnjati na trihinelozu jer su najčešće zaraze zimi, kada je sezona i gripe, za što su slični simptomi. Liječili simptome ili ne, larve u organizmu se neće uništiti. Sreća da ovaj parazit primarno voli samo mišiće (ali ne i srce) i to one najaktivnije – dijafragmu i međurebrene mišiće, mišiće pokretače očnih jabučica, jezika i lica. Ovdje će biti i najizraženija klinička slika – nadutost lica i krvarenje, a sve to praćeno bolovima i povišenom tjelesnom temperaturom«, kaže Bohucki.

Simptomi oboljenja trihinelom nakon određenog vremena nestaju, ali larva ostaje u mišićima nekada i godinama. Iako na kraju umru, mogu biti pogubne i za organizam domaćina.

»Kad parazit uđe u mišiće, on se primiri i čeka da netko čovjeka pojede, kako bi se mogao ponovno razmnožavati. Naravno, to se neće dogoditi i zbog toga je čovjek za trihinelu posljednji domaćin, dalje se ne širi. Larve godinama ostaju u našim mišićima, a nekad i desetljećima. Uslijed njihovog uginuća u ljudskom tijelu se oslobađaju toksini koji uzrokuju aritmiju srca. Ni tada ljekari ne ustanove da je razlog aritmije infektivna bolest, a nekada od toga pacijent i premine. No, kad u bolnicu zbog srčanih problema dođe mesar, odmah se sumnja na trihinelozu, jer su oni ti koji moraju isprobavati prijesno, najrizičnije, meso dok prave kobasice«, ističe epidemiolog.

Najviše oko Dunava

Glavni rezervoar ove bolesti u prirodi je štakor, a svaka životinja koja ga pojede zaraženog se također zarazi.

»Nije samo svinjsko meso problematično, nama jeste jer najviše to jedemo. Infestiran može biti i konj, deva, pas, mačka... svaka životinja koja je pojela glavnog rezervoara zaraze. U razvijenim zemljama ljudi ne obolijevaju od trihinele, jer je prevencija na visokom stupnju. Kod nas još uvijek ima infestiranih, jer na žalost štedimo na pregledu mesa ili nemamo dobru deratizaciju prostora gdje držimo stoku«, kaže Bohucki.

Kao poseban problem u širenju trihinele Bohucki navodi miješanje mesa domaćih i divljih svinja prilikom kolinja. Kaže da su divlje svinje često zaražene ovim parazitom te da ako ih u lovu netko ulovi dobije veliku količinu mesa besplatno, a koja nije provjerena od trihinele. Zbog ovoga, navodi on, oboljenje trihinelozu je na području Vojvodine najzastupljenije oko Dunava, gdje ima i najviše divljači.

Da su divlje svinje veći izvor zaraze od domaćih potvrđuju i u Veterinarskom specijalističkom institutu u Subotici. Od 182 analizirane divlje svinje s područja Subotice zaraženo je bilo šest, a od 136 domaćih trihinela je zabilježena u jednom slučaju.

Najveća epidemija oboljenja trihineloze u Vojvodini zabilježena je 1985. godine. Zahvatila je Srijem, a oboljelo je 700 ljudi. Osim te, zabilježeno je još osam manjih epidemija od kojih je posljednja bila 2013., a Bohucki to pripisuje većoj svijesti građana o ovoj bolesti.

Svjedoči tome i blagi porast provjere parazita trihinele i u Veterinarskoj stanici Veterinar u Subotici. Kako nam kaže dr. vet. med. **Mario Tikvicki** iz Veterinara prevencija je važna, jer svake sezone kolinja otkriju zaraženo meso. U zimskom razdoblju 2019. – 2020. za sada su trihinelu pronašli u jednom uzorku s područja Grada. Za provjeru mesa potrebno je donijeti dio dijafragme životinje koja se kolje, a rezultati će biti gotovi za najviše dva sata. Cijena ove usluge je 500 dinara.

J. D. B.

Počeo s radom Književno-teatarski kružok u okviru HKC-a *Bunjevačko kolo*

Obogaćivanje kulturne scene

»Moj cilj je stvaranje jezgre u kojoj bi se mladi ljudi koji čitaju, promišljaju, koji se na stvaralački i kreativan način bave pisanom riječju mogli okupljati, realizirati i uprizoriti svoje ideje i interpretacije«, kaže Nevena Mlinko

Koncem prošle godine u okviru Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* s radom je počeo Književno-teatarski kružok (KTK), kojeg čine negdašnji članovi dječje dramske sekcije *Kola* kao i oni koji svojim kreativnim razmišljanjima i idejama žele ponuditi nove, suvremene sadržaje za ovdašnju kulturnu, osobito kazališnu scenu, s ciljem njezinog oplemenjivanja i obogaćivanja. Voditeljica Kružoka je profesorica književnosti **Nevena Mlinko**, a svojim prvim nastupom publici će se predstaviti sutra (subota, 18. prosinca), u okviru obilježavanja 50. obljetnice postojanja HKC-a *Bunjevačko kolo*.

Cilj i vizija KTK-a

Nevena Mlinko je već duži niz godina aktivna na području dramskog stvaralaštva i u okviru HKC-a radi s osnovnoškolskom djecom. No, budući da je stasala skupina mladih ljudi koji su usvojili određene glumačke tehnike, vještine i znanja, nije ih, kako kaže, htjela pustiti sada kada se s njima može najljepše raditi jer su u punoj snazi, kada nove i kompleksnije uloge pružaju ispitivanje vlastitih mogućnosti i sposobnosti te granica onoga što su skupa odrastajući i radeći gradili. I dalje vodi dječju dramsku sekciju, ali je došao povoljan trenutak za formiranje odrasle kazališne skupine ljudi stasalih za scenski nastup. Na pitanje zašto naziv Književno-teatarski kružok, ona odgovara:

»Moj cilj je stvaranje jezgre u kojoj bi se mladi ljudi koji čitaju, promišljaju, koji se na stvaralački i kreativan način bave pisanom riječju mogli okupljati, realizirati i uprizoriti svoje ideje i interpretacije. Osim želje da ne izgubim talentiranu djecu s kojima sam skupa na daskama odrastala i radila, želja mi je bila pozvati ljude koji se bave književnošću, bilo one koji pišu ili samo čitaju, da se okupimo i zajedničkim kreativnim razmišljanjima i snagama ponudimo nov i suvremen sadržaj. Također, KTK vidim kao novi, ali važan kotač za bolje funkcioniranje mehanizma naše kulturne scene. Smatram da je pluralnost ono čemu trebamo težiti te da u našoj zajednici ima mjesta za svakoga i za svaku vrstu i oblik izričaja i djelovanja.«

Dodajući kako imaju želju dramatizirati i postavljati na scenu ne samo velike kazališne komade nego i manje strukture, priče te poetska djela, Mlinko napominje da je poziv zainteresiranima

u Kružok i dalje otvoren, kako za izvođače, tj. glumce, tako i za glazbenike, scenografe, kostimografe te posebice za mlade pisce s našeg područja, neovisno o tome bave li se isključivo dramom. Ujedno ističe zadovoljstvo činjenicom da su joj u okviru HKC-a *Bunjevačko kolo*, gdje već duže vrijeme djeluje odrasla dramska sekcija koju vodi redatelj **Marjan Kiš**, pruženi povjerenje i otvorena vrata za rad na nečemu novom i drugačijem.

»Marjan Kiš je već duže vrijeme aktivan i slobodno možemo reći trenutno vodeći nositelj dramskih ostvarenja na lokalnoj kulturnoj sceni koji se prvenstveno bavi pučkim teatrom. Književno-teatarski kružok zamislila sam kao raznovrsniji rasadnik meni kao profesorici književnosti blizak po pitanju odabira građe za uprizorenje, uz želju donošenja drugačijih dramskih sadržaja. U tom smislu smatram da se ponuda, prije svega HKC-a *Bunjevačko kolo*, a potom i ona na lokalnoj i šire gledanoj manjinskoj, hrvatskoj kazališnoj sceni može obogatiti i oplemeniti nekim novim sadržajima«, kaže Mlinko.

»Gorljiva« želja za glumačkim izričajem

Poziv za članstvo i dalje je otvoren, no za prvi se nastup članova KTK-a, koji će se dogoditi sutra (subota, 18. siječnja) već formirala mala, ali posvećena i kvalitetna ekipa.

»Oduševio me je izuzetno veliki entuzijazam i iskrena želja kod ljudi da se amaterski bave kazalištem. Jako mi je drago što su, osim mojih mladih glumaca, došla i neka nova lica. Zaista sam bila ugodno iznenađena onim što se dogodilo na početku našeg rada kada smo govorili o tome tko što očekuje i želi da radimo u KTK-u. Naglas je izgovorena želja za postavljanjem suvremenih autora, hrvatskih i inozemnih, te afirmiranjem zavičajnih književnika i predstavljanjem možda ne još toliko poznatih i priznatih mladih ljudi koji pišu. Na drugom sastanku smo se pojavili s konkretnim djelima i knjigama koje su sve bile vezane za zavičajno dijalektalno pjesništvo. Tako sam odlučila da napravimo poetski prikaz *Avaških godina* našeg suvremenika **Milovana Mikovića**.«

Dosadašnja iskustva pokazuju da su teme, odnosno sadržaji, predstava pučkog teatra bliski i popularni kod ovdašnjeg življa, a na pitanje koja je to publika koju očekuju da će privući i

Kristijan Milanković, za kostime i rekvizite je zadužen **Ivan Piuković**, a za glazbu **Nela Skenderović**.

A svoje prve dojmove o KTK-u prenose nam:

Zoltan Sič: »Smatram značajnim pokretanje KTK-a kao avangardnog tipa dramske sekcije pri HKC-u *Bunjevačko kolo*, koja će na svoj način prikazati i predstaviti publici dio bogatog kulturnog naslijeđa koje postoji u bunjevačkom narodu u okviru hrvatske nacionalne zajednice. Velika je riznica pisaca i djela o kojima se malo ili skoro ništa ne zna. Sam odabir tekstova i prikaz trebaju pomoći razvijanju i samosvjesnosti, a kazalište je na neki način edukacija. Trebamo učiti svi skupa. Velika nam je želja da sačuvamo i njegujemo žive riječi i riječi. Mala ekipa amaterskih glumaca, netko s više ili manje scenskog iskustva, ima istu viziju, a to je biti ponosan na ono

zainteresirati za suvremeniji, moderniji kazališni izričaj, Mlinko odgovara:

»Vrlo je vjerojatno da nećemo odmah osvojiti srca i razumijevanje velikog gledališta. No, ne želim biti skeptik. U biti, radit ćemo svima nama razumljive stvari, nije nam cilj izgradnja alternativne i ekskluzivne scene, pa se tako isto nadam da ćemo naći put ili barem zadobiti povjerenje kod publike za osluškivanjem noviteta i zajedničku izradnju kazališnog ukusa.«

Prvo predstavljanje i prva ekipa

Prvo predstavljanje prve ekipe Književno-teatartskog kružoka HKC-a *Bunjevačko kolo* bit će, kako je već navedeno, upriličeno u velikoj dvorani Centra u okviru proslave 50. obljetnice njegovog postojanja, a publika će moći vidjeti ulomak poetskog prikaza *Avaških godina*, autora Milovana Mikovića.

»Poetska zbirka *Avaške godine*, odnosno fragmenati poeme u nastajanju, kako stoji u podnaslovu ovog stožernog djela dijalektalnog pjesništva Hrvata u Vojvodini, tematizira bunjevački život. Bio je izuzetno veliki izazov i velika odgovornost ovo postmodernističko djelo iščitati i posložiti u cjelinu koja prati fabulu. Za zakazani datum i zlatnu obljetnicu *Kola* izvest ćemo u okviru tribine prvi dio prikaza u trajanju od 15 minuta. Nakon toga nam je u planu književni susret s Milovanom Mikovićem na temu *Avaških godina*, a za kraj veljače planiramo premijeru cijelog djela. Mislim da je zaista privilegij mogućnost razgovara s autorom upravo o onome što ti na početku i na kraju kao čitatelj, ali i dramaturg, redatelj, glumac, glazbenik, scenograf i kostimograf trebaš uprizoriti na sceni. Također, do kraja ove sezone mi je želja da pozovemo nekog dramskog pisca ili glumca iz Hrvatske kako bismo se upoznali, naučili nešto korisno i došli do novih saznanja i ideja«, kaže Nevena Mlinko.

Osim nje, kao voditeljice KTK-a, njega trenutačno kao glumci čine **Zoltan Sič**, **Nataša Stipančević**, **Darko Baštovanović**, **Katarina Piuković**, **Slađan Bošnjak**, **Katarina Ivanković Radaković**, **Davorin Horvacki** i **Katarina Ivković Ivandekić**. Suradnici na poetskom prikazu *Avaških godina* su kao scenograf

što jesmo i što imamo, ali ujedno prihvatiti i nove ideje, gledašta. Pred nama je puno izazova, kao i uvijek kada se pokreće nešto novo, ali je motivacija za obogaćivanjem dramske scene mnogo veća. Za sada idemo korak po korak...«

Darko Baštovanović: »Književno-teatartski kružok HKC-a *Bunjevačko kolo* formiran koncem prošle nam godine, točnije najave o njegovome formiranju, primio sam, moram priznati, s neskrivenim oduševljenjem. Osobno sam vidio priliku za suradnjom ljudi unutar zajednice koji u pogledu umjetnosti dijele određene svjetonazore i kojima se ovom prigodom pružila prilika da pronađu svoj prostor za djelovanje u pogledu kulture. Kako se nalazimo na samome početku našega djelovanja vjerujem da je možda i prerano za ocjene, ali svakako treba biti entuzijast i ovo će biti jedna krajnje pozitivna inicijativa u svojoj konačnici.«

Katarina Piuković: »Pohađala sam dječju dramsku sekciju koju je vodila Nevena, a ovo je nešto sasvim drukčije. Sviđa mi se, jer ne govorimo pisani prozni tekst već dijelove iz pjesama. Sviđa mi se i ekipa i atmosfera na probama.«

Davorin Horvacki: »Nevenina ideja je bila da radimo djela koja se svima nama sviđaju i ono što do sad ljudi nisu imali prilike često gledati. Izvođenje prikaza iz poetskog djela je nešto zahtjevnije od klasičnih predstava, jer ima mnogo manje teksta, to su stihovi koje nije lako govoriti. U pjesmama nije akcent toliko na radnji koliko na atmosferi koja se puno brže razvija i mijenja, primjerice kroz tri stiha moraš donijeti lik s puno različitih karakteristika. U prozi je to nekako jednostavnije, kažeš dvije rečenice, a misao i radnja je ta.«

Slađan Bošnjak: »S Nevenom sam više godina surađivao u predstavama u okviru *Holywina* i pozvala me je da budem dio Kružoka. Jako mi se sviđa ovaj komad koji radimo, jer ostavlja snažan dojam i nosi jaku poruku. Budući da je ovo što radimo nešto suvremenije, modernije, nešto na što ljudi nisu navikli, razmišljamo, naravno, i o odzivu publike i njihovoj reakciji. Nadam se da će biti onih koji će se pronaći u tome što budemo govorili i glumili, pa će se zapitati. U svakom slučaju, dojam publike će puno značiti.«

I. P. S.

Mogu li Monoštorci proizvoditi struju na svojim krovovima?

Energetska (NE)učinkovitost

U ovim hladnim danima, više nego u drugim tijekom godine, potreba za toplinom je snažna barem kao ostale koje svakodnevno moramo zadovoljiti da bismo se osjećali udobno. No, čini se da polako ali sigurno odzvonjava navika lakoga snalaženja za izvore energije koje smo do sada koristili, te da opskrba energijom postaje proces u kojem je potrebno primijeniti puno vještina pažljivoga planiranja i, više no ikada, debele lisnice.

Monoštor nije iznimka u tome. Ipak, sliku »zelenoga« sela koju su Monoštorci strpljivo gradili treba očuvati i razmišljanjem o uštedi energije i njezinoj proizvodnji iz izvora koji ne zagađuju okoliš. U točnim proračunima potrošnje energije za grijanje i javnu rasvjetu u Monoštoru, te u prijedlozima za mijenjanje energetske slike ovoga sela pomoglo je nedavno istraživanje Zaklade RES iz Beograda. Ova organizacija je, uz pomoć Monoštoraca i Zaklade *Heinrich Böll*, u okviru projekta »Dobra energija na sedam Dunava«, napravila energetske pregled sela, procijenila mogućnosti proizvodnje energije solarnim pločama, izradila katastar javne rasvjete, energetska kartu zgrade Doma kulture, a ispitala je i mogućnost proizvodnje struje iz izvora na koji Monoštorci još nisu navikli.

Energetska zadruga u Monoštoru?

»Čak 80% Monoštoraca grije se štednjacima i pećima. Troše prosječno 14 kubičnih metara ogrjevnog drveta grijući 49 od prosječno raspoloživih 87 četvornih metara površine. Za kupnju tog drveta prosječno troše 50 tisuća dinara godišnje«, iznosi podatke istraživanja suosnivaatelj Zaklade **Aleksandar Macura**.

Aleksandar Macura

On kaže kako to nije iznenađujući rezultat:

»Kuće u Monoštoru su čak energetske učinkovitije nego u nekim drugim mjestima, ali ipak se treba boriti protiv nepotrebne potrošnje ogrjevnog drveta. Jedno od rješenja je međusobno udruživanje u zadruge radi proizvodnje energije. Naše je istraživanje pokazalo da 58% Monoštoraca ne zna za mogućnost udruživanja u lokalne energetske zadruge i da im je to teško zamisliva opcija, iako prepoznaju ljude u svojoj zajednici koji mogu voditi procese udruživanja.«

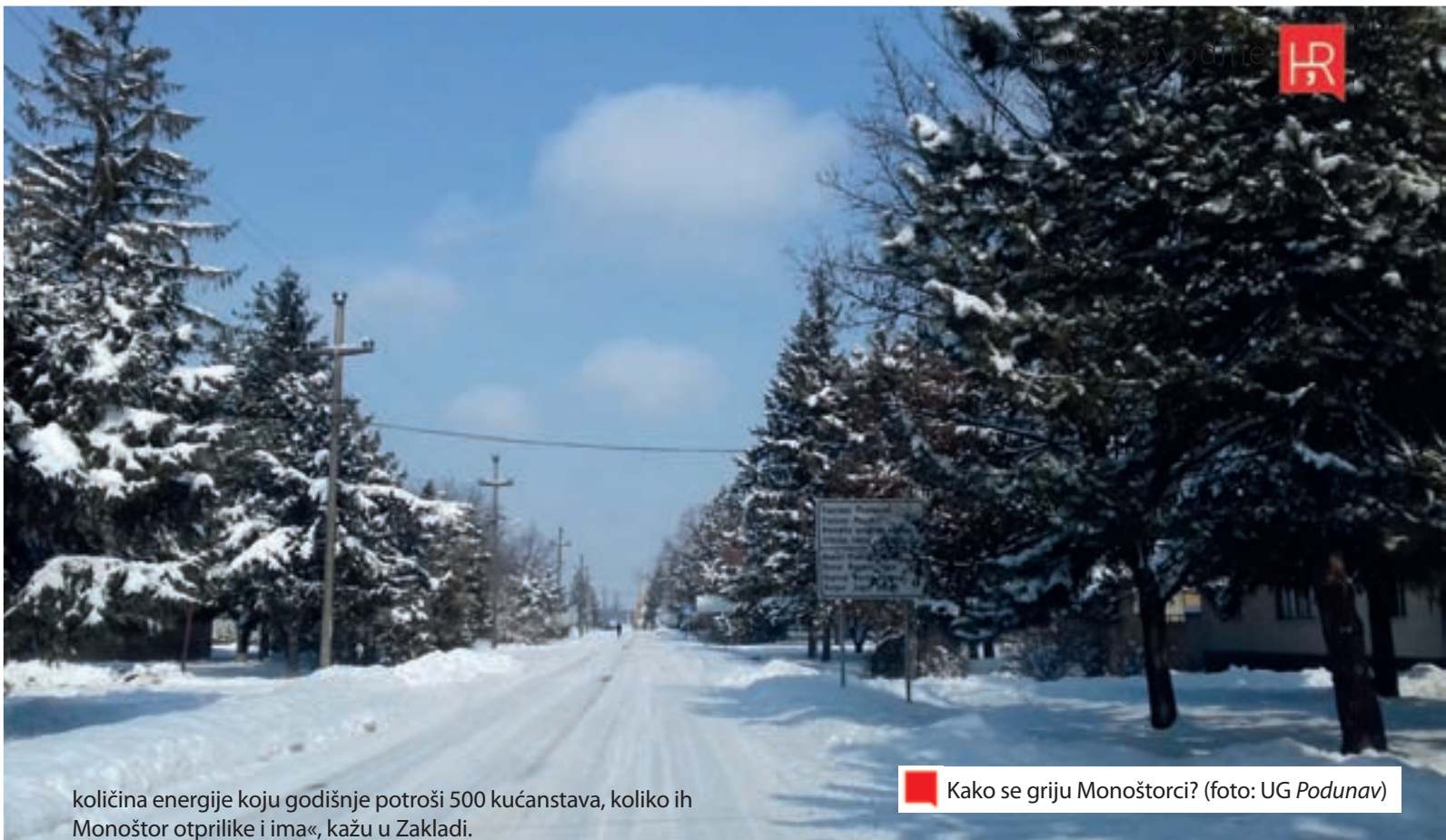
Monoštorcima je predložen primjer Zelene energetske zadruge u Križevcima, zahvaljujući kojoj su stanovnici ovoga hrvatskoga grada izgradili prvu solarnu elektranu koja je u vlasništvu građana i na taj način uzeli energiju u svoje ruke. Zeleni zadrugari su, naime, skupa investirali u izgradnju fotonaponskih ploča koje proizvode struju koju oni sami koriste. U Zakladi RES kažu kako osnovna znanja o zadrugarstvu koja Monoštorci već imaju mogu pomoći oko započinjanja sličnoga projekta, a odnedavno imaju i primjer iz Srbije. Šestog studenoga 2019. godine osnovana je, naime, prva energetska zadruga u Srbiji *Sunčani krovovi – Šabac* zalaganjem građana Šapca, ali i ulaganjem tamnošnjih komunalnih poduzeća i Programa UN za razvoj.

»Tehnološke promjene omogućile bi da skupina ljudi osigura sebi proizvodnju toplinske i električne energije ili da skupa naručuju proizvode potrebne za tu proizvodnju, što bi pomoglo da do njih dođu po manjim cijenama. Vjerujemo da u selu postoji dobra energija znanja i truda koji se ulažu u zajednici, kao i povjerenje članova zajednice«, kaže Macura.

Žarulje i krovovi

Sustav javne rasvjete u Monoštoru se sastoji od 279 svjetiljki s klasičnim žaruljama i troši godišnje 137.477 kWh za koje Monoštorci plate 1.278.241 dinara. Izračun Zaklade RES kaže da bi zamjena žarulja energetske učinkovitosti LED žaruljama koštala 65.148 eura, ali bi uštedjela 78% električne energije i 6.430 eura godišnje, koliko se troši na popravke žarulja. I sama energija za napajanje žarulja mogla bi doći na nov, moderniji način. Kako bi to izgledalo?

»Kada bismo 1.300 krovnih ploha, površine 100 tisuća četvornih metara, koliko postoji u Monoštoru, pokrili fotonaponskim pločama za proizvodnju struje pojedinačne snage 2 kW, moglo bi se proizvesti gotovo 3 milijuna kWh električne energije. To je

količina energije koju godišnje potroši 500 kućanstava, koliko ih Monoštor otprilike i ima», kažu u Zakladi.

Oni navode da je cijena solarne tehnologije na globalnom tržištu niska i da pada i dalje.

»U Srbiji je potrebno samo malo dobre volje da se prebrode administrativne i političke zapreke da bi se pojednostavila proizvodnja solarne energije na krovovima i njezino korištenje. Tada bismo mogli svjedočiti širenju ovakve vrste proizvodnje struje. Mala solarna elektrana zaista ni po čemu nije sporna niti je opasna za bilo koga pa društvo treba učiniti sve što može da pojednostavi mogućnost za proizvodnju energije iznad naših glava«, kaže naš sugovornik.

Elaboratom energetske učinkovitosti za zgradu Doma kulture u Monoštoru ustanovljeno je da je skupom ekonomski isplativih

 Kako se griju Monoštorci? (foto: UG Podunav)

mjera moguće prepoloviti potrošnju energije sa sadašnjih procijenjenih 222,95 kWh/m² na nešto preko 100 kWh/m².

»Zgrada Doma kulture u Monoštoru je srce i duša zajednice ovoga sela, pa smo je htjeli koristiti kao primjer i preporučili smo neke mjere unaprjeđenja energetske učinkovitosti ovog objekta. On živi vrlo intenzivno i vjerojatno bi i bolje živio ako bi njegove energetske značajke bile bolje, ako bi ga bilo lakše ugrijati«, kaže Macura.

On se nada da će i gradska administracija Sombora, kojoj je projekt također predstavljen, nastaviti raditi da ideja proizvodnje struje od Sunca dobije svoju opipljivu praktičnu primjenu.

Marko Tucakov

Završen projekt prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija

Uporaba obnovljivih izvora energije

U Vinkovcima je održana završna konferencija Interreg IPA projekta prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija X-DEGREE (EXploitation of Different Energy sources for GREen Energy production). Nositelj projekta je Univerzitet u Novom Sadu dok su partneri na projektu Vinkovački vodovod i kanalizacija, Poljoprivredni institut Osijek, Javno komunalno poduzeće *Vodokanal* iz Sombora i Fond Evropski poslovi AP Vojvodine. Glavni cilj projekta je promicanje i unaprjeđenje korištenja raznih oblika obnovljivih izvora energije u prekograničnom području. Vinkovački vodovod i kanalizacija je u okviru ovog projekta postavio šest solarnih elektrana ukupne snage 380 kW u vrijednosti 545.000 eura na vodospremnike Lipovac, Vinkovci i Retkovci i na pročištače otpadnih voda u Ivankovu, Cerni i Otoku. Postavljanje solarnih elektrana omogućilo je uštedu u potrošnji elek-

trične energije od 400.000 kuna na godišnjoj razini. Somborski *Vodokanal* proširio je kapacitet svog postojećeg bioplinskog postrojenja. Na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda postavljen je generator koji pretvara bioplin, koji nastaje tijekom pročišćavanja otpadnih voda, u električnu energiju. Univerzitet u Novom Sadu i Poljoprivredni institut Osijek nabavili su laboratorijsku opremu za analizu potencijalnih sirovina za proizvodnju bioplina. Ukupna vrijednost projekta X-DEGREE iznosi 1,7 milijuna eura, a financiran je iz Interreg IPA programa prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija 2014. – 2020. Projekt je trajao 30 mjeseci, a unatoč njegovu završetku, sudionici projekta najavili su daljnji nastavak suradnje.

Z. V.

Nova knjiga: Katica Naglić, Božićni običaji Hrvata u Surčinu, Novim Banovcima i Novom Slankamenu

Trajni zapis za buduće naraštaje

Knjigu sam priredila s namjerom da bude čitljiva i zanimljiva svim uzrastima s nadom da će potaknuti mlade ljude da obnavljaju običaje», ističe Katica Naglić

U nakladi Hrvatske čitaonice Fischer iz Surčina prije Božića je objavljena knjiga *Božićni običaji Hrvata u Surčinu, Novim Banovcima i Novom Slankamenu* čija je autorica predsjednica ove udruge **Katica Naglić**. Knjiga je nastala kao dio terenskog istraživanja, najprije božićnih običaja u Srijemu, a potom i običaja Hrvata u Banatu koje je provodio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u okviru kolegija Prakse terenskog istraživanja studenata Filozofskog fakulteta u Zagrebu pod mentorstvom prof. dr. sc. **Milane Černelić**, a u koje se uključila i autorica knjige. Kako navodi autorica, cilj njenog ispitivanja i zapisivanja običaja jest da se oni sačuvaju od zaborava jer generacija koja ih je u potpunosti živjela, koja ih se sjeća i koja ih sada djelomično živi, polako nestaje. Osim običaja u Surčinu, u knjizi su obuhvaćeni i običaji u Starim Banovcima i Novom Slankamenu jer su to mjesta koja prema njenim riječima nisu obuhvaćena istraživanjima običaja Hrvata u Srijemu. Iako su male, duhovno su povezane zajednice, s kojima su Surčinci i rodbinski povezani.

Osnovni cilj – potaknuti mlade

Na zapisivanje božićnih običaja autoricu je potaknuo poziv Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata upućen predsjednicima hrvatskih udruga da rade na očuvanju nematerijalne kulturne baštine. Sa zadovoljstvom se priključila ispitivanju običaja u Srijemu i u Banatu, jer je to za nju bila prilika da proživi svoju ljubav prema običajima. Potaknuti pozitivnim svjetskim valom očuvanja nematerijalne kulturne baštine i ispitivanjem Hrvata u Vojvodini, stanovnici Surčina, Novih Banovaca i Novog Slankamena rado su pristali govoriti o svojim običajima.

»Drago mi je da sam se uključila u istraživanje. Svaka obitelj iz hrvatske zajednice iz Surčina je za sebe živjela te običaje. To je generacija koja polako nestaje i ovo je bio posljednji moment da ih zapišemo. Knjiga je objavljena s namjerom da se zapišu običaji onako kako su življeni nekada, kada smo mi bili djeca i kako se oni djelomično održavaju danas. Knjigu sam priredila s namjerom da bude čitljiva i zanimljiva svim uzrastima s nadom da će potaknuti mlade ljude da obnavljaju običaje. Prvi cilj smo postigli, jer su knjigu čitala i djeca i odrasli«, navodi ona, dodajući da su se neki od običaja zadržali do danas, ali uglavnom u kućanstvima gdje žive starije generacije.

»Neki od njih su sijanje žita, odlazak na mise zornice (doduše u manjem broju, ali bude 15 do 20 osoba), kuhanje hladetina (*lučenja*), kićenje bora, postavljanje betlehemske štalice – Betlehema u crkvi uvijek a po kućama ponegdje, odlazak na misu polnoćku, djeca čestitari, obilazak *betlemaša* po kućama, svećenje vina na sv. Ivana, svećenje kuća na sv. Tri kralja, čestitanje imendana. Miješenje božićnjaka i *adama i eve* se zadržalo u malom broju kuća, unošenje slame skoro nigdje. Nadam se da su već ove godine barem neki od običaja obnovljeni, a za sada

znam da su ove godine dvije obitelji iz Surčina ponovo donijele slamu u svoje kuće.«

Sinergijski učinak

Recenzent knjige je **Dalibor Mergel**, koji u predgovoru navodi da je knjiga Katice Naglič važan doprinos izučavanju tradicije i kulturnog naslijeđa hrvatske nacionalne zajednice koja je na tom području u kontinuitetu prisutna još od srednjega vijeka.

»Važno je istaknuti da je autorica ove publikacije vrlo aktivno uključena u život zajednice i odlučna u nastojanjima da svoje sunarodnjake potakne da nastave njegovati naslijeđe predaka. Njezina radnja tako doista može jako dobro poslužiti namjeri da se svijest srijemskih Hrvata o katoličkom i hrvatskom nacionalnom identitetu održi i sačuva. Ovo je trajni zapis koji će i za buduće naraštaje predstavljati istodobno i podsjetnik i putokaz«, bilježi on.

Također navodi da bez vodstva prof. dr. sc. Milane Černelić i njezinih vrijednih studenata ovo istraživanje ne bi bilo moguće.

Stoga je sinergijski učinak koji nastaje zajedničkim terenskim radom lokalnih entuzijasta i znanstvenika iz područja etnologije ovdje ključan u pogledu kvalitete dobivenog materijala.

Nastavak istraživanja

Na naslovnoj stranici knjige su jaslice iz crkve Presvetog Trojstva u Surčinu autorice **Ane Naglič**, te stihovi pjesme *U to vrijeme godišta*. Na posljednoj strani knjige je fotografija kape *betlemaša* iz Surčina. Korice knjige je obradio **Josip Naglič**.

»Ana i Josip su djeca mog brata. Ana je diplomirani anglist i specijalistica za oglašavanje i odnose s javnošću, a Josip je profesor filozofije i povijesti. Angažirali su se ne samo da bi mi pomogli nego i zbog velike ljubavi prema običajima koje mi svi u porodici njegujemo. A zašto stihovi pjesme na koricama knjige? Zato što je to moja omiljena božićna pjesma, upravo zbog poruke koju nosi«, ističe Naglič.

Tijekom prošle godine Hrvatska čitaonica *Fischer* je obnovila stare korizmene igre koje potječu iz Like, te običaj prosidbe koji su članovi ove udruge predstavili na nekoliko značajnih manifestacija. Očekivanja autorice su da će se i u narednom razdoblju nastaviti ispitivanja o ostalim blagdanima i običajima kroz život čovjeka, kako bi ih sačuvali od zaborava.

Knjiga je objavljena uz djelomičnu financijsku potporu HNV-a. Posebnu zahvalnost, osim ZKVH-u, profesorici Černelić, studentima i kazivačima, autorica upućuje Hrvatskoj čitaonici *Fischer*, bez čije potpore ovaj projekt ne bi bio realiziran.

S. D.

Jugoslav Ivić, fotograf entuzijast

Izuzetnost subotičkih građevina moja je inspiracija

Potrebno je pogoditi onaj pravi, izražajni moment

 Pohvaljena fotografija

U sklopu IPA projekta »Turistička ruta secesije Subotica – Osijek« prošle godine je raspisan prigodan natječaj za fotografije koje bi svojim prikazima na najljepši način ilustrirale postojeće secesijsko bogatstvo ova dva bratska grada. Subotičanin **Jugoslav Ivić**, kinooperater u kinu *Eurocinema* u Subotici, a kako za sebe voli reći fotograf entuzijast, poslao je pet svojih foto uradaka i na koncu su njegove četiri fotografije našle mjesto u prigodnoj foto monografiji spomenutoga IPA projekta. Lijep povod za ugodni razgovor na temu njegovog dugogodišnjeg hobija.

»Dobio sam informaciju o tome natječaju, a kako su fotografije Subotice moja dugogodišnja pasija i neka vrsta praktičnog hobija, odlučio sam poslati pet svojih snimki. Bio sam ugodno iznenađen kada su me obavijestili da sam za jednu od njih dobio specijalnu pohvalu, a još tri su ušle u završni izbor i bile objavljene u tiskanom katalogu«, kaže Ivić.

Izabrane fotografije

Čitatelji *Hrvatske riječi*, zahvaljujući našem sugovorniku, imaju prilike vidjeti sve četiri fotografije koje su prošle strogi sud organizatora natječaja. Zamolili smo njihovog autora da nam malo pojaśni svoju fotografsku viziju koja je rezultirala ovim lijepim fotosima.

»Tri fotografije su inspirirane jednom od najljepših subotičkih građevina – Reichlovom palačom (Suvremena galerija), dok je na četvrtoj snimljena Sinagoga iz jednog specifičnog kuta. Izuzetnost ovih građevina koje na najljepši način oslikavaju svu raskoš i ljepotu subotičke secesije me je inspirirala u izboru fotosa s kojima sam odlučio sudjelovati na tom natječaju. Pokazalo se da je izbor bio pravi.«

Naravno da je bio pravi, jer je Jugoslav Ivić svojevremeno desetak godina bio aktivan u snimateljskoj branši (radio na nekoliko lokalnih tv stanica, snimao prigodne dokumentarne emisije i sl.), a posljednjih godina sa svojim foto aparatom marljivo bilježi brojne detalje svoga rodnoga grada.

»Kad sam počeo raditi na televiziji, prirodom svoga svakodnevnoga posla počeo sam shvaćati kako svaki pasaž, prolaz ili haustor u našem gradu ima svoju priču, za koju do tada nisam niti znao. Snimajući materijal za potrebe dokumentarne emisije *Subotica, moj grad* našao sam se na brojnim, za mene potpuno novim i nepoznatim mjestima, i postupno se počeo interesirati i za ostale, običnom oku pomalo skrivenije urbane detalje.

Kamera i foto aparat

Prije nekoliko godina (2013.) naš sugovornik je imao samostalnu izložbu u Galeriji pod tornjem, koja je tematski bila posvećena subotičkim balkonima rađenim u kovanom željezu, a koja je bila vrlo vješto kombinirana s kontrastom snijega koji je te godine obilato pao. Zapitali smo Jugoslava kako on osobno doživljava taj svoj, iz priloženog se vidi vrlo uspješni, prijelaz objektiva kamere na fotografski zapis?

»Raditi s kamerom je mnogo lakše, jer ona bilježi pokret a vaši sugovornici svojom pričom u audio zapisu dodatno obogaćuju cijelu tematsku zamisao. Međutim, s fotografijom je to ipak malo drugačije. Kada se slikaju ljudi, potrebno je pogoditi onaj pravi, izražajni moment njihove gestikulacije i osobnosti, dok fotografiranje objekata ili pejzaža traži ipak određeni osjećaj za detalj. Za

jednog fotografa je oduvijek najveći izazov bio da nađe najbolju poziciju kako bi uspio pogoditi željenu kompoziciju. Uspije li u tome, uz dio nužnog talenta i odgovarajući foto aparat, velika je vjerojatnoća da će se doći do željenoga rezultata.«

Analizirajući Vaše fotografije stječe se dojam kako osobno često preferirate tzv. dijagonalni kut kojim kroz objektiv bilježite pojedine detalje.

Dijagonalni kut otvara mogućnost da se nešto prikaže na drugačiji način od već uobičajnog frontalnog prikaza, plus ako radim sa širokokutnim objektivom dobijem svojevrstnu dubinu zabilježenog prostora. Tako s različitim objektivima možemo jedan isti objekt prikazati na nekoliko posve drugačijih načina, i tu se otvara prilika da svaki fotograf na svoj način prezentira svoje umijeće.

Treba li se pripremati za svaku fotografiju ili jednostavno čekati da se ona dogodi?

Puno je rasprava na ovu temu, jer nemojmo zaboraviti kako se za pojedinu tzv. namjensku fotografiju ipak moraju provesti određene, često i opsežne pripreme. Međutim, kada se radi primjerice neka reportaža, uvijek se mora biti odgovarajuće pripremljen i spreman za bilježenje nečega posve neočekivanoga. Ako ja, kada krenem na ulicu, aparat uvijek stavljam na tzv. automatiku, jer ako se nešto izvanredno dogodi, a moji parametri nisu pravilno pogođeni i namješteni, neću imati šanse zabilježiti odgovarajuću kvalitetnu snimku. S automatikom fotografija uvijek prođe, a najvažnije je pravovremeno reagirati i zabilježiti autentični moment.

Analogna i digitalna fotografija

Suvremeno doba i tehnologija, koja se u njemu ubrzano razvija posve su promijenili mnogo toga. Digitalizacija je neumitno zahvatila i svijet fotografije.

Čovjek jednostavno mora ići u korak s vremenom i napretkom.

Moramo se prilagođavati i koristiti benefite sadašnjosti u kojoj živimo i radimo. Pa sjetimo se koliko je stvari, poput magnetofona, kazetofona, video vrpce i mnogo toga drugoga postalo dio nepovratne prošlosti. Tako sam i ja uvijek nastojao ići u korak s vremenom i novinama koje ono donosi.

Crno-bijela ili kolor fotografija?

Osobno izuzetno volim crno-bijele fotografije, ali da bi se ovom tehnikom netko pravilno izrazio mora proći mnogo teži i kompliciraniji postupak. Ukoliko uspijete, napravili ste pun pogodak. Opet, s druge strane, razvojem digitalne tehnologije i pratećih softvera, osobito na sve rasprostranjenijim društvenim mrežama koje su ušle u gotovo sve pore naše svakodnevice, otvara se veliki prostor za kolor fotografije. Jer one su, zahvaljujući svome osebujnom koloritu, pune života. Veselja.

Neumitno se nameće već spomenuta tema društvenih mreža. Vrlo ste aktivni sa svojim foto uradcima na facebooku.

Kada smo bili tinejdžeri, znali smo po nekoliko sati šetati subotičkim Korzom. Danas je Korzo gotovo prazan. Ali sada prošetam gradom, uslikam nešto i stavim to na facebook. I tako već nekih desetak godina. Na neki način svojim fotografijama pokušavam ljudima nadomjestiti tu nekadašnju šetnju glavnom gradskom ulicom, po kojoj, na žalost iz nekih svojih razloga, više ne hodaju. Listajući fb i moje fotografije imaju priliku vidjeti mnoge detalje.

D. P.

Talent

Mislim da je talent relativna stvar. Svatko od nas ima talenta za nešto, samo je pitanje u kom dobu svoga života ga otkrije. U mladosti sam se bavio glazbom, potom kamerom, a danas se najčešće služim foto aparatom.

Natječaji iz područja kulture

BEOGRAD – Ministarstvo kulture i informiranja raspisalo je svoje natječaje za ovu, 2020. godinu. U području kulture, među ostalim, raspisan je i Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz oblasti suvremenog stvaralaštva u Republici Srbiji u 2020. godini, u okviru kojega se može aplicirati za programe i projekte u oblasti kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina. Mogu aplicirati projekti koji doprinose jačanju kapaciteta subjekata u kulturi, omogućavaju veću dostupnost kulturnih sadržaja te projekti suradnje, umrežavanja, koprodukcije, gostovanja u zemlji i regiji (zemljama maticama). Ovaj natječaj je otvoren do 1. veljače.

Također, raspisan je i Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz oblasti kulturnog naslijeđa, kojim se podupiru projekti otkrivanja, prikupljanja, istraživanja, dokumentiranja, proučavanja, vrjednovanja, zaštite, očuvanja, predstavljanja, interpretacije, korištenja i upravljanja kulturnog naslijeđa. Ovaj natječaj je otvoren do 21. siječnja.

Sve dodatne informacije i formulari dostupni su na internet-skoj stranici Ministarstva: www.kultura.gov.rs.

Šokačka večer u Vajskoj

VAJSKA – HKU *Antun Sorgg* organizira *Šokačku večer* u Vajskoj koja će biti održana sutra (subota, 18. siječnja) u restoranu *Bački Dvor* na jezeru *Provala*. U kulturno-zabavnom programu sudjelovat će TS *Alegro* iz Vukovara i gosti. Početak je u 19 sati.

100 godina od rođenja Stipana Bešlina

SOMBOR – UG *Urbani Šokci* Sombor organizira obilježavanje 100. obljetnice od rođenja pjesnika **Stipana Stipe Bešlina** (1920.-1941.). Sveta misa i program će biti održani u crkvi Uzvišenja sv. Križa u Somboru, u srijedu, 22. siječnja, s početkom u 18 sati. U programu sudjeluju: ŽPS *Kraljice Bodroga* iz Monoštora i predstavnici UG-a *Urbani Šokci*.

Marinbal u Lemešu

LEMEŠ – HBKUD *Lemeš* organizira *Marinbal* u Lemešu koji će biti održan 1. veljače, u mjesnom Domu kulture s početkom u 19.30

sati. Goste će zabavljati tamburaški sastav *Rujna zora* iz Subotice. Osim dobre zabave, organizatori najavljuju tradicionalni lemeški paprikaš i neograničeno piće, fanke u ponoć te bogatu tombolu. Cijena ulaznice je 1.500 dinara, a za školarce i studente 1.000 dinara (uz pokaz đacke knjižice ili indeksa). Na kupljenih 10 ulaznica jedna je gratis.

Zbog ograničenog broja, mjesta je potrebno blagovremeno rezervirati na telefon: 061/6477970 (Tamara Kanjo Brkić).

Z. V.

Veliko prelo u Subotici

SUBOTICA – HKC *Bunjevačko kolo* organizira *Veliko prelo 2020.* koje će biti održano u subotu, 25. siječnja, u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici, s početkom u 19 sati. U programu sudjeluje *Veliki preljski tamburaški orkestar* kojeg sačinjavaju: ansambl *Hajo*, ansambl *Ravnica*, ansambl *Biseri* i ansambl *Ruže* i članovi folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*.

Tijekom večeri će biti pročitana najljepša *preljska pisma*, a bi-rat će se i najljepša *prelja* s pratiljama.

Cijena ulaznice je 2.400 dinara. U cijenu je uključena večera i piće tijekom večeri. Svaka ulaznica sudjeluje u izvlačenju bogate tombole. Sve informacije u vezi s rezervacijom karata mogu se dobiti u Uredu HKC-a ili na telefone: 024/555-589 i 064/6590-635.

Natječaj za najbolju »preljsku pismu«

U povodu *Velikog prela 2020.*, Organizacijski odbor te manifestacije raspisao je natječaj za najbolju »preljsku pismu« ovogodišnjeg prela. Napisane pjesme je potrebno dostaviti u ured HKC-a *Bunjevačko kolo*, adresa Preradovićeve br. 4, Subotica: osobno, putem pošte ili na e-mail adresu: hkcunjevackokolosubotica@yahoo.com, s naznakom: za Veliko prelo 2020. – natječaj za »Preljsku pismu«. Uz prijavu je potrebno napisati tko je autor pjesme i kontakt telefon. Pjesma treba biti napisana na hrvatskom jeziku ili na bunjevačkoj ikavici s temom koja je prigodna uz prelo, zimu, blagdane, bunjevačke običaje i tomu slično. Informaciju o tome tko su autori pjesama članovi Povjerenstva za odabir dobivaju tek nakon izbora pobjednika. Natječaj je otvoren do 19. siječnja.

Natječaj za izbor najljepše prelje

U povodu *Velikog prela 2020.*, Organizacijski odbor te manifestacije raspisao je i natječaj za izbor najljepše prelje ovogodišnjeg prela. Prijavu za natječaj je moguće predati osobno u uredu HKC-a, putem e-mail adrese hkcunjevackokolosubotica@yahoo.com, s naznakom za Veliko prelo 2020. – natječaj za Prelju ili putem facebook stranice HKC-a *Bunjevačko kolo* (u inbox). Uz prijavu je potrebno dostaviti: ime i prezime, mjesto stanovanja, godinu rođenja i kontakt telefon. Prelja za izbor na *Velikom prelu* mora biti odjevena u bunjevačku narodnu nošnju. Za sve zainteresirane organizatori navode kako mogu pomoći oko izbora nošnje. Natječaj je otvoren do 22. siječnja.

Koncert povodom hrvatskog predsjedanja Vijećem EU

Zagrebački kvartet nastupa u Subotici

Povodom obilježavanja početka hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije, u subotičkoj Sinagogi će u nedjelju, 19. siječnja, biti priređen koncert renomiranog Zagrebačkog kvarteta. Organizatori koncerta su Veleposlanstvo Hrvatske u Srbiji, Generalni konzulat Hrvatske u Subotici, Hrvatsko nacionalno vijeće i Fondacija *Subotička Sinagoga*. Početak je u 19 sati, ulaz je besplatan, a karte se mogu dobiti još danas (petak, 17. siječnja) u Hrvatskom nacionalnom vijeću (Preradovićeve 13) od 8 do 16 sati ili u subotičkoj Sinagogi od 10 do 18 sati.

Na konferenciji za medije na kojoj su govorili predstavnici hrvatskog konzulata u Subotici, HNV-a i Fondacije *Subotička Sinagoga*, istaknuto je kako je ovaj koncert svojevrsan poklon građanima Subotice u povodu velikog događaja za Hrvatsku, aktualnog predsjedavanja Vijećem EU.

»Koncert ovog renomiranog ansambla iz Hrvatske bit će prava poslastica za sve ljubitelje klasične glazbe. Kao predstavnici hrvatske zajednice, sudjelujući u organizaciji ovog događaja, želimo obogatiti kulturni život Subotice«, kaže **Darko Sarić Lukendić** iz HNV-a.

Na programu će biti djela: *Klasični vrt* suvremenog hrvatskog skladatelja **Marka Ruždjaka**, Gudački kvartet u A-duru, op. 18, br. 5 **Ludviga van Beethovena** i 3. gudački kvartet u F-duru, op. 73 **Dmitrija Šostakoviča**.

Zagrebački kvartet najstariji je hrvatski komorni ansambl, osnovan 1919. godine. Održao je preko 4000 koncerata na svim kontinentima i snimio više od 60 ploča za razne svjetske izda-

vačke i radijske kuće. Dobitnik je brojnih domaćih i inozemnih nagrada. Kvartet trenutno djeluje u sastavu: **Martin Krpan** (prva violina), **Davor Philips** (druga violina), **Harvoje Philips** (viola) i **Martin Jordan** (violončelo).

D. B. P.

Vojvođanski Hrvati na Zimskoj školi folklora

KOPRIVNICA – Zimska škola hrvatskoga folklora u organizaciji Hrvatske matice iseljenika, 26. po redu, održana je od 3. do 12. siječnja u Koprivnici. Škola je osmišljena kao vid stručnog usavršavanja za voditelje folklornih i tamburaških skupina te učenja sviranja na tradicijskim instrumentima, a polaznici su iz hrvatske dijaspeore i same Hrvatske. Školu je pohađalo više od 120 polaznika, među kojima i predstavnici hrvatskih KUD-ova iz Vojvodine/Srbije: **Senka Horvat** i **Zdenko Ivanković** iz HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, **Ana Hodak** iz HKD-a *Šid* iz Šida i **Nenad Temunović** iz HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice. Horvat i Hodak bile su u sekciji plesova, Temunović u sekciji za tamburaše a Ivanković u sekciji tradicijskih glazbala. Na programu su bile pjesme, plesovi i glazba Panonskog područja, a među ostalim izučavali su se i plesovi bunjevačkih Hrvata iz Srbije.

Posljednji pozdrav Nedi Arnerić

BEOGRAD – U povodu smrti poznate jugoslavenske i srpske glumice **Nede Arnerić**, koja je preminula prošloga tjedna u 67. godini života, priopćenje je izdala udruga Hrvatski kulturni centar – Beograd, čija je Arnerić bila počasna članica. »Neda Arnerić je svojom umjetnošću, dostojanstvom, obrazovanjem, profesionalnošću, ozbiljnošću, šašavošću, svojim osmijehom i ljepotom brisala sve granice – od onih međudržavnih do onih koje sami sebi nametnemo. Na svojoj stazi k počasnim umjetnicima svijeta bila je i počasni član Hrvatskog kulturnog centra – Beograd. Neka joj je vječna slava«, napisao je **Aleksandar Alač**, glumac BDP-a, njezin kolega i veliki prijatelj, ujedno i dopredsjednik Hrvatskog kulturnog centra – Beograd.

Nakon Zagreba, predstava *Bunjevački blues* postavljena i u Pečuhu

Kazališni kaleidoskop jednoga svijeta

U Hrvatskom kazalištu Pečuh 9. siječnja premijerno je izvedena kazališna predstava *Bunjevački blues – saga o svitu koji nestaje*. Predstava je rađena prema knjizi *Prid svitom – saga o svitu koji nestaje* hrvatskog književnika iz Vojvodine **Tomislava Žigmanova**, koju je za potrebe zagrebačke Glumačke družine *Histrion* 2013. dramatisirao danas pokojni glumac **Vlatko Dulić**.

Redatelj pečuške postavke je **Slaven Vidaković**. Ulogu Tome on je povjerio **Rafaelu Arčonu**, Lozike **Evi Polgar**, Vranje i Sive **Dejanu Fajferu**, Mande i Vece **Maji Lučić**, Emu glumi **Čarna Kršul**, a Miju i Entu **Goran Smoljanović**.

Dramatizaciju potpisuje već spomenuti Vlatko Dulić, lektor je prof. dr. **Dinko Šokčević**, izbor glazbe sačinio je **Csaba Csányi**; kostimografkinja i scenografkinja je **Joana Tarbuk**; a asistent redatelja je **Gyula Béri**.

Aktualna tema

U ovoj kazališnoj sezoni to je prva premijera Hrvatskog kazališta u Pečuhu, veli ravnatelj kazališta Slaven Vidaković, ujedno i redatelj predstave.

»Tražili smo tekst i naišli na ovaj. Nije to pučka predstava, nije ovo ni kazališni tekst, radili smo po dramatizaciji teksta koju potpisuje Vlatko Dulić. Vidio sam fantaziju u tekstu i izazov za napraviti kazališni izričaj. Prihvatili smo se posla. Tema je aktualna, gubljenje samobitnosti, i govori uz ostalo i o političkome stanju Bunjevaca u Srbiji i šire i odgovara na pitanje o tome tko su Bunjevci, i kroz priču o bunjevačkome svijetu koji nestaje i ovdje u Mađarskoj. Svoj sam redateljski koncept prilagodio tekstu, pokušao prikazati kako su ti ljudi živjeli u 20. stoljeću. Određeni događaji su odredili današnji položaj Bunjevaca, a važni su mi jer mi je bilo važno u političkome smislu pokazati kako su Bunjevci Hrvati, i kako ih još ima na ovim prostorima«, kaže Vidaković.

Redatelj je radnju priče smjestio u jednu prostoriju, jednoga predvečerja, u kojem dva središnja glavna lika kroz sjećanja prizivaju ljude i događaje iz njihove daljnje i bliže okoline. Oni silaze s filmskoga platna na pozornicu i glume dio svoje priče. U trenu pričanja glavni su likovi dio scenografije nijemi statisti za kuhinjskim stolom, do sljedeće priče spremaju se za večeru, spremaju večeru, peku jaja, režu slaninu... To je takozvana »realna priča«. Spremaju se za krevet, legnu spavati. Usput razgovaraju, a likovi njihova razgovora izlaze iz »sjene« (filmsko platno), dolaze na pozornicu i postaju glavni likovi. *Saga o svitu koji nestaje* nije za Vidakovića, kako kaže, u potpunosti svijet koji nestaje. Naime,

glavni likovi (u poodmakloj starosti) legnu spavati. Zazivaju jedno drugo kao i više puta tijekom predstave, plašeći se je li drugi još uvijek diše. Time se i njihova daljnja sudbina može različito tumačiti, ali sama himna koja ide na kraju predstave »Nek se znade da Bunjevac živi« daje nadu u bolje sutra.

»Dramaturška je obradba ista s različitom scenografijom, kostimografijom i redateljskim zahvatima, što daje sasvim jednu drugačiju intonaciju i drugačije se doima kao nova predstava. Književni predložak je jedna postmoderna atipična struktura romanesknoga. Ovo što smo vidjeli moglo se izvući kao sukus onoga što ta proza u sebi sadržava. Deset monologa koji se razrješuju na koncu u dijalogu dvoje ljudi. Sve je oporo i u monolozima i u dijalozima, sve je škrtlo natopljeno tim svijetom, tim sadržajima i etnografskim i toponimskim, i sudbinskim, i povijesnim, društvenim kontekstima, ali se razrješuju. Ta krhotinska, neka otočna sudbina tih ljudi koji se na kraju spajaju drži povezanu cijelu dramsku cjelinu. Redatelj Vidaković napravio je otklon od zagrebačke predstave, od suvremenog izričaja išao je više u utopljenost u taj običan svijet tih ljudi, što je isto više nego legitimno i možda je tako realističnije i prozaičnije uspio prikazati cijeli taj svijet. Redateljeva postavka i kada su u pitanju dijalozi Tome i Lozike, više je nego uspješna, a uvlačenje svih ostalih likova kroz neku vrstu postmodernoga digitaliziranog prostora, vrata' dobro je rješenje, jer oni tako dolaze u svijet scene iz jednoga *backgrounda* koji gledateljima nije bio jasan, ali kada su se pokazali na sceni, svima je postalo više nego očito što su oni, tko su i što su im sudbinski nanosi«, kaže Žigmanov.

Kaleidoskop jednog svijeta

Autor teksta Tomislav Žigmanov kaže da je u *Bluesu* iznijeta na vidjelo tragika običnog čovjeka Bačke, Hrvata Bunjevca koji je, ne svojom krivnjom, često bio u situacijama trpjeti nevolje, uslijed slomova velikih povijesnih preokreta i ideologija, ali i obiteljskih nesreća.

»Tekst nije lako bilo prikazati na sceni, to je zbroj od desetak monologa, koji se na kraju razrješuju kroz jedan dijalog. Redatelj je uspio te krhotine sudbina spojiti u koliko-toliko jednu povezanu cjelinu koja je onda svima nama govorila iz različitih vizura tih sudbinskih narativa o jednom kaleidoskopu toga bunjevačkog svijeta. Osnovna poruka, bez obzira na patinu i težinu, jest da se naš čovjek nije dao, ići naprijed karakterizira našeg čovjeka, biti uz ono što jest, i u individualnom životu ne miriti se, i u procesima društva, i s vlastitim zakirutostima. Sebe smo prikazali onako kako treba, suvereno i svečano s našim slabostima ali i s našim veličinama. Da mi u Subotici imamo naše kazalište i da u tom kazalištu bolje možemo iskomunicirati sebe, vjerujem mnogo bismo više bili postigli. Mi moramo u kulturnim praksama, i u Mađarskoj i kod nas u Srbiji, biti suvremeni. I onda možemo puno vedriji ići naprijed«, kaže Žigmanov.

Novo čitanje teksta

Prije knjige *Prid svitom* iz 2008., Žigmanov je 2002. objavio zbirku pjesama *Bunjevački blues*. Njome je započeo svoj književni tretman tragičnih elemenata u bunjevačkih Hrvata, jer se uz poetiku ove zajednice mahom vezivala neka vrsta komediografskog prikazivanja neke vrste jeftine, vesele patetike.

Kada je u pitanju predstava *Bunjevački blues*, radi se o istoj dramaturškoj obradbi 2013. i 2020. godine.

Politički kontekst

Tekst je aktualan i u političkom kontekstu tzv. bunjevačkog pitanja.

»Tekst pa i predstava uklopljena je u zbilju. Mi nismo nojevi, niti smo zajednica koja nije određena onim što se događa u društvu. Ja sam možda čak i neki put i radikalno navezao na neke društvene i političke kontekste, jasnije htijući doznati tu našu sudbinsku vezanost uz ideologije, politike koje su imale često odlučujući utjecaj na sudbinu tamošnjih ljudi i kada je u pitanju opiranje i slamanje tih osobnosti. U tom smislu i ne vidim da je to neka vrsta niti politike niti neke užlijebljenosti u danu društvenu realnost, već univerzalni narativ o položaju pojedinca«, smatra Žigmanov.

Možda je ostalo prostora u predstavi naglasiti neke momente i odnose političkog karaktera koji su ostavili tragičnoga traga po bunjevačke Hrvate u Podunavlju. Taj je kontekst više vezan za bački dio u Srbiji, u narativ se uvlačio i **Miloševićev** režim, prilike Prvoga i Drugoga svjetskog rata koje imaju neku vrstu južnobackog konteksta. A kada je u pitanju priopćivost u dio koji se tiče mađarskih iskustava, to jest iskustava bunjevačkih Hrvata iz mađarskog dijela Bačke, u kontekstu prilika nakon Prvoga svjetskog rata i Trianona, prišlo se *light* elementima, što je možda bolje jer je univerzalni narativ dramske potke bio razumljiv i ovdje.

Branka Pavić Blažetin

U povodu 50. obljetnice: povijest osnutka HKUD-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice (III.)

Stvaranje primjerenog institucionalnog okvira za kulturno djelovanje

Prvo tijelo koje je okupilo veći broj hrvatskih intelektualaca jest Organizacijski odbor za Dužijancu Turističkog saveza Općine Subotica koji je priredio proslavu tog tradicionalnog žetvenog običaja 1968. i 1969. godine * Osnutak ogranka Matice hrvatske u Subotici je osuđen, a umjesto toga 1970. osnovan je HKUD Bunjevačko kolo

Kao što je pokazano u prethodnom dijelu ovoga feljtona, poslijeratne godine donijele su Hrvatima u Subotici i drugim dijelovima Vojvodine i Srbije mogućnost okupljanja oko kulturnih ciljeva i to pod krovom predratnih društava i ustanova, od kojih je najreprezentativnije Hrvatsko kulturno društvo, te novoosnovanih ustanova – *Hrvatske riječi*, Hrvatskog narodnog kazališta itd. Međutim, sloboda djelovanja pod hrvatskim imenom bila je samo privid kulturne i nacionalne emancipacije Hrvata-Bunjevaca. Naime, u isto vrijeme komunističke vlasti su provodile mjere koje su negirale ne samo prijeratne kulturne i gospodarske rezultate Hrvata-Bunjevaca nego i poslijeratne. Dio hrvatskih intelektualaca, pod dojmom patnje svojih sunarodnjaka pritisnutih agrarnom reformom i brisanja hrvatskog identiteta Subotice i njene okolice, poput **Balinta Vujkova**, odustao je od daljnjeg javnog nastupanja u korist ideja socijalizma i komunizma i počeo istupati u korist nasušnih kulturnih potreba Hrvata-Bunjevaca: očuvanja hrvatskog jezika u subotičkim osnovnim i srednjim školama 1953.

Poslije bezuspješnog pokušaja da podrede hrvatske intelektualce svojim ciljevima, komunističke vlasti su im ne samo otežale upliv u kulturne tokove grada nego i osujetile njihovo udruživanje (kroz ukidanje postojećih ili sprječavanje osnutka novih društava). Drugim riječima, kulturna politika komunističkih vlasti nije dovela do kohezije hrvatske intelektualne elite nego naprotiv, do njenog razbijanja. U promijenjenim okolnostima predratni hrvatski intelektualci su djelovali uglavnom neovisno jedni o drugima. **Joso Šokčić** i **Matija Evetović** bezuspješno su pokušali ostvariti svoje historiografske zamisli. Šokčić je htio objaviti monografiju o preporoditelju Bunjevaca-Hrvata **Ambroziju Šarčeviću**, a Evetović svoju *Kulturnu povijest bačkih Hrvata*.

Druga polovica 60-ih

Hrvatski intelektualci su se počeli okupljati tek u drugoj polovici 60-ih, kada je politička atmosfera u Jugoslaviji – nakon potpisivanja Protokola između SFRJ i Svete Stolicе (Vatikana) 25.

lipnja 1966., Brijunskog plenuma (tj. smjene jednog od trojice najvažnijih ljudi u zemlji **Aleksandra Rankovića**, dotadašnjeg potpredsjednika SFRJ i tajnika Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije sa svih državnih i partijskih funkcija) 1. srpnja 1966., dolaska na vlast u Subotici liberalnije uprave na čelu s tajnikom Okružnog komiteta Saveza komunista Vojvodine **Antunom Milodanovićem Delom** – postala povoljnija ne samo za individualno kulturno djelovanje nego i za udruživanje za ostvarivanje kulturnih ciljeva.

Upravo tijekom 60-ih nastalo je kao rezultat individualnih napora nekoliko kapitalnih djela vezanih za bačke Hrvate, koja su objavljena u izdanju Matice hrvatske i JAZU: *Bunjevačko-šokačka bibliografija i Izvori za povijest bunjevačko-šokačkih Hrvata* **Ivana Kujundžića** (1968.), *Književnost bačkih Hrvata* (1970.) **Ante Sekulića**, *Antologija proze bunjevačkih Hrvata* (1971.) i *Antologija poezije bunjevačkih Hrvata* (1971.) U isto vrijeme, hrvatski intelektualci uključuju se, bilo samostalno bilo (kao **Ilija Džinić**) posredstvom **Jurja Lončarevića**, stručnog suradnika (profesora) u Centru za dopisno obrazovanje Zavoda *Birotehnika*, rodnom iz Srijemske Mitrovice, u kulturne vode u Hrvatskoj, koje su s popuštanjem komunističkih stega krenule slobodnijim tokom. Nastaje slobodni prostor za polemiku. Juraj Lončarević i **Tomo Jurković** postavljaju u jesen 1968. *Hrvatskom književnom listu* pitanje položaja vojvođanskih Hrvata. Takva postignuća morala su ostaviti i posljedice u njihovim zavičajima – povećan je interes za kulturnu povijest, razgovaralo se više o društveno-političkom položaju, planirane su zajedničke aktivnosti na planu očuvanja i razvoja kulture ovdašnjih Hrvata u Subotici i okolici.

Okupljanje oko Dužijance

Prvo tijelo koje je okupilo veći broj hrvatskih intelektualaca jest Organizacijski odbor za *Dužijancu* Turističkog saveza Općine Subotica, koji je priredio proslavu tradicionalnog žetvenog običaja Hrvata-Bunjevaca *Dužijanca* 1968. i 1969. godine. Članovi organizacijskog odbora za priređivanje *Dužijance* 1968. bili

su **Marko Peić** (predsjednik), **Naco Zelić** (potpredsjednik), **Lazo Kovačić** (tajnik), **Melanija Čanak**, **Antun Kovačić**, **Bela Durančić**, ing. **Josip Stipić**, Balint Vujkov, **Ivan Tikvicki**, **Slavko Zorić**, **Matija Bašić**, **Kata Budinčević**, **Josip Bajić**, **Matija Poljaković**, **István Budai**, **Ljudevit Vujković Lamić**, **Josip Ostrogonac**, **Lazo Kopunović**, **Jakov Kujundžić**, **Ivan Balunović**, **Miroljub Vučinić**, **Mihajlo Mamuzić**, **Milka Mikuška** i **Čedomir Riznić**. Prva gradska *Dužijanca* zabilježila je izvanredan uspjeh. Prema procjenama *Subotičkih novina* na proslavi je bilo oko 60.000 ljudi, a prema procjeni nekih sudionika i do 100.000.

Pokušaj osnutka Matice

Međutim, hrvatski intelektualci se nisu zadovoljili proslavom *Dužijance*. Htjeli su ostaviti potonjim pokoljenjima trajni okvir za kulturno djelovanje. Pod dojmom da Hrvati u Subotici ne uživaju jednak tretman kod gradskih i pokrajinskih vlasti kao ostali narodi, obratili su se za pomoć Matici hrvatskoj u Zagrebu, koja im je izašla u susret. Imenovala je inicijativni odbor za osnivanje svog ogranka u Subotici, u koji su ušli sudac Okružnog suda Ivan Tikvicki, sudac Okružnog suda u Subotici i renomirani književnik Balint Vujkov, sudac Okružnog privrednog suda **Ivo Stantić**, profesor **Bela Gabrić** i sudac Okružnog privrednog suda **Grgo Prčić**. IO je za kratko vrijeme prikupio preko stotinu potpisa podrške, a Središnjica Matice hrvatske je pismom od 3. veljače 1969. obavijestila Općinsku konferenciju Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije Subotica o svojim namjerama da osnuje ogranak u Subotici i najavila osnivačku skupštinu za početak ožujka. Međutim, predsjednik OK SSRNJ **Antun Kopilović Šogor** je spriječio osnivačku skupštinu i 10. ožujka 1969. se dogovorio s članovima Inicijativnog odbora za osnivanje da umjesto ogranka Matice hrvatske osnuju kulturno društvo koje bi okupilo sve hrvatske intelektualce u Subotici.

Osnivanje *Bunjevačkog kola*

Nakon što je niz hrvatskih intelektualaca svih profesija i umjetničkih opredjeljenja pristao na ideju o osnutku kulturno-umjetničkog društva, osnovan je Inicijativni odbor, koji je 14. prosinca 1969. održao svoj prvi sastanak u Plavoj vijećnici Gradske kuće. Tom prilikom je donesena odluka o osnivanju društva pod imenom HKUD *Bunjevac*. Na drugom sastanku IO, održanom 29. prosinca 1969. također u Plavoj vijećnici na prijedlog uglednog filologa i profesora Učiteljske škole **Josipa Buljovčića** naziv društva je promijenjen u HKUD *Bunjevačko kolo*.

Konačno, 18. siječnja 1970. održana je osnivačka skupština HKUD-a *Bunjevačko kolo* u Velikoj vijećnici Gradske kuće, kojoj je prisustvovalo 354 člana osnivača i nekoliko desetaka gostiju. Osnivači su bili elita hrvatske zajednice: liječnici, pravnici, profe-

sori, kulturni radnici (književnici, glumci...) itd. Balintu Vujkovu je kao najelokventnijem sudioniku skupštine pripala čast da održi uvodni govor. Na početku svog izlaganja pozvao se na Ustav SFRJ, prema kome je svim građanima zajamčena »sloboda izražavanja svoje narodnosti i kulture, kao i sloboda upotrebe svog jezika, udruživanja, javnog istupanja, zbora i drugog javnog okupljanja«. Zatim je prisutne podsjetio na ulogu Hrvata-Bunjevaca u Narodnooslobodilačkoj borbi i u stvaranju »socijalističke

Članak iz *Subotičkih novina* od 23. siječnja 1970.

društvene zajednice ravnopravnih naroda«. Istaknuo je da Hrvati u Subotici, s obzirom na svoje ratne i poslijeratne zasluge, imaju ne samo pravo nego i dužnost da ostvaruju »povijesne težnje za razvitkom naše narodne kulture kroz udruživanje naprednih snaga«. Podsjetio je da »takve težnje pripadnika hrvatskog naroda u ovom gradu i njegovoj gravitacionoj okolini nisu nikle jučer, ni u bliskoj prošlosti«.

Osim na ustavne odredbe i zasluge Hrvata u NOB-u i izgradnji socijalizma, Vujkov se pozvao i na zaključke društveno-političkih organizacija (Izvršnog odbora OK SSRNS, Predsjedništva Općinske konferencije Saveza omladine, Predsjedništva Općinskog sindikalnog vijeća, Komisije Općinske konferencije SK za idejna pitanja u području obrazovanja i kulture i za razvoj međunarodnih odnosa, Izvršnog odbora Općinske zajednice kulture) donesene na zajedničkoj sjednici 27. studenog 1969. prema kojim zaključcima osnivanje hrvatskog kulturno-umjetničkog društva »ne proturječi ni programima društveno-političkih organizacija ni društveno-političkoj praksi.« Za prvog predsjednika Društva izabran je sudac Ivo Stantić, a za dopredsjednike Josip Buljovčić i **Pajo Pavluković**.

Vladimir Nimčević

Božićni blagoslov domova

Čin i svjedočanstvo vjere

Božićno vrijeme je prošlo, no ono što je još uvijek aktualno jest božićni blagoslov obitelji i domova. Iako je sâm čin blagoslova isti, ipak razlika među župama itekako ima. Obično se vjernici dogovaraju sa svojim župnicima ili kapelanim kada će se obaviti blagoslov. Istina je da se blagoslov može i obavljati tijekom cijele godine, ali u narodu je poznat božićni blagoslov.

Ovoga puta razgovarali smo sa župnim vikarom u Bajmaku vlč. Lukom Poljakom.

Koji je smisao blagoslova i kako se ovaj čin obavlja u Bajmaku, živi li među ljudima?

Blagoslov domova je u katoličkoj tradiciji prisutan već stoljećima, osobito u božićnom vremenu. Prema tradiciji, u blagoslov domova je svećenik išao tek nakon Bogojavljenja i blagoslova vode (u našem narodu zvanom Vodokršće), te bi se upravo s tom vodom blagoslivljali domovi. Također, na isti dan blagoslivljala bi se i kreda kojom će se na nadvratnicima upisivati brojevi tekuće godine razdvojeni s tri velika slova G, M i B (npr. ove godine: 20 G+M+B 20). Prema pučkoj predaji, slova označavaju imena trojice mudraca (Gašpar, Melkior i Baltazar) koji su se došli pokloniti malenom Spasitelju, dok je vjerojatnije podrijetlo u slovima C, M i B – početnim slovima latinske rečenice *Christus mansionem benedicat* – *Krist neka blagoslovi dom*. Zamjena slova C i G svoj uzrok ima u latinskoj inačici imena Gašpar, a koje glasi Casparus. Razumljivo, uzrok pučkog tumačenja ovih slova jest sama svetkovina Bogojavljenja – Tri kralja, s kojom otpočinje blagoslov domova.

Osobno, zazirem od termina »blagoslov kuća« ili »blagoslov obitelji«, jer oba naziva isključuju dva bitna čimbenika ovog blagoslova: mjesto i ljude. Riječ *dom* pak označava prostor u kojem netko živi, mjesto koje je jezgra obiteljskog života, svojevrsna kućna crkva sadašnjice (lat. *Domus Ecclesiae*, mjesto okupljanja prvih kršćana). Upravo je naglasak na zajedničko prožimanje mjesta i ljudi prilikom blagoslova domova smisao istih. Autentični kršćani – katolici, ne žive svoju vjeru samo u svojim crkvama, nego ono što su u Božjem domu i od službenika Crkve primili, u svojim domovima njeguju, a putem obitelji djeluju i izvan zidova svojih obiteljskih kuća.

Imate li neki raspored za obilazak domova ili obitelji obilazite po osobnom dogovoru?

U Bajmaku je, nažalost, ova tradicija već duže vremena nezamjetna, ponajviše zbog ustaljene prakse osobnog pozivanja svećenika, dok je prema riječima starijih župljana blagoslov domova u formi koja je danas najzastupljenija (obilazeći čitave ulice i više obitelji u nekoliko tjedana), još devedesetih godina napušten. Tomu je još više pridonijela složena nacionalna i vjerska struktura ovog naselja, kao i mnoštvo nacionalno miješanih brakova. Nekada su svećenici pratili ministranti u svojim odora-

ma, s kadionicom i pjesmom, dok danas svećenik blagoslov domova obavlja sâm i vrlo pojednostavljeno. Obično naši vjernici kontaktiraju župni ured i dogovore dan, te vrijeme za blagoslov doma.

Što je potrebno pripremiti za blagoslov?

Obitelj za blagoslov svog doma treba u središnjoj prostoriji svoje kuće pripremiti križ između dvije upaljene svijeće (ili pokraj jedne) te posudicu ili čašu s vodom blagoslovljenom u crkvi na Bogojavljenje u koju je uronjena grančica bora, smreke ili čempresa. Također, božićni bor i jaslice se ne raskiđuju, jer bi se blagoslov doma trebao obaviti pokraj istih. Poželjno je i pohvalno na zidovima kuće imati izložene pobožne slike Krista, Majke Božje, anđela ili svetaca, i to ne samo kad su u tijeku blagoslovi domova, nego tijekom cijele godine.

Je li potrebno blagoslov »platiti«?

Zbog današnje profanacije i teološkog ogoljenja ovog blagoslova, danas se sve češće može steći dojam kako se blagoslov domova »plaća«, što ne odgovara istini niti naravi ovog događaja. Stoga, bitno je naglasiti kako je blagoslov domova, kao i svaki drugi blagoslov Crkve – besplatan. »Besplatno primiste, besplatno dajte!« (Mt 10, 8). Na savjesti i odgovornosti vjernika jest svoje obveze prema uzdržavanju župe i svog svećenika podmiriti u tijeku godine, a ukoliko žele prilikom blagoslova domova podmiriti tzv. lukno, ili dati svoj osobni dar za župu ili svećenika, u svojoj slobodi to mogu učiniti, ali nije obveza niti uvjet.

Practicira li se u župi u kojoj djelujete ostaviti kakav vidljiv trag, svjedočanstvo na blagoslov?

Osobno se trudim našim vjernicima ostaviti neki spomen blagoslova njihovog doma, bilo u vidu naljepnice za nadvratnike, svetačke sličice za djecu i slično.

Ž. V.

Dani biskupa Antunovića

U sklopu *Dana biskupa Antunovića* u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske 19. siječnja bit će služena sveta misa, u 18 sati, o 132. obljetnici smrti biskupa Antunovića.

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana

Svjetska Molitvena osmina za jedinstvo kršćana počinje sutra 18. siječnja i traje do 25. siječnja pod biblijskim geslom »*Iskazivahu nam nesvakidašnje gostoljublje*« (Dj 27, 18 – 28,10). Sve župne zajednice u ovome tjednu povezane su u molitvi na istu nakanu, a s obzirom da nema organiziranog programa svaka župa moli u skladu sa svojim rasporedom.

U susret blagdanima

- 22. siječnja – sv. Vinko
- 25. siječnja – Obraćanje sv. Pavla apostola
- 28. siječnja – Toma Akvinski, Tomislav
- 31. siječnja – Ivan Bosco
- 2. veljače – Prikazanje Gospodino, Marin
- 3. veljače – Blaž

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Sluga Gospodnji

Liturgijsko vrijeme koje je nastupilo je vrijeme kroz godinu i nalazi se između božićnog i korizmenog vremena. I kao što ono povezuje ova dva značajna liturgijska razdoblja, tako ih simbolički povezuju i čitanja druge nedjelje kroz godinu. U njima se otkriva smisao Isusova rođenja i njegove smrti. Rodio se da bude »svjetlo narodima« i »spas do nakraj zemlje«. Taj Božji spasenjski plan za cijeli svijet nagoviješten je već u Starom zavjetu, a u Isusu ima svoje potpuno ispunjenje, jer on je onaj koji »odnosi grijeh svijeta«. Isusova zadaća je ljude izmiriti s Bogom, riješiti ih svega što ih od Boga udaljava. Došao je otкупiti grješnog čovjeka, a to je mogao jedino svojom žrtvom na križu. Tako je u potpunosti ispunio Božji plan i donio spasenje svijetu.

Najava u Starom zavjetu

Prorok Izaija govori o Sluzi Gospodnjem, a on je potreban svijetu upravo zbog njegovih grijeha. Taj naziv u Starom zavjetu bio je privilegij, a dobivali su ga proroci koji su surađivali s Gospodinom, bili prenosioci njegove poruke i tako suradnici u njegovu djelu spasenja. Onaj koji je bio sluga Gospodnji imao je za cilj od cijeloga naroda učiniti vjernog slugu, koji će svojim svjedočenjem donijeti svjetlo drugim narodima.

Izraelski narod se dugo nalazio u progonstvu, te im je vjera slabila. Bilo im je teško prihvatiti da je njihov moćni Bog dopustio da ih porobi narod koji vjeruje u izmišljene bogove. Činilo im se u određenim trenucima da su bogovi drugih naroda ipak moćniji od njihovog Boga. Nošeni takvim mislima i osjećajima, Izraelci su počeli padati pod utjecaj poganskih naroda. Tako su iznevjerili Savez sklopljen s Bogom i zadaću koju su od njega dobili. Zato ih prorok Izaija poziva da se sjete svoje uloge među narodima i Saveza sklopljena s Bogom. A Bog će, kada bude vrijeme, pokazati svoju moć nad poganskim bogovima i osloboditi Izrael od ropstva u kojem se našao. Međutim, kako su brojni pripadnici izabranog naroda iznevjerili svoj poziv i povjerenu zadaću, za Izaiju »Sluga Gospodnji« postaje ostatak koji je ostao vjeran, koji će vratiti natrag Jakova i sabrati Izraela, koji će biti prasluka najavljenog im Spasitelja, a koji će doći kada se vrijeme ispuni.

Narod u progonstvu, bez vođe, bez kralja, očekuje Mesiju koji će ih povesti i izbaviti. Ali, prorok ga najavljuje kao Slugu Gospodnjeg, što potpuno mijenja sliku koju pred sobom ima narod, a samim tim mijenja i ulogu koju imaju kao Božji izabranici. Biti svjetlo narodima i instrument Božjeg spasa do nakraj zemlje ne znači više gospodariti i dominirati, nego služiti i žrtvovati se.

Izaijino proroštvo ostvaruje se u Isusovom dolasku Ivanu Krstitelju. Isus je Sluga Gospodnji, on je jaganjac koji na sebe uzima grijeh svijeta. Ivan je svjedok da je Isus onaj na koga silazi Duh, koji je od Oca poslan i kojega očekuje narod. Ivan svjedoči da je Isus Sin Božji, a njegovo svjedočanstvo treba potaknuti vjeru i prihvaćanje Isusa kao onoga kojega su najavili proroci.

I mi trebamo biti slugе

Isus je Mesija, ali unatoč stoljetnim očekivanjima on nije moćni vladar nego pokoran sluga, jaganjac. Izaija poziva Božji narod da, dok čeka Mesiju, bude sluga koji će donijeti Boga narodima. Biti sluga u moderno vrijeme pogrdno je i neprihvatljivo. Nitko ne želi služiti, nego biti služen. Ali, Božji Sin je došao služiti, to je bio najmoćniji način da očituje svijetu veličinu Božje ljubavi. I kao što je zadatak Izraela bio donijeti Boga okolnim narodima, tako isti zadatak imamo i mi, jer kršćani nisu ništa drugo nego Božji narod. Samim tim trebamo biti slugе Božje, tj. njegovi suradnici u spasenju svijeta, oni po kojima će ljudi spoznati njega i poželjeti mu prići.

Kako ću ja biti Božji sluga? Što to trebam činiti? Ništa, ali mnogo! Svatko ima svoje poslanje, u svojoj obitelji, na radnom mjestu, u svome okruženju. Bog nam je dodijelio različite uloge, pozive i društvene staleže, jer je želio imati svoje slugе među svim ljudima. Ne traži on od nas da smo vrsni propovjednici, govornici. Sluga Božji živi u skladu s evanđeljem. On prvenstveno ljubi Boga i drugog čovjeka. Ljubav pokreće na djelovanje, stavlja radost u srce i osmjech na lice. Po kršćanskoj radosti i dobroti trebamo biti prepoznatljivi, da po nama ljudi požele pristupiti k Bogu, doći u crkvu, primiti sakramente, kao što je bilo u prvim kršćanskim vremenima. Služiti Bogu može svatko, ali treba moliti da bude dobar sluga, pravi kršćanin, te djelovati prema poticajima koje će u srcu osjetiti.

Na svetost pozvani

»Svi smo pozvani biti sveti, ali na tome putu ne možemo sami, nego nam treba pomoć«

Katoličko društvo *Ivan Antunović* i ove godine organizira Dane biskupa Ivana Antunovića, te je tako 10. siječnja u Pastoralnom centru *Augustinianum* u Subotici održan XXVIII. Razgovor. Ovogodišnja tema *Put odgoja za zrele kršćansku duhovnost* okupila je lijepi broj vjernika laika, kao i svećenika, a predavanje na spomenutu temu iznijela je gošća, profesorica s Hrvatskog katoličkog sveučilišta – Odjela za komunikologiju dr. sc. **Snježana Mališa**.

Dijalog koji potiče na razmišljanje

Po riječima vlč. dr. **Ivice Ivankovića Radaka** Razgovor je tradicionalno okupljanje Hrvata u Subotici, koje je započela Hrvatska prosvjetna zajednica na čelu s biskupom **Lajčom Budanovićem** još 1934. godine. Sve do 1941. godine Razgovori su održavani, da bi potom uslijedila pauza do 1990. godine, kada ih spomenuto Društvo, tada Institut, ponovo obnavlja i čuva sve do danas. Ovogodišnjim Razgovorom Društvo želi uspostaviti svojevrsnu suradnju s Hrvatskim katoličkim sveučilištem.

Kako navode organizatori, i ovogodišnji Razgovor, kao i svi prethodni, zamišljen je kao rasprava o nekoj aktualnoj temi. Iako možda na prvi pogled ne izgleda da je tema usko vezana za hrvatsku zajednicu, ona dotiče svakoga ponaosob.

Tijekom svog predavanja dr. Mališa je u nekoliko navrata istaknula činjenicu, koja nam je svima bliska, a to je da u današnjem vremenu svi uglavnom promatramo druge ljude i vidimo što drugima treba, kako im se može pomoći, njihove pogreške, pa čak i kako ih ispraviti, ali da zato ne vidimo sebe, svoje slabosti,

mane, a da svi zapravo trebamo raditi na sebi, na svom putu svetosti na koji smo pozvani. Također, okupljene je podsjetila na odnos ljudske i duhovne zrelosti, te da je križ jedini put spase-nja. »Pukotine« u našem životu su put do Gospodina.

Put duhovnosti

»Svi smo pozvani biti sveti, ali na tome putu ne možemo sami, nego nam treba pomoć. Podrška drugoga. Mislim da ne postoji čovjek koji je tako u svemu dobar da ne treba pomoć i podršku drugoga«, kaže dr. Mališa i pojašnjava kako je na nama prihvatiti druge onakvima kakvi jesu, jer su nam možda baš oni potrebni na putu svetosti.

»U današnje vrijeme ljudi vole one koji mogu primjerom posvjedočiti. No, tu imamo dvije krajnosti: jedna je da je Isus toliko dobar, da što god ja uradim ili sagriješim On će mi oprostiti, a druga krajnost je da toliko grmimo i vičemo da načinom na koji to radimo odbijamo ljude oko sebe«, upozorila je dr. Mališa.

Boga ne možemo krojiti po svojoj mjeri, On je uvijek angažiran oko nas i mi ljudi dobro znamo kada smo na dobrom putu a kada smo na lošem, ali trebamo otkriti uzrok naših grijeha. Svaku zajednicu, bilo duhovnu, župsku, školsku... grade svete i grješne osobe, a svi smo pozvani raditi na sebi, na svom putu do kršćanskog odgoja i zrelosti.

Nakon zanimljivog predavanja uslijedila je plodna rasprava u kojoj su se našla pitanja duhovnih obnova, kako moliti, osobnog angažiranja u župskim zajednicama...

U sklopu *Dana Ivana Antunovića* u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske u nedjelju, 19. siječnja, u 18 sati, bit će slavljena svečana sveta misa za pokojnog biskupa Antunovića, o njegovoj 132. obljetnici preminuća.

Ž. V.

Okrugli stol u sklopu Dana Ivana Antunovića

Iskustvo ljubavi koje oblikuje stvarnost

U okviru Dana biskupa Ivana Antunovića održan je i Okrugli stol na temu *Mediji i evangelizacija*, u subotu, 11. siječnja, u Pastoralnom centru *Augustinianum*. Okrugli stol je organizirao Katehetski ured Subotičke biskupije za vjeroučitelje, suradnike Radio Marije i *Zvonika* kao i za sve zainteresirane. Predavanja o medijima i evangelizaciji održali su profesori s Hrvatskog katoličkog sveučilišta u Zagrebu dr. **Snježana Mališa** i svećenik dr. **Krunoslav Novak**, koji su oboje doktorirali na Papinskom salegijanskom sveučilištu u Rimu.

Novi oblici komunikacije

Profesorica na odjelu za komunikologiju Hrvatskog katoličkog sveučilišta u Zagrebu dr. Snježana Mališa govorila je o tome kako mediji funkcioniraju u susretu s novim oblicima komunikacije. Evangelizirati znači pružiti iskustvo Isusove ljubavi, rekla je, a taj poziv može vršiti onaj tko je i sam doživio Božju ljubav. To doživljeno iskustvo oblikuje i karakteristike evangelizatora od kojih je na važnom mjestu izostanak osobnih interesa, a ljubav prema ljudima je ono što takvu osobu vodi. Uzimajući Isusa kao najveći uzor, dr. Mališa je rekla da je u susretu s ljudima Isus oblikovao njihov novi, drugačiji identitet, te da je to velika uloga medija u evangelizaciji. Ona je završila predavanje govoreći o nekoliko karakteristika ljubavi. Prva je da je ljubav volja, a ne osjećaj, da ljubav treba postati redovita, kao navika, i da uz nju čovjekove krize postaju prilike za oslanjanje na Boga. A plod tog iskustva je služenje drugima.

Odgovornost medijskog djelatnika

O primjeni medija u praksi evangelizacije govorio je drugi predavač, dr. Krunoslav Novak. On je konkretnim primjerima pokazao da mediji nikada ne daju realnu sliku stvari, jer svaki medijski sadržaj oblikuje osoba koja na svoj način interpretira stvarnost. Upravo zato je odgovornost medijskog djelatnika vrlo velika. Promatrajući fenomen medija na nekoliko razina, dr. Novak je rekao da mediji koriste ono o čemu konzumenti već imaju svoje iskustvo da bi to iskustvo iskoristili kao platformu za ponudu nečega drugog. Zato je medijski važno dati što cjelovitiju sliku nekog događaja, jer ono što ostane skriveno korisnici nastoje rekonstruirati prema svom iskustvu. Za primjer kako postupiti danas predavač je naveo Isusov primjer u poznatom evanđeoskom odlomku o putu u Emaus. Čovjek današnjice je također dezorijentiran i razočaran kao i učenici na putu u Emaus, a Isus im pristupa i najprije ih sluša, a potom nenametljivo poučava.

N. Skenderović

RECEPT NA TACNI

Tagliatelle sa špinatom i piletinom

Začini su sve, oni daju dušu jelu koje pripremamo, a ja se osjećam kao da ne znam mnogo o njima. Istina je da ih koristim možda više od većine, ali sam daleko od magije i alkemije. Neki dan sam stavila u rižu đumbir, češnjak i majčinu dušicu i moji gosti su bili zavedeni. Dakle, toliko malo i osnovno je bilo dovoljno da zablistaš. Voljela bih naći neki tečaj o korištenju začina, o njihovom kombiniranju i blagodatima. Dok se to ne dogodi, morat ću sama eksperimentirati, a što je bolja podloga za eksperiment od obožavane tjestenine.

Potrebno: 400 g tagliatella / 500 g pilećeg bijelog mesa / 150 g dimljene slanine / 500 g špinata / 1 luk / 4 češnjaka / 4 šalice mlijeka / maslinovo ulje / 50 g parmezana / papar / sol / suhi biljni začini.

Postupak: Sitno narezanu slaninu peći u tiganju, pa joj dodati piletinu prethodno narezanu na sitne kockice. Dodati malo soli i papra i kada je gotovo, izvaditi iz tiganja. U tiganj dosuti malo maslinovog ulja, sitno sjeckani češnjak i luk. Kada se malo proprže, dodati im špinat i njega malo pržiti. Nasuti mlijeko i kada ukuha, dodati tagliatelle. Ostaviti da se krčkaju i pred kraj im dodati prženo meso i slaninu, dodati začine i parmezan.

Dodatak: Uz ove tagliatelle su mi servirali i pečeno jaje, ali za moj ukus su dovoljni meso i slaninica.

Opravdanje: Jesam priču krenula u smjeru začina, a ovo jelo nisam usko definirala sa začинима, jer još uvijek nisam našla dobar tečaj za njih. Šalu na stranu, mješavina biljnih začina vam daje slobodu, pa preporučam da sami eksperimentirate. Nešto čega se ja planiram pridržavati je pravilo i ono kaže: začine koristiti za isticanje prirodnog ukusa hrane, a ne da ga se zamaskira. U duhu ovog pravila uz špinat odlično idu anis, bosiljak, kim, vlašac, cimet, kopar, ružmarin, majčina dušica. I da: nikako ne pretjerivati i koristiti previše začina. Mada, najukusnija rebarca koja sam probala imala su 16 začina u sastavu. Znam: zbunjujuće. Dobar tek!

Gorana Koporan

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
GRADONAČELNIK
Broj: II-401-19/2020

Dana: 17.01.2020.
24000 Subotica
Trg slobode 1
Tel. 024/626-850
BL/OM

Temeljem članka 18. stavak 1. i 19. st.1. i 2. Zakona o javnom informiranju i medijima (*Službeni glasnik RS*, broj 83/14, 58/15 i 12/16 – autentično tumačenje), Odluke o proračunu Grada Subotice za 2020. godinu (*Službeni list Grada Subotice*, br. 35/19), Pravilnika o sufinanciranju projekta za ostvarivanje javnog interesa u području javnog informiranja (*Službeni glasnik RS*, br. 16/16) i Rješenja broj: II-401-17/2020 od 08.01.2020. godine, gradonačelnik Grada Subotice dana 17. siječnja 2020. godine raspisuje

JAVNI POZIV

za sudjelovanje na natječaju za sufinanciranje projekta proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja u 2020. godini

Natječaj se raspisuje radi pružanja finansijske potpore medijskim sadržajima koji pridonose ostvarivanju javnog interesa u području javnog informiranja, definiranog člankom 15. Zakona o javnom informiranju i medijima i to:

- istinito, nepristrano, pravodobno i potpuno informiranje svih građana grada Subotice,
- istinito, nepristrano, pravodobno i potpuno informiranje na materinskom jeziku pripadnika nacionalnih manjina koje žive na području grada Subotice,
- očuvanje kulturnog identiteta srpskog naroda i nacionalnih manjina koje žive na području grada Subotice;
- informiranje osoba s invaliditetom i drugih manjinskih skupina;
- potpora proizvodnji medijskih sadržaja u cilju zaštite i razvitka ljudskih prava i demokracije,
- unaprjeđivanja pravne i socijalne države, slobodnog razvoja ličnosti i zaštite djece i mladeži, razvitka kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, razvitka obrazovanja, uključujući i medij-sku pismenost kao dio obrazovnog sustava, razvitka znanosti, razvitka sporta i tjelesne kulture i zaštite okoliša i zdravlja ljudi;
- unaprjeđivanje medijskog i novinarskog profesionalizma.

I. NAMJENA NATJEČAJA

Namjena natječaja je:

- ostvarivanje javnog interesa građana grada Subotice u području javnog informiranja, razvitak medijskog pluralizma,

uvođenje, poboljšanje ili proširenje programskih sadržaja u novinama ili elektroničkim medijima na srpskom jeziku i na jezicima nacionalnih manjina, koji se osobito odnose na zaštitu i razvitak ljudskih prava i demokracije, unaprjeđivanja pravne i socijalne države, ekonomsku, društvenu i kulturnu problematiku, manjinske društvene skupine, pitanja iz područja socijalne skrbi, zaštite interesa osoba s invaliditetom i osiguravanja njihova ravnopravnog uživanja prava na slobodu mišljenja i izražavanja, društvene skrbi o djeci, položaja mladih ili starijih građana, rodnu ravnopravnost, zaštitu okoliša i zdravlja ljudi, razvitak i njegovanje kulture i umjetnosti na području grada Subotice, afirmiranje multikulturalnosti, razvitak interkulturalizma, poticanje višejezičnih programa putem medija koji se distribuiraju ili emitiraju program na području grada Subotice, a od osobitog su značaja za javno informiranje građana grada Subotice, uključujući i internetske stranice upisane u registar medija.

Sredstva opredijeljena za ovaj natječaj iznose 39.366.000 dinara.

Najmanji iznos sredstava koji se može odobriti po projektu iznosi 100.000 dinara, a najveći iznos sredstava po projektu iznosi 5.000.000 dinara.

II. PRAVO SUDJELOVANJA

Na Natječaju može sudjelovati:

1. izdavač medija čiji medij je upisan u Registar medija koji se vodi u Agenciji za gospodarske registre, s podacima upisanim sukladno Zakonu; a koji emitira/distribuiraju medijski sadržaj na području Grada Subotice,

2. pravna osoba, odnosno poduzetnik koji se bavi proizvodnjom medijskih sadržaja i koji priloži dokaz da će sufinancirati medijski sadržaj biti realiziran putem medija koji je upisan u Registar medija koji emitira/distribuiraju medijski sadržaj na području Grada Subotice.

Sudionik natječaja može konkurirati samo s jednim projektom na jednom natječaju.

Ako je sudionik natječaja izdavač više medija, može na natječaju sudjelovati s jednim projektom za svaki medij.

Na Natječaju ne mogu sudjelovati:

1. Izdavači koji se financiraju iz javnih prihoda: republički i pokrajinski javni medijski servisi, odnosno Javna medijska ustanova Radio-televizija Srbije i Javna medijska ustanova Radio-televizija Vojvodine i osnivači medija koji primaju redovitu subvenciju iz proračuna Republike Srbije i proračuna AP Vojvodine.

2. Izdavači koji su u prethodnom razdoblju dobili sredstva iz proračuna Grada Subotice namijenjena projektnom sufinanciranju, a nisu u ugovorom propisanom roku i formi podnijeli narativ-

no i financijsko izvješće i izdavači za koje se utvrdi da su sredstva nenamjenski trošili.

Sudionik natječaja za sufinanciranje projekta proizvodnje medijskih sadržaja za tiskane medije, radijske, internetske medije i novinske agencije, može podnijeti zahtjev za sufinanciranje najviše do 80% vrijednosti projekta. Projektima koji se realiziraju putem tiskanih medija, na radiju i internetskim portalima, sredstva će se dodjeljivati sukladno članku 95-97 Uredbe o pravilima za dodjelu državne potpore (*Službeni glasnik RS* br. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13, 97/13 i 119/14), odnosno po pravilima za državnu potporu male vrijednosti (de minimis državna potpora).

Sudionik natječaja za sufinanciranje projekta proizvodnje medijskih sadržaja za televiziju može podnijeti zahtjev za sufinanciranje najviše do 50% vrijednosti projekta.

Sudionik natječaja koji je u tekućoj kalendarskoj godini već koristio sredstva namijenjena projektom sufinanciranju u području javnog informiranja na republičkoj, pokrajinskoj ili lokalnoj razini može sudjelovati na natječaju za sufinanciranje istog projekta samo još jednom u toj godini, i to u iznosu koji, uz sredstva koja je već dobio, ne prelazi 80% vrijednosti projekta za sufinanciranje projekta proizvodnje medijskih sadržaja za tiskane medije, radijske, internetske medije i novinske agencije, odnosno 50% vrijednosti projekta za sufinanciranje projekta proizvodnje medijskih sadržaja za televiziju.

III. KRITERIJI ZA OCJENU PROJEKTA

Kriteriji temeljem kojih će se ocjenjivati projekti prijavljeni na natječaj su:

1) mjera u kojoj je predložena projektna aktivnost podobna da ostvari javni interes u području javnog informiranja;

2) mjera pružanja veće garancije privrženosti profesionalnim i etičkim medijskim standardima.

Temeljem kriterija iz stavka 1. točka 1) ovoga članka, posebno se ocjenjuje:

1. Značaj projekta sa stanovišta:
ostvarivanja javnog interesa u području javnog informiranja;
ostvarivanja namjene natječaja;
usklađenosti projekta s realnim problemima, potrebama i prioritetima ciljnih skupina;
identificiranih i jasno definiranih potreba ciljnih skupina;
zastupljenosti inovativnog elementa u projektu i novinarsko-istraživačkog pristupa.

2. Utjecaj i izvedivost sa stanovišta:
usklađenosti planiranih aktivnosti s ciljevima, očekivanim rezultatima i potrebama ciljnih skupina;
stupnja utjecaja projekta na kvalitetu informiranja ciljne skupine;

mjerljivosti indikatora koji omogućuju praćenje realizacije projekta;
razrađenosti i izvedivosti plana realizacije projekta;
stupnja razvojne i financijske održivosti projekta (pozitivni učinci projekta nastavljaju se nakon što se okonča potpora).

3. Kapaciteti sa stanovišta:
stupnja organizacijskih i upravljačkih sposobnosti predlagatelja projekta;

neophodnih resursa za realiziranje projekta;

stručnih i profesionalnih referenca predlagatelja projekta, koje odgovaraju predloženim ciljevima i aktivnostima projekta.

4. Proračun i opravdanost troškova sa stanovišta:

preciznosti i razrađenosti proračuna projekta, koji pokazuje usklađenost predviđenog troška s projektom aktivnostima;
ekonomske opravdanosti prijedloga proračuna u odnosu na cilj i projektne aktivnosti.

Temeljem kriterija iz stavka 1. točka 2) ovog članka posebno se ocjenjuje:

1. jesu li sudioniku natječaja izrečene mjere od strane državnih tijela, regulatornih tijela ili tijela samoregulacije u posljednjih godinu dana, zbog kršenja profesionalnih i etičkih standarda (podatke pribavlja stručna služba od Regulatornog tijela za elektroničke medije, za elektroničke medije, a od Vijeća za tisak, za tiskane i online medije);

2. dokaz o tomu da su nakon izricanja kazni ili mjera poduzete aktivnosti koje jamče da se slični slučaj neće ponoviti.

Osim navedenih kriterija, projekt će se vrjednovati i temeljem sljedećih specifičnih kriterija:

Specifični kriteriji za ocjenjivanje projekta proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja:

1. da je projekt od osobitog značaja za informiranje stanovništva na području Grada Subotice;

2. dostupnost medijskog sadržaja što većem broju korisnika na području Grada Subotice;

3. (ne)zastupljenost teme u medijima dostupnim građanima grada Subotice;

4. aktualnost teme;

5. mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi afirmiranju multikulturalnosti;

6. mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi unaprjeđenju prava na informiranje pripadnika nacionalnih manjina na području Grada Subotice na materinskom jeziku;

7. mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi unaprjeđenju stvaralaštva u području kulturnog i jezičnog identiteta nacionalnih manjina;

8. mjera u kojoj predloženi projekt višejezičnog i interkulturalnog karaktera pridonosi razvitku dijaloga, boljeg upoznavanja i razumijevanja između različitih zajednica;

9. mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi unaprjeđenju položaja osoba s invaliditetom;

10. mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi razvoju inkluzivnog društva.

Specifični kriteriji za ocjenjivanje projekta organiziranja i sudjelovanja na stručnim, znanstvenim i prigodnim skupovima, kao i projekta unaprjeđivanja profesionalnih i etičkih standarda u području javnog informiranja:

1. mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi unaprjeđenju i promociji medijskog i novinarskog profesionalizma, novinarske autonomije i samoregulacije;

2. mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi jačanju stručnih kapaciteta medijskih poslenika (novinara, menadžera, istraživača, stručnjaka iz područja medijskog prava i sl.);

3. mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi upoznavanju javnosti s razvitkom i novim dostignućima u medijskom sektoru i

4. mjera u kojoj projekt pridonosi unaprjeđenju medijske pismenosti.

IV. ROKOVI I OPĆE INFORMACIJE

Natječaj je otvoren 15 dana od dana objavljivanja na internet-skoj stranici grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Natječaj i oglasi, u listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ* i u *Službenom listu Grada Subotice*, odnosno od 17. 1. 2020. godine do 1. 2. 2020. godine.

Prijave se podnose na propisanom obrascu.

Prijave koje stignu izvan propisanog roka ili na pogrešnom obrascu, neće se razmatrati.

Sudionik natječaja koji je podnio projekt s nepotpunom ili neprecizno popunjenom dokumentacijom obavještava se da nedostatak otkloni u naknadno određenom roku.

Projekt sudionika natječaja koji u naknadno određenom roku ne dostavi traženu dokumentaciju ne razmatra se.

Natječaj i obrazac (obrazac prijave i obrazac proračuna projekta) dostupni su na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs, u rubrici Natječaj i oglasi, za sve vrijeme trajanja Natječaja.

Prijave s dokumentacijom slati u tiskanom obliku, u zatvorenoj kuverti, predajom u Gradski uslužni centar Grada Subotice, Trg slobode 1, ili poštom, s naznakom »Natječaj za sufinanciranje projekta proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja«. Prijave za Natječaj potrebno je obvezno dostaviti i u elektroničkom obliku, na e-mail adresu: konkursinformisanje@subotica.rs.

Natječajni materijal se ne vraća.

Odluka o raspodjeli sredstava donosi se najkasnije u roku od 90 dana od dana zaključenja Natječaja.

Odluka o raspodjeli sredstava bit će objavljena na internet-skoj stranici Grada: www.subotica.rs i bit će dostavljena svim sudionicima natječaja u elektroničkoj formi.

Korisnik sredstava dužan je izvješće o realizaciji utrošenih sredstava dostaviti do 15. 1. 2021. godine na obrascu koji se može naći na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs.

Dodatne informacije mogu se dobiti radnim danima od 8 do 14 sati na telefon 024/626-850, u Tajništvu za društvene djelatnosti Gradske uprave Grada Subotice.

V. DOKUMENTACIJA

Sudionik Natječaja je obavezan dostaviti sljedeću dokumentaciju:

1. Popunjeni i ovjeren prijavni Obrazac 1 u dva primjerka

- popunjen prijedlog projekta, i
- popunjen proračun projekta.

Obrazac se preuzima s internetske stranice Grada: www.subotica.rs, rubrika Natječaj i oglasi (Obrazac 1).

2. Preslike sljedećih dokumenata u jednom primjerku:

- rješenje o registraciji pravne osobe ili poduzetnika u Agenciji za gospodarske registre;
- rješenje o registraciji medija u Registru medija koji se vodi u Agenciji za gospodarske registre s podacima upisanim sukladno Zakonu o javnom informiranju i medijima;
- potvrda Narodne banke Republike Srbije da nema evidentirane osnove i naloge u prisilnoj naplati (da nema blokiran račun);
- dozvola za emitiranje radijskog i/ili TV programa izdana od Regulatornog tijela za elektroničke medije;
- ovjerena izjava/suglasnost medija (ili više njih) da će programski sadržaj biti emitiran/objavljen u tom mediju (obvezno

samo za pravne osobe, odnosno poduzetnika koji se bavi proizvodnjom medijskih sadržaja);

- vizualni prikaz predloženog medijskog sadržaja (trailer, primjerak novina, najavnica i sl.)

VI. POZIV ZA SUDJELOVANJE U RADU POVJERENSTVA

Pozivaju se novinarske i medijske udruge, registrirane najmanje tri godine (priložiti dokaz o registraciji) prije datuma raspisivanja Natječaja da predlože članove natječajnog povjerenstva. Uz prijedlog za članove povjerenstva, novinarske i medijske udruge prilažu i dokaz o registraciji te udruge u Registar udruge.

Pozivaju se i medijski stručnjaci zainteresirani za sudjelovanje u radu povjerenstva da pismenim putem predlože svoje članstvo u Povjerenstvu.

Uz prijedlog za članove Povjerenstva dostaviti i profesionalni životopis predložene osobe.

Udruge i pojedinci, prijedloge za člana Povjerenstva dostavljaju najkasnije u roku od 20 dana od dana objavljivanja Natječaja, odnosno do 06. 2. 2020. godine, gradonačelniku Grada Subotice, na adresu Trg slobode 1, 24000 Subotica.

Predložene osobe ne smiju biti u sukobu interesa niti obavljati javnu dužnost, sukladno pravilima o borbi protiv korupcije.

VII. POSTUPAK DODJELE SREDSTAVA

O dodjeli sredstava, na prijedlog Natječajnog povjerenstva, odlučuje gradonačelnik Grada Subotice, rješenjem.

Ukoliko projekti ili određeni broj projekata nisu sukladni ciljevima i kriterijima natječaja, gradonačelnik može, na prijedlog natječajnog povjerenstva, donijeti rješenje da se neće rasporediti sredstva ili dio sredstava.

Rješenjem o dodjeli sredstava može biti određen isti ili manji iznos sredstava od onog koji je tražen u pojedinačnoj natječajnoj prijavi.

Ukoliko je rješenjem o dodjeli sredstava za pojedinog korisnika određen manji iznos od onog koji je tražen u natječajnoj prijavi, korisnik sredstava dužan je poslati revidiran proračun projekta, kojim specificira namjenu sredstava, a sukladno iznosu koji mu je rješenjem dodijeljen.

Korisnik sredstava može revidiranim proračunom projekta tražiti da mu projekt razmjerno kraće traje ili da umanju dio programskih stavki, uvažavajući prirodu projekta za koji su mu odobrena sredstva.

Gradonačelnik i korisnik sredstava zaključuju ugovor o međusobnim pravima i obvezama.

Korisnik sredstava može dostaviti obavijest o tomu da odustaje od sredstava koja su mu dodijeljena.

S korisnikom sredstava, ukoliko mu je račun u blokadi, neće biti zaključen ugovor s gradonačelnikom, odnosno neće mu se prenijeti sredstva na račun ukoliko mu račun bude blokiran nakon zaključenja ugovora.

Odobrena sredstva se koriste isključivo za namjene za koje su dodijeljena, a korisnik sredstava je dužan gradonačelniku Grada Subotice dostaviti izvješće o realizaciji projekta, materijalni dokaz o realizaciji i distribuciji odnosno emitiranju, kao i o namjenskom korištenju dodijeljenih sredstava u propisanom roku.

Gradonačelnik, Bogdan Laban, v. r.

Završna priredba zimskog oratorija

Ovogodišnja završna priredba *zimskog oratorija* započela je zajedničkom svetom misom u župi sv. Roka u Subotici 10. siječnja. Misno slavlje u zajedništvu svih sudionika predvodio je mons. dr. **Andrija Anišić** nakon čega je uslijedila završna priredba u dvorani župe.

Priredba se znatno razlikovala u odnosu na prošle, jer su se animatori i djeca kroz pet dana, koliko je trajao ovogodišnji *zimski oratorij*, podijelili u šest skupina koje su bile preusmjerene na samu predstavu. Tako su sudionici (njih oko 70) bili raspoređeni u dramsku sekciju, izrađivali su scenografiju i kostime, a imali su i tehničku sekciju, recitatorsku, te orkestar.

Svoj rad okončali su predstavom pod naslovom *Potraga za Svjetlošću*. Svojom neodoljivošću, osmijehe publike kupila je i plesna sekcija u okviru koje su se nalazili mališani od vrtića do drugog razreda osnovne škole. Na kraju, može se reći i vidjeti koliko u našoj djeci postoji potencijala čak i za velike zadatke i izazove, a posebice ljubavi koja nas je prožimala i nadahnjivala kako bismo svaki dan bili bolji.

N. Stipančević

- Novi broj podlistka *Hrcko* izlazi 24. siječnja. Potražite ga u školama!

- *Hrckov maskenbal* – XVII. po redu, bit će održan 7. veljače u dvorani HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici s početkom u 16 sati. Što biti na maskenbalu? Pitanje je na koje valja pronaći odgovor!

Vidimo se!

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: Petar Kujundžić

IDEM U ŠKOLU: OŠ Matko Vuković, Subotica

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: nogomet

VOLIM: pecati, družiti se

NE VOLIM: lagati

U SLOBODNO VRIJEME: igram folklor, igram igrice...

NAJ PREDMET: tjelesno

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: kuhar

Sretni praznici!

Subotica
551-045

Kod glavne pošte.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupaone, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobojni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupaonice, tri štale, svinjci, dvije garaže. Tel.: 064 247-09-49.

Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m², plac 650 m², Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojila legalizirana. Informacije na tel.: 024-546-061.

Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m². Dragan 063-509-902.

Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, virangoši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Izdajem apartman u Šantićevoj ulici u Subotici. Tel.: 063/865-55-96.

Dvobrazni plug 14, roleri, bunjevačka ruha, papuče, marama i slično, starinska kolijevka. Tel.: 024/528-682.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Hitno i povoljno prodajem kuću u Subotici, 107 m². Tel.: 064 18-39-591.

Hitno i povoljno prodajem zemlju u Subotici, 1 h 6 ari. Tel.: 064 18-39-591.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Podnositelj zahtjeva »LABING« d.o.o., Bulevar Kneza Aleksandra Karađorđevića br. 68, Beograd, ovlašten od nositelja projekta »VIP mobile« d.o.o., Milutina Milankovića 1ž, Novi Beograd, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Radio-bazne stanice mobilne telefonije »NS2428_01 SU_Subotica_Proleterskih brigada« zaveden pod brojem IV-08/I-501-286/2019, a koji se planira na katastarskoj parceli 24476 KO Stari grad (46.122405°; 19.649532°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 21. 1. 2020.

- Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.
- Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovića 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

INTERNET +TELEVIZIJA +TELEFON

STANDARD MIX PAKETI

Astra Telekom

024 555 765

Karadordev put 2, Subotica
www.astratelekom.com

Igranka *kraljaca* u HKPD-u *Matija Gubec* u Rumi

Nastavak lijepe tradicije

HKPD *Matija Gubec* iz Rume nastoji očuvati svoje običaje koji se u Rumi na Brijegu prakticiraju desetljećima. U povodu blagdana Tri kralja mladi Brežani *kraljci* su 11. siječnja organizirali igranku u prostorijama Društva koja je jedna od najposjećenijih u ovoj hrvatskoj udruzi.

Običaj je da se na blagdan Tri kralja okupe *kraljci*, neoženjeni muškarci, ukrašeni novogodišnjim ukrasima na svojim šeširima i skupa običu kućanstva u Rumi i okolici. Obilazeći obitelji, *kraljci* u njihovim domovima pjevaju stihove: »Narodi nam se kralj nebeski, javljaju radosnu vijest o rođenju Isusa Krista«. Domaćini ih tada darivaju domaćim kobasicama, vinom, rakijom i novcem. Od sakupljenih darova mladi organiziraju igranku u prostorijama Društva, a običaj je da se do tada svakodnevno okupljaju i druže.

»Običaji u povodu blagdana Tri kralja njeguju se desetljećima u Rumi na Brijegu. Razgovarali smo s predstavnicima Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i postoji mogućnost da se ovi običaji uvrste u listu nematerijalne kulturne baštine. Isto tako posjetile su nas i studentice Filozofskog fakulteta iz Zagreba u okviru njihovog terenskog istraživanja u Srijemu i poseban akcent su stavile upravo na ovaj običaj«, kaže tajnik Društva **Nikola Jurca**.

Igranka je počela tako što su se pogasila svjetla u prostorijama udruge, nakon čega su se na sredini okupili *kraljci* oko bačve vina i pjesmom *Narodi nam se kralj nebeski* otvorili igranku. Nakon toga je uslijedio blagoslov prostorija rumskog župnika **Ivice Čatića**.

Ovogodišnji vođa *kraljaca* bio je najstariji među njima, **Goran Galar**.

»Ovo je tradicija koja se u mojoj obitelji njeguje dugi niz godina. *Kraljci* su bili moj otac, brat i sada ja. Nastojat ću je očuvati.«

S. D.

Putovanje članova HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta

Ljepote Hrvatskog zagorja

Članovi HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta posjetili su od 2. do 9. siječnja Krapinsko-zagorsku županiju, na poziv vlasnika ugostiteljsko-turističkog objekta *Stara škola* iz Svetog Križa Začretje **Gorana Bradića**. Njegova je ideja bila ugostiti Hrvate iz Vojvodine, članove tavankutske udruge s ciljem upoznavanja spomenutog dijela Hrvatske. Kroz jednodnevni boravak Tavankučani su obišli više znamenitih mjesta: adventsko-božićnu »priču« u Zagrebu, Marijansko svetište u Mariji Bistrici, *Gupčevu lipu* te dvorac i spomenik Matije Gupca u Gornjoj Stubici, Dvorac Veliki tabor, Muzej *Staro selo*, dvorac Trakošćan, nalazište pračovjeka *Hušnjakovo* i muzejski postav u Krapini, kao i terme Tuhelj.

Predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* **Ladislav Suknović** o ovom putovanju kaže:

»Posebnu zahvalu upućujemo gospodinu Goranu Bradiću, vlasniku *Stare škole* u Svetom Križu Začretju, da u osmodnevnom boravku u hrvatskom Zagorju pogledamo i obiđemo svu ljepotu Hrvatskog zagorja. Za nas je ovaj poziv bio veliko, ugodno iznenađenje, jer je uslijedio bez prethodnog poznanstva s domaćinom. Na put su pošli kako mladi članovi koje pripremamo za buduće projekte i aktivnosti koji se događaju u našoj udruzi, tako i dio uprave, koji se upoznao s načinom vođenja seoskog

turizma, konkretno u Zagorju, koje je bogato i u kulturnom i u turističkom smislu. Zahvaljujući domaćinima iz *Stare škole* vidjeli smo dobre primjere iz prakse te dragocjena iskustva. Ono što je jako važno jest da smo s našim domaćinima, gospodinom Goranom i gospođom **Ines** dotaknuli i druge vidove suradnje, na obostanu korist, jer smo prepoznali moguću suradnju sudjelujući na natječajima koje raspisuje Europska unija.«

I. D.

Atletika AK Apatin

Iza kluba uspješna godina

APATIN – Čelništvo Atletskog kluba *Apatin* sumiralo je događanja i nastupe svojih članova na manifestacijama u 2019. godini. Izraženo je opće zadovoljstvo postignutim u konkurenciji rivala najjačih atletskih klubova Srbije. »Godina iza nas bila je možda i najuspješnija u povijesti kluba. Vrlo smo ponosni na našega člana, desetnika **Đuru Borbelja**, izabranog za najboljeg sportaša Ministarstva obrane i Vojske Srbije, a ništa manje na mladu **Milicu Zanze**, koja je u protekloj godini objedinila državne rekorde u svojoj dobnoj kategoriji na 40 m, 50 m (7,95 sekundi) i 60

metara (9,05). Prošle godine je ostvarila više od 30 pobjeda i bila neprikosnovena na gotovo svim utrka na kojima je sudjelovala (Novi Sad, Zrenjanin, Sombor, Crvenka, Srijemska Mitrovica, Šabac, Beograd). Osobito se izdvojila pobjedama na Sportskim igrama mladih u Splitu«, navodi najzaslužniji za procvat atletike u Apatinu **Goran Čegar**. Odlične rezultate u prošloj godini ostvarivali su i ostali mladi atletičari, polaznici besplatne škole atletike, predvođeni trenerom **Bojanom Tomaševićem**: **Nemađa Kovačević**, **Miloš Dreković**, **Elena Čopić**, **Jelena** i **Jovana Kuridža**, **Uroš Mandić**, **Strahinja Sučević**, **Lena**, **Iva** i **Maša Rajić**, **Marijana Vilotić**, **Milica Kovačević**, **Anja Močković**, **Tara Ličina**, **Lazar Kosanović**, **Đorđe Čopić**, **Jelena Dabić**, **Una** i **Hana Čegar**, a **Vladimir Knežević**, uz vodstvo prof. **Dragane Uzelac**, imao je odlične nastupe u disciplini skok u vis na okružnom i republičkom školskom prvenstvu. Odlične nastupe bilježili su i seniori, koji su na seniorskim prvenstvima države osvojili tri zlatna, jedno srebrno i jedno brončano odličje. **Željko Končar** je u ožujku, na Prvenstvu Srbije u ultramaratonu na 6 sati trijumfirao, uz najbolji rezultat ikada ostvaren u Srbiji u disciplini, pretrčavši 80 km. Titulom seniorskog prvaka Srbije okitio se i **Dušan Momić** trijumfom na Prvenstvu Srbije u ultramaratonu na 12 sati trčanja, rezultatom od 134 km. Na istom prvenstvu, u ženskoj konkurenciji, zlatom se okitila **Slađana Dečermić**. I svestrani Đuro Borbelj je postizao odlične rezultate, osvojivši srebro (3.000 m

stipl) i broncu (3.000 m) na Prvenstvu Srbije za seniore u Kruševcu i sudjelovao je na Svjetskim vojnim igrama u Kini, u maratonu. **Ana Lučić** je na *Sky running* kupu osvojila drugo mjesto u ukupnom poretku. **Zoran Radičanin** je osvajao prva tri mjesta na više od dvadeset utrka u Srbiji. »Osim natjecateljskih uspjeha, godinu nam je obilježila i uspješna organizacija tri izuzetno kvalitetna sportska događaja: 6. *Utrka za dječji osmijeh*, 4. *Prekogračni ultramaraton Apatin* – Osijek i 24. *Apatinski Dunavski polumaraton*. Na sve tri manifestacije uspjeli smo okupiti rekordni broj sudionika iz zemlje i inozemstva. Sve ove manifestacije, osim sportskog, imale su i humanitarni karakter. Kroz prateće akcije prikupljena su sredstva za pomoć ugroženim kategorijama, a prekogranični ultramaraton imao je moto: »pomirenje kroz sport«. Osobito smo ponosni na besplatnu školu atletike, koju klub baštini od samog osnivanja, 2001. godine. Na taj način, realizacijom

programa »Atletika za sve«, omogućavamo bavljenje sportom svima. U ovoj godini očekujemo nastavak rada besplatne škole atletike, ostvarivanje rezultata atletičara na prošlogodišnjoj, a po mogućnosti i višoj razini. Očekuje nas i organizacija tri tradicionalna događanja, gdje će pored 7. *Utrke za dječji osmijeh* (8. ožujka) i 5. *Prekogračnog ultramaratona Osijek – Apatin* (14. travnja), poseban akcent biti stavljen na organizaciju jubilarnog 25. *Apatinskog Dunavskog polumaratona*, 18. listopada. Jedan

od prioriteta u idućoj godini je nastavak rada na realizaciji našeg kapitalnog projekta: prvog atletskog stadiona u Apatinu», završava priču o ostvarenjima i planovima Čegar.

Nogomet Obljetnice

ŽAK obilježio 95 godina postojanja

SOMBOR – Željeznički amaterski klub iz Sombora osnovan je 17. svibnja 1924. godine. Prvi predsjednik, ujedno i jedan od osnivača bio je **Aleksa Čosić**. Od osnutka do danas klupska boja je crno-bijela. Pola godine nakon osnivanja kluba **Nikola Mijatović** je uspio formirati seniorsku ekipu za službeno natjecanje od naredne sezone. Crno-bijeli su u najboljim klupskim sezonama stizali i do samog vrha Bačke lige. Međutim, kao prvoplasirani su ostajali u izlučnim natjecanjima, tako da nisu uspijevali otići korak dalje. Najveće uspjehe ostvarili su sedamdesetih godina kao stalni članovi Bačke lige. Tadašnja ekipa je imala tridesetak

nogometaša, a okosnicu su tvorili **Haler, Eustahio, Tumbas, Obrušević, Stojanović, Devčić**. Nakon ispadanja i nekoliko ne baš sjajnih sezona ŽAK je novi plasman u Bačku ligu izborio koncem osamdesetih. Tada su igrali **Starčević, Žakić, Predin, Kolar, Butorac, Videkanić**, braća **Marčo**. Tih sezona ekipe su s klupe vodili **Đorđe Zarić, Stevan Pozder i Miloš Mijatović**. Dobre generacije ŽAK je imao i devedesetih godina, pa i nakon 2000. godine. Dobar dio njih danas je aktivan u veteranskoj selekciji, ali i u klupskim tijelima, Skupštini i Upravnom odboru. Nedavno izabrani predsjednik kluba **Vladimir Marjanac** optimist je glede budućnosti, iako je u ekipi izvršena drastična smjena generacija, što je donijelo i slabe natjecateljske rezultate. »Vjerujem da ćemo zajedničkim snagama prevladati sve teškoće i klub vratiti tamo gdje mu je i mjesto. Okrenuli smo se mladim snagama iz vlastite sredine, a ukoliko ustrajemo u tome i navijači budu imali strpljenja, kroz par godina ćemo imati ekipu za respekt«, rekao je nakon proslave Marjanac.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA Trica

Pobjedom protiv Srbije (24:21), rukometna reprezentacija Hrvatske je zabilježila i treću pobjedu u skupini A Europskog prvenstva koje se organizira u zajedničkom domaćinstvu Austrije, Norveške i Švedske. Prema važećem rasporedu, izabranici **Line Červara** u drugi krug nose dva boda, a protiv-

Španjolska i Njemačka, koje će najvjerojatnije biti i glavni rivali *kaubojima* za jedno od dva mjesta koje donose plasman u borbi za medalje.

U dosad prikazanim susretima prvoga, eliminacijskoga kruga, Hrvatska je pokazala sigurnost i konstantnost u drugom dijelu igre na dva susreta tijekom kojih je u prvim poluvremena viđena stanovit nepovezanost i nesigurnost. Drugi krug neće trpjeti duže trenutke dekoncentracije, jer će i protivnici biti znatno teži. Ali za pomlađenu selekciju, koju sigurno predvode **Duvnjak, Cindrić i Horvat**, ova tri uvodna susreta su odlična

štih proba za predstojeće ducele u kojima ne smije biti kiksa.

Nadamo se kako će najbolji hrvatski rukometaši nastaviti s odličnim igrama i da će, kada budete čitali ovaj tekst, njihov bodovni saldo biti obogaćen s novim bodovima.

Početak ove 2020. godine donio je ovu »rukometasku tricu« i ako se po jutro dan poznaje, onda bi i košarkaši i nogometaši mogli nastaviti istim stopama. Košarkaši će na kvalifikacijskom turniru u Splitu pokušati protiv Tunisa i Brazila, a potom i Njemačke, Rusije ili Meksika, izboriti plasman na Olimpijadu u Tokiju. Na drugoj strani, nogometaši su već izborili plasman na Europsko prvenstvo i sada im predstoje dueli protiv domaćina Engleske, Češke i još uvijek nepoznate treće momčadi (Škotska, Izrael, Norveška ili Srbija).

Ništa ljepše kada bi hrvatski momčadski sport izborio kompletnu tricu, tj. da sve tri selekcije u tri različita sporta naprave odličan rezultat. Rukometaši i nogometaši jed-

nu od medalja, a košarkaši plasman na Olimpijske igre.

Bilo kako bilo, jedno je sigurno. Tijekom tek započete 2020. godine predstoji nam mnogo dobrog sporta!

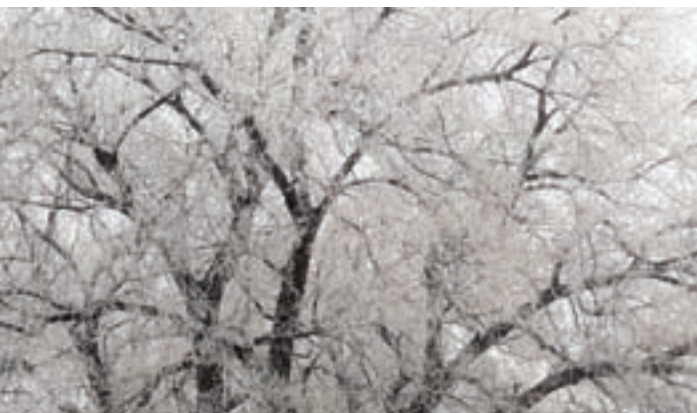
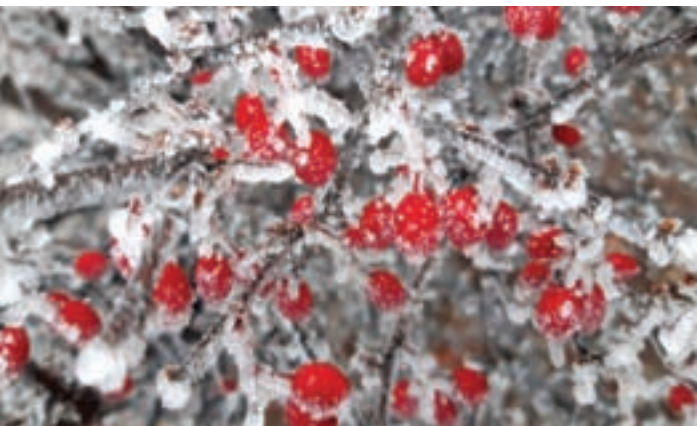
D. P.

nici za plasman u polufinale bit će im momčadi iz susjednih B i C skupina. Iz skupine A, uz prvoplasiranu, prolaz je izborila i Bjelorusija, a par iz skupine B biti će odlučan između Austrije, Češke i Sjeverne Makedonije. Iz skupine C prolaz su već izborile

U NEKOLIKO SLIKA

U iščekivanju snijega

Iz Ivković šora

Ko kadgod

Piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja. Ja jutros uranio ko kadgod, eto malkoc da se sitim na stara vrmena kad je šorom rano išo svit na sve strane; jedni išli pridat mliko, drugi išli u pekaru, treći na hetiju i šta ti ja znam di sve ne. Ode kod nas u Ivković šoru si već od rane zore čuo »faljnjs« i »amen uvijek«. A ja jutros, da vam pravo velim, stojim ode na prigrivku pod zabatom i gledam, a šor prazan, ni limuzina čak nema, a baš svaka kuća već ima barem dvi, a često i tri. Čuješ rano kad iđu na poso ode u Crveno selo i kad iđu natrag, a pišće jal biciglom još valjdar ja jedini se hasniram. Kadgod se i josag nosio u zadrugu pridat, svake nedilje bilo po dva utovara za naš 29. november, ima kad i po triput. Sad više, doduše, nema ni *Novembra* a ni josaga, a i salaši se proridili, ostala nam opet pustara. Ako oš držat josaga, ne možeš samo opravit svinjak jal košaru, zapatit kravu jal svinče. Ajak! Sad ti triba vaka dozvola, pa naka potvrda pa vake menjđuše pa nako kalamljenje, a sve borme košta kugod svetog Petra kajgana. A ondak kad si i zaklo za se svinče, moraš vraćat tu menjđušu, razduživat a po novim triba i pasoš opravit. Šta će se kojeg andraka razduživat, ta nije čovik uzajmio to svinče? Sam ga odranio, a i pasoš, šta će pasoš neće ga se valjdar vodit na more jal u kaku stranjsku državu? No, šta bi radili svi ti tamo u inštitucijama kad ne bi naizmišljali kojikaka pravila? A i kako bi se namlatili novaca neg odrpat od svita. Tako jedared moj rođo Joso odno dvi krmače prodat, a onaj na maži mu veli da njim triba uvuć menjđuše. Joso se izdrećio, pa mu veli: »Ta, braca, šta će njim očin menjđuše? Ta ne bi ja da ji udajem već prodajem«. Lipo su se oni slatko nasmijali i našalili s njim, al je svakako moro izbuljit crvenu i po, i ode deset kila žive mire. Moro sam se nasmijat kad sam se sitio nakupaca Lale Bereca i bać Laze Čulana zvanog Kum, s onim njegovim motoricom nema salaša i sela oko naše varoši di se Kum nije stvorio; ovog atara, pa onog atara. Poznalo ga i staro i mlado, a mi dica smo se radovali samo tako kad je naišo jel znalo se: bać Lazo je stao, pito jesmo I dobri i uvijek iz unutrašnjeg džepa od šoferske bunde od koje se nije razdvajo ni liti ni zimi izvadio veliku kesu šećera i razdilio nam svima po koji. Nikad neću zaboravit kad smo malog Grgu ocinkali bać Lazi da nije bijo dobar, jel je zapalio didinu slamu, a bać Lazo ni pet ni šest veli: »E to, Grgiša, nije dobro ni lipo, to više nemoj radit. Evo i tebi šećera da se uvijek sitiš da nije dobro dirat mašinu«. E, u ta vrmena nije tribalo milijon artija, nije tribalo sto potvrda. Sve si imo na jednoj artiji, a dobio si je oma a ne po dana lutat od kancelarije do kancelarije pa veterinara pa notara i šta ti ja znam. Nji dvojca su to sve oma rišili, a novce si dobio kad si prido oma na blatobranu. Sad su borme drukčija vrmena došla. Kandar ću i ja morat otić med starež kupit kaku diplomu od višji škula da to sve ubardam. Ajd zbogom, čeljadi moja.

Bać Ivin štodir

Ništa je i spalo

piše: Ivan Andrašić

Prošli svi bać Ivini sveci, još samo čeka Marino, pa će proslavit i materin imendan. Vrime ni sebe ni svojemu. Nako mu ko da će za koji dan Sveta Kata, a ne Marino. Magla pritisla, ne diže se ni po danu, ni po noći. Ušmundo se, misto ga ne drži, a za biciglanje po selu mu baš i ni. Sidi, sluša radijon, a sve se misli kako već dugo vrime na ni bijo u varoši. Veli, baš bi mogo jedan dan sist na ajziban, pa otit. Sitijo se i koga bi sve tribo obit, al dobro znade i za koga će pazit da se baš i ne trefu. I kako to već u poslidnje vrime ko njega ide, prošlo i nedilju dana, istom se onda nakanijo krenit. Došo na štaciju. Već izdaleka, ščim se malo bolje zagledo, uvalila ga nikaka tuga. Ko i uvik, došo malo ranije, veli bolje da on čeka na ajziban, jal ajziban na njega neće. U štacije ne mož više vidit živoga štrekara, svi ostali brez posla, samo ji nikoliko povukli u varoši i to ne baš najbliže. Štacija tako ostala pusta. I zarezita. Nema više ni šefa, ni noga u crvene šepe, a po kamare koikaki papira, boca i polutruloga lišća i grančica, izdaleka se vidi, nema ni ni što kadgoda čistili sve u štacije i okolo štacije. I uvik isprid štacije pravili baščicu. Cvita puno, pa lipo i za vidit, a lipo i meriš. Danas se jedino ositi oštri smrad iz ajzle. Ni što čeku ajziban, čeku na vitru, zarezita i staja u koje se pri čekalo. Ne daj Bože ni da kogagod stisne. Do ajzle teško projt o korova i boca, a ako se i projde, dobro se mora pazit da se ne zagazi u štogoda u čega niko ne volji zagazit. Mož tude vidit i baciti nekija, božem prosti, ko da si u abolante. Jedino se kršteno čeljade mora pitat ko se to liči u ajzle na štacije. A ope, zašto bi se tako štogoda i pitala krštena čeljad, ka se ne pitu ni što bi tribali. Oni, ope, ne stignu, vazdan po bircuza pazu da kogod ne napravi kakoga nereda. Ajzibani dojd u otidu ka se siti naj što ji tira, njemu ni ništa pešes minuta pri, jal pešes minuta potli vrime na što natrukovano na cidulje u pendžeru. Njemu svejedno jal će se svi stignit popet, jal će možda kogod i ostat. Ni to ko kadgoda. Ako naj u crvene šepe vidijo kogagod kako trči priko puta, ni tijo ni dignit nu okruglu lopatku i pušćat ajziban brez toga. U varoš bać Iva došo na vrime. Otpravijo se prvo do centra, tamo trefijo pajtaša Vinka što se znadu priko fodbala. Oma ošli na špricer. Divan malo odmak, pa došli i do svagdanji kupovina. »Evo, nusput vidim da se diglo i friško i pušito meso, digli se i kompiri i brašno i još puno toga što svaki dan kupujemo«, veli bać Iva i potegne malo špricera. »Ta neka baš tako crno gledat. Eto, prošeći kroz centar, puno toga spalo. Eto, nikake patike što bile devetnajs iljada, spale na petnajs. Do ožujka će se podništ rasprodavat i no za prskat muve i komarce, a za male novce možeš kupit i cveder za tvojega Taksu i obrnice za Belu. A u pateke ne sramocke gumice penzionerma, ako kupu najmanje deset, dadu u po cine«, veli Vinko i naruči još rundu. Bać Iva samo duboko izdanijo. Najedamput ga uvalila želja da se oma krene na štaciju i uvati prvi ajziban za njegovo selo.

NARODNE POSLOVICE

- Dvojica mogu više nego jedan, ali jedan može više nego desetorica.
- Najbolje putuje onaj koji zna kada se treba vratiti.
- Dijete je kao tijesto: kako si ga zamjesio, tako će i izrasti.
- Stavi na udicu pohvale, pa ćeš uloviti budale.

VICEVI, ŠALE...

Kaže pacijent liječniku:

- Imam problem. Ujutru, kad ustanem, boli me kralježnica.
- Pa vi ustanite popodne – odgovori liječnik.

Stipan bio na reprizi dočeka Nove godine i dobro se nakvasio... Napokon krene kući i na jedvite jade uđe u kuću. Dovuče se do kreveta, al ne smi ni pogledat ženu, nego se uvuče u krevet i čuti.

Baš kad je mislio kako je sve prošlo, čuje ženski glas:

- Jesi l' se ti to opet napio?

Stipan proguta knedlu:

- Eto, jesam...

Žena mu odgovori:

- Nije da me briga, al, komšija, promašio si kuću. Ako dođe Bela, bit će nevolje.

Svađanje u braku je kao koncert. Prvo idu novije stvari, a onda se izvlače stari hitovi.

Vremeplov – iz naše arhive

Serija *Škripi đeram*
na salašu Stantićevih na Kaponji, 2004.

PETAK 17.1.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:11 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:21 Gorski liječnik
11:10 Riječ i život:
Kršćanstvo današnjice
12:00 Dnevnik 1
12:29 Divlja zemlja
13:19 Dr. Oz
14:06 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:57 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:18 Kod nas doma
18:08 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Nemoguće, američko-
španjolski film
21:59 5.com s Danielom,
zabavni talk show
22:55 Dnevnik 3
23:29 Noćne kronike,
američki film
01:26 Luther
02:21 Dr. Oz
03:04 Dnevnik 3
03:30 Tajni život zoološkoga
vrta
04:16 Imperij, telenovela
05:03 Skica za portret
05:19 Dnevnik 2
06:01 Divlja zemlja

05:20 Kultura s nogu
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljici, crtana serija
10:05 Anadroidi
10:24 Wengen: Svjetski
skijaški kup - alpska
kombinacija - spust
12:00 Heartland
12:45 Cesarica - Završno
glasovanje 3
12:50 George Clark -
Čudesne zamisli
13:37 Istina ili mit: Umnjake
treba vaditi
13:54 Wengen: Svjetski
skijaški kup - alpska
kombinacija - slalom
14:49 Cesarica - Završno
glasovanje 1
15:00 Velike svjetske rijeke:

Mississippi, dokumentarna
serija
15:50 Izradi sam:
Ukrašavanje cipela
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga
vrta
17:35 Luda kuća
18:15 Heroji se ne zaboravljaju
19:05 Cesarica - Završno
glasovanje 3
19:08 Alvin i vjeverice
19:30 POPROCK.HR
20:05 Priča o Europi: Između
raja i pakla
21:00 Tko ubija u
Brokenwoodu?
22:35 Kiri, serija
00:25 Susret na vjenčanju, film
01:50 Noćni glazbeni program

SUBOTA 18.1.2020.

07:00 Klasika mundi -
koncert klasične glazbe
08:00 Paklene vatre,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma
15:09 Istrage prometnih
nesreća
15:37 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
16:13 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik:
Bane iz kuglane
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 The Voice Hrvatska
21:50 Pljačkaši, američko-
kanadski film
23:40 Dnevnik 3
00:20 Eden, američki film
01:55 Dnevnik 3
02:25 Paklene vatre,
američki film
03:50 Imperij, telenovela
04:35 Voli me zauvijek
05:20 Dnevnik 2
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma,
multinacionalni magazin

07:00 Klasika mundi -
koncert klasične glazbe
08:00 Paklene vatre,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma
15:09 Istrage prometnih
nesreća
15:37 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
16:13 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik:
Bane iz kuglane
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 The Voice Hrvatska
21:50 Pljačkaši, američko-
kanadski film
23:40 Dnevnik 3
00:20 Eden, američki film
01:55 Dnevnik 3
02:25 Paklene vatre,
američki film
03:50 Imperij, telenovela
04:35 Voli me zauvijek
05:20 Dnevnik 2
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma,
multinacionalni magazin

07:00 Klasika mundi -
koncert klasične glazbe
08:00 Paklene vatre,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma
15:09 Istrage prometnih
nesreća
15:37 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
16:13 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik:
Bane iz kuglane
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 The Voice Hrvatska
21:50 Pljačkaši, američko-
kanadski film
23:40 Dnevnik 3
00:20 Eden, američki film
01:55 Dnevnik 3
02:25 Paklene vatre,
američki film
03:50 Imperij, telenovela
04:35 Voli me zauvijek
05:20 Dnevnik 2
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma,
multinacionalni magazin

07:00 Klasika mundi -
koncert klasične glazbe
08:00 Paklene vatre,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma
15:09 Istrage prometnih
nesreća
15:37 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
16:13 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik:
Bane iz kuglane
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 The Voice Hrvatska
21:50 Pljačkaši, američko-
kanadski film
23:40 Dnevnik 3
00:20 Eden, američki film
01:55 Dnevnik 3
02:25 Paklene vatre,
američki film
03:50 Imperij, telenovela
04:35 Voli me zauvijek
05:20 Dnevnik 2
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma,
multinacionalni magazin

07:00 Klasika mundi -
koncert klasične glazbe
08:00 Paklene vatre,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma
15:09 Istrage prometnih
nesreća
15:37 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
16:13 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik:
Bane iz kuglane
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 The Voice Hrvatska
21:50 Pljačkaši, američko-
kanadski film
23:40 Dnevnik 3
00:20 Eden, američki film
01:55 Dnevnik 3
02:25 Paklene vatre,
američki film
03:50 Imperij, telenovela
04:35 Voli me zauvijek
05:20 Dnevnik 2
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma,
multinacionalni magazin

07:00 Klasika mundi -
koncert klasične glazbe
08:00 Paklene vatre,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma
15:09 Istrage prometnih
nesreća
15:37 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
16:13 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik:
Bane iz kuglane
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 The Voice Hrvatska
21:50 Pljačkaši, američko-
kanadski film
23:40 Dnevnik 3
00:20 Eden, američki film
01:55 Dnevnik 3
02:25 Paklene vatre,
američki film
03:50 Imperij, telenovela
04:35 Voli me zauvijek
05:20 Dnevnik 2
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma,
multinacionalni magazin

07:00 Klasika mundi -
koncert klasične glazbe
08:00 Paklene vatre,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma
15:09 Istrage prometnih
nesreća
15:37 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
16:13 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik:
Bane iz kuglane
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 The Voice Hrvatska
21:50 Pljačkaši, američko-
kanadski film
23:40 Dnevnik 3
00:20 Eden, američki film
01:55 Dnevnik 3
02:25 Paklene vatre,
američki film
03:50 Imperij, telenovela
04:35 Voli me zauvijek
05:20 Dnevnik 2
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma,
multinacionalni magazin

07:00 Klasika mundi -
koncert klasične glazbe
08:00 Paklene vatre,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma
15:09 Istrage prometnih
nesreća
15:37 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
16:13 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik:
Bane iz kuglane
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 The Voice Hrvatska
21:50 Pljačkaši, američko-
kanadski film
23:40 Dnevnik 3
00:20 Eden, američki film
01:55 Dnevnik 3
02:25 Paklene vatre,
američki film
03:50 Imperij, telenovela
04:35 Voli me zauvijek
05:20 Dnevnik 2
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma,
multinacionalni magazin

07:00 Klasika mundi -
koncert klasične glazbe
08:00 Paklene vatre,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma
15:09 Istrage prometnih
nesreća
15:37 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
16:13 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik:
Bane iz kuglane
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 The Voice Hrvatska
21:50 Pljačkaši, američko-
kanadski film
23:40 Dnevnik 3
00:20 Eden, američki film
01:55 Dnevnik 3
02:25 Paklene vatre,
američki film
03:50 Imperij, telenovela
04:35 Voli me zauvijek
05:20 Dnevnik 2
06:02 Veterani mira
06:47 Prizma,
multinacionalni magazin

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljici, crtana serija
09:40 EBU drama: Party
09:55 Ovo je umjetnost
10:49 Cesarica - Završno
glasovanje 1
10:55 Vrtlarica
11:23 Cesarica - Završno
glasovanje 2
11:29 Život u parku,
dokumentarna serija
12:24 Wengen: Svjetski
skijaški kup
13:45 Auto Market
14:20 Tko ubija u
Brokenwoodu?
15:50 Budimpešta: EP u
vaterpolu
17:10 Puls, reportaža
17:24 Cesarica - Završno
glasovanje 3
17:32 Ajmo, žuti, hrvatski film
18:53 Cesarica - Završno
glasovanje 1
19:00 Inspektor Gadget,
crtana serija
19:15 Glazbeni Top20
20:05 Noćni let, američki film
21:30 Košarka, NBA liga:
New Orleans - La Clippers,
prijenos
00:00 Brooklyn 99
00:20 Noćni glazbeni program

NEDJELJA 19.1.2020.

07:50 Anastazija, film
09:40 Biblija
09:50 Portret crkve i mjesta
10:00 Vrpolje: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Pula: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Ljubav ne možeš
kupiti, američki film
16:30 Mir i dobro
17:00 Vijesti u 17
17:25 Mystere a l'Elysee,
francuski film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'Ko te šiša
20:40 Hrvatski kraljevi:
Usponi i padovi,
dokumentarna serija
21:30 Priča o nama s
Morganom Freemanom:
Borba za mir
22:20 Dnevnik 3
23:00 Anastazija, američki
film
00:45 Nedjeljom u dva

01:40 Dnevnik 3
02:13 Mir i dobro
02:38 Imperij, telenovela
03:23 Buddy Holly: Rave On,
glazbeno-dokumentarni film
04:23 Priča o nama s
Morganom Freemanom:
Borba za mir, dok. serija
05:08 Fotografija u Hrvatskoj
05:23 Dnevnik 2
06:05 Pula: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljici, crtana serija
08:30 Top-lista DTV-a
09:15 Velečasni Brown
10:09 Wengen: Svjetski
skijaški kup
11:05 Velečasni Brown
11:50 Klub 7
12:40 Indeks
13:09 Wengen: Svjetski
skijaški kup
14:00 Budimpešta: EP u
vaterpolu
15:05 The Voice Hrvatska
17:20 NBA Action
17:50 Odbrojanje do
Tokija
18:25 Nina Badrić, snimka
koncerta
19:45 Puls, reportaža
20:05 Kišni čovjek, američki
film - Filmovi s 5 zvijezda
22:20 Ana Karenjina - Priča
Vrnskoga, serija
23:25 Graham Norton i gosti
00:10 Buddy Holly: Rave On,
glazbeno-dokumentarni film
01:10 Noćni glazbeni
program

PONEDJELJAK 20.1.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Gorski liječnik
11:12 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:25 Divlja zemlja,
telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Plodovi zemlje

15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:51 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Predsjednik,
dokumentarna serija
21:00 General, dramska
serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1
na 1, talk show
00:10 Agenda: Svijet,
vanjskopolitički magazin
00:40 Jamestown
01:45 Dr. Oz
02:28 Dnevnik 3
02:54 Tajni život zoološkoga
vrta
03:40 Imperij, telenovela
04:25 Voli me zauvijek,
telenovela
05:10 Dnevnik 2
05:52 Divlja zemlja

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život:
Kršćanstvo današnjice
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljici, crtana serija
10:05 Anadroidi
10:30 Noćne more iz svijeta
prirode
11:05 Indeks
11:35 Heartland
12:30 Nećemo reći mladenki
13:30 Hrabri pas Connor,
američki film
15:00 Baština: Kenija,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga
vrta
17:40 Auto Market
18:10 Dokumentarna
emisija/film - kratka forma
18:20 TV Bingo
19:00 Crtani film/serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Mark Felt: Čovjek koji
je srušio Bijelu kuću, američki
film
22:45 Amerikanci
23:40 Sretnik
00:30 Hrabri pas Connor,
američki film
01:55 Noćni glazbeni
program

UTORAK 21.1.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Gorski liječnik
11:12 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:25 Divlja zemlja
13:15 Dr. Oz
14:05 Znanstveni krugovi
14:30 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Cesarica - dodjela nagrade za hit godine, prijenos
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Hrvatska za 5
00:15 Istrage prometnih nesreća
00:40 Jamestown
01:25 Dr. Oz
02:10 Dnevnik 3
02:36 Tajni život zoološkoga vrta
03:22 Imperij, telenovela
04:07 Voli me zauvijek
04:52 Skica za portret
05:10 Dnevnik 2
05:52 Divlja zemlja

05:05 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu

06:35 Vrtuljici, crtana serija
10:05 Anadroidi
10:30 Noćne more iz svijeta prirode
11:35 Heartland
12:30 Nećemo reći mladenki
13:30 Swing, američki film
15:00 Baština: Libanon, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta
17:40 Luda kuća
19:05 Crtani film/serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Kuhan i pečen
21:00 Hvala ti za ljubav, film
22:55 Amerikanci
23:50 Sretnik
00:40 Swing, američki film
02:10 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 22.1.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik
11:12 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:25 Divlja zemlja
13:15 Dr. Oz
14:05 Potrošački kod
14:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:47 Korak do neba
16:45 Bez računa se ne računa
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
21:59 Loto 7

20:05 Mijenjamo svijet: Children of Terezin, dokumentarni film
21:00 Destinacija: Hrvatska, emisija o turizmu
21:25 Kultura s nogu
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Krunidba kraljice Elizabete II., dok. film
00:20 Jamestown
01:05 Dr. Oz
01:50 Dnevnik 3
02:05 Sport
02:08 Vijesti iz kulture
02:16 Tajni život zoološkoga vrta
03:02 Imperij, telenovela
03:47 Voli me zauvijek
04:32 Kultura s nogu
05:02 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
05:10 Dnevnik 2
05:52 Divlja zemlja

05:20 Što je klasika?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljici, crtana serija
10:05 Anadroidi
10:30 Noćne more iz svijeta prirode
11:00 Juhuhu
11:05 Luka i prijatelji
11:35 Heartland
12:30 Nećemo reći mladenki
13:30 Rosaria 3 - Treibjagd im Dorf, austrijski film
15:00 Baština: Gvatemala, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta
17:35 Luda kuća
18:15 Kuhan i pečen

19:05 Crtani film/serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Kuhan i pečen
21:00 Zakon jačeg, film
23:00 Amerikanci
23:55 Sretnik
00:45 Rosaria 3 - Treibjagd im Dorf, austrijski film
02:10 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 23.1.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Gorski liječnik
11:12 Veja, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Divlja zemlja
13:15 Dr. Oz
14:05 Hrvatska moj izbor: Sanja i Anđelo
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Agatha Raisin
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Tko želi biti milijunaš?
21:00 Puls
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Licem u lice

00:20 Jamestown
01:05 Dr. Oz
01:50 Dnevnik 3
02:16 Tajni život zoološkoga vrta
03:02 Imperij, telenovela
03:47 Voli me zauvijek
04:32 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
04:44 Veja, emisija pučke i predajne kulture
05:10 Dnevnik 2
05:52 Divlja zemlja

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljici, crtana serija
10:05 Anadroidi
10:30 Noćne more iz svijeta prirode
11:05 Pozitivno
11:35 Heartland
12:30 Nećemo reći mladenki
13:30 Mladoženja pri ruci, američki film
15:00 Velika Britanija iz zraka: Južna Engleska, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta
17:35 Luda kuća
18:15 Kuhan i pečen
19:05 Crtani film/serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Kuhan i pečen
21:00 Život je truba, hrvatski film
22:37 Amerikanci
23:32 Sretnik
00:22 Mladoženja pri ruci, američki film
01:47 POPROCK.HR
02:17 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata. Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice*, na valovima Radio Bačke (99,1 Mhz) emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati. Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

Zapis s »terena«

Putovanje bez putovanja

Kada bismo putovanje definirali samo kao kretanje, odlazak negdje, onda bi ono izašlo iz standarda i ne bi nužno moralo značiti i prelaženje fizičkih razdaljina. Ne bi moralo biti putovanje autobusom, vlakom, kamionom, biciklom, avionom... nego bi moglo biti recimo iz stolice, kreveta, vrta, kafića, s klupa ili bilo kojeg fiksiranog mjesta. Nekada možete biti fiksirani za jedno mjesto, a duhom se kretati po nekom sasvim drugačijem mjestu i to je ono o čemu želim ovoga puta podijeliti dojam.

Kao student sam znala otići u filozofska razmišljanja, praviti uvrnute zaplete i zakuhati ali ovog puta ne želim time ovu lijepu ideju učiniti manje interesantnom. Zapravo, ideja mi je napraviti zapise s mojih ovotjednih putovanja bez prijevoznih sredstava, gotovo iz fotelje.

Sigurno nisam zadala veliki rebus, i ako kažem da sam putovala iz fotelje desi se samo trilema: ili imam vrlo bujnu maštu ili, što je više za očekivati: putovala sam s knjigom ili s filmom. Ima tu svega, ali ima i reda.

Bajkovita Rusija

Nije bila ideja napisati preporuku za knjigu, ali mi je pružila takvo divno putovanje i još obećala nastavak i nisam odoljela ne podijeliti oduševljenje. Knjigu *Medved i slavuj* sam dobila na čitanje prije par mjeseci i samo sam je svuda nosala sa sobom uživajući u njenim koricama. Dizajn, koji je svima skretao pozornost, nije bio dovoljan da me uvuče u samu knjigu sve dok me prijateljica nije pitala kako mi se knjiga dopada, a ja priznala kako stvari stoje. Dobila sam od nje nevjericu, a ona od mene obećanje da će knjiga biti pročitana. Trebalo mi je dva dana, jer sam svaki slobodan tren provodila čitajući. Jedva sam čekala saznati gdje sada idem s Vasilisa Petrovnom, kćerkom Petra Vladimiroviča. Njezino lepršanje svijetom mitskih bića, prelaženje i promjene nekih neutvrđenih prostorno-vremenskih granica, magije, snaga i ljepota djeteta u njoj činilo me je bezuvjetnom sljedbenicom. O mitskim bićima i nekim običajima ruskog naroda sam do sada i čula nešto, ali sam ovog puta imala čitav sat povijesti, slikovitih prikaza smjene poganskih običaja i kršćanskih učenja. Malo lirika, malo bajka za odrasle, malo epska fantastika i još mnogo više od svega navedenog s primjesama ruske povijesti, ovaj roman je nezaboravno putovanje koje toplo preporučam za pročitati. Naravno, sada sam saznala kako je ovo tek prvi od tri romana trilogije *Winternight* mlade spisateljice **Catherine Arden** i već sam se dala u nabavu ostala dva, pa ću priču skratiti obećanjem o pisanju preporuke kada završim sva tri dijela. Dok se to ne dogodi, dodat ću da smo Vasilisa i ja putovale kroz folklor malo prilagođene ruske povijesti, kroz beskrajna prostranstva hladnih ruskih zima i družile se s nestvarno lijepim konjima, junacima ruske kneže-

vine, divnom rusalkom, domovnikom, banikom, vodenjakom i popom malo izbrkanih namjera. Često smo brinule brigu ugovorenih brakova, o borbama na državnom i društvenom nivou i u sferama fantastike. Dalje ne bih otkrivala, nešto ostavljam svima koji su poželjeli pročitati i putovati Rusijom, prijašnjom i sjajnom mitološkom fantastikom, pa nastavljamo priču kad stignemo do njenog kraja.

E, matori...

...je i naziv večeri koja je bila drugi dio mog putovanja bez putovanja koje se dogodilo u kazalištu, a putovala sam kroz sjećanja ljudi o jednom čovjeku. Znam, prilično neodređeno. Kako bih priči dala smisao, riječ je o čovjeku koji više nije s nama, a on i prostor koji je oko sebe okružio obilježili su mnogo događaja i života i čini se da će to nastaviti raditi. On je **Ivan Kovač**, poznatiji kao **Kice**, a prostor kojim je sebe okružio je Ekološka učionica koja se nalazi na izlazu iz Bezdana prema Batini, u dijelu koji je poznatiji kao Baračka. Kazalište, puno prijatelja, obitelj, jedan bend i još prijatelja napravili su veoma emotivnu atmosferu. Osobno nisam imala priliku mnogo puta sjediti s Kicetom, ali sam uživala u putovanju kroz lijepa sjećanja na njega, na divnu prirodu, divne kulinarske izazove, pečarške pothvate i kavanske noći. Toliko divnih riječi na jednom mjestu o jednom čovjeku nije svakidašnje čuti i doživjeti.

Kakva bila putovanja, uvijek me čine većom, dražoj samoj sebi, ispunjenijom, radoznalijom, širom i nezasitnom. Dakle, biram ne prestati putovati i samo širim svoje načine.

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35325960160000218862
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
 Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
 ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
 +381(24) 66 55 44
 DEŽURSTVO 0-24 SATA

ZAGREBAČKI KVARTET KONCERT

SINAGOGA
SUBOTICA
19. 01. 2020.
nedjelja
s početkom u 19 sati

E U
20
20
H R

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture

h
HRVATSKO
NACIONALNO VJEĆE
U REPUBLICI SRBIJI

Ulaz je **slobodan**, ali je karte potrebno preuzeti 15.-17. 01. u:

- Hrvatskom nacionalnom vijeću, Preradovićeve 13 (8-16 sati)
- subotičkoj sinagogi (10-18 sati)